

DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEŽEL — ZDRUŽITE SE!

DANES:

MK: ZBORI VOLIVCEV — PREŽIVELA STVAR?

Mariola Kobal: TO SMO TIČI

Ala Peče: PRI AVTORJU ČASOPISNIH STIHOV

Milan Maver: BELA OTOZNOST

Sobota, 11. februarja 1961
štev. 6, leto XIX.

KOLIKO ČASA SE STANOVANJA PROBLEM ŠTEVILKA 1?

IZKORIŠČANI DINAR

Ze jutri ne bo v jeseniški Železarni prav nič nena-
vadno, da bo vprašal personalni novodošlega delavca:

»Imaš stanovanje? Ne! Bi ga morda rad imel? Kdaj in
kakšno?«

Kdorkoli že bo, bo lahko odložil svojo brigo. Dogovoril
se bo. Podpisal bo nekakšno prijavnico. Z njo se bo odpo-
vedal tisočaku, morda poldrugemu od mesečnega osebnega
dohodka, obenem pa bo natančno zvedel že prvi dan, KJE,
KDAJ IN KAKŠNO stanovanje bo dobil!

Tako bo že jutri! Napoved podčrtuje že organizirano
zbiranje privatnih sredstev in sredstev, s katerimi razpo-
lagajo podjetja, — DO LETA 1965 JE PREDVIDENIH
MALONE 5 MILIJARD DINARJEV! — ki ož občinskem
stanovanjskem skladu speši gradnjo in v vse hitrejšem
tempu dodeljuje nova stanovanja posameznim intere-
sentom.

Pogovori o zamotani stano-
vanjski zadevi se zlivajo na Jese-
nah v prepričljivo zmago nad
mnogimi pomisleki. Ob prisotno-
sti podpredsednika Republiškega
sveta Zveze sindikatov Slovenije
tovariša Leopolda Kreseta so raz-
ložili jeseniški politični delavci
in gospodarstveniki mnoga dej-
stva, ki govorijo v prid spodbudni
misli Republiškega sveta, inia-
torja posvetovanj o možnosti
pospešitve reševanja stanovanj-
skih vprašanj v vseh naših indu-
strijskih središčih.

Jesenice dokaj smelo rešujejo
svoj problem. Na Plavžu grade 6
blokov — 336 stanovanjskih enot;
na Javorniku je že pod streho
180 novih stanovanj; ob njih ra-
ste samski dom s 120 ležišči. Ob
tej novogradnji pa koplje svoje
temelje še lepo število eno in
dvostanovanjskih hišic. K vsej
tej razmahnjeni dejavnosti pri-
speva občinski sklad v letošnjem
letu 250 milijonov, svojih 880 mi-
lijonov dinarjev pa prispevajo
posamezniki in podjetja. Današ-
nji utrip stanovanjske gradnje
na Jesenicah kaže na uspešno
možnost reševanja stanovanjske-
ga problema tudi v bodoče, saj
predvideva v prihodnjih petih le-
tih dve milijardi dinarjev iz ob-
činskega stanovanjskega sklada.
Malone pet milijard dinarjev pa
bo k tej vsoti primaknila orga-
nizirana akcija zbiranja privat-
nih sredstev in sredstev, s kate-
rimi razpolagajo delavski sveti v
podjetjih!

Izkoriščanje doslej spregleda-
nih ali pa celo odklonjenih grad-
benih dinarjev je spremenil od-
nos dosedanjega stanovanjskega
sklada pri ljudskem odboru do
privatnih denarnih vlog in sred-
stev podjetij v razmerje ena pro-
ti tri v korist privatnih denarnih
vlog, kar je vsekakor najodlič-
nejše jamstvo, da stanovanjska
gradnja na Jesenicah ne bo ob-
tčala na mrtvi točki.

Pa še tole:
Jeseničani so se najprej zadr-
žali pri gradbeništvu! Kolikor je
gradbeniška zmogljivost eden iz-
med najodločilnejših momentov
pri gradnji, toliko je sprejemljivi-
vejša akcija samih gradbenih de-
lavcev na Jesenicah, ki z leta v
leto zmanjšujejo stroške gradbe-
nih storitev in ne tako kot mar-
sikje, ko cena gradbenim uslugam
iz dneva v dan raste. Kvadratni
meter novega stanovanja,

• ki je pred leti veljal na Je-
senicah 66.000 din, stane danes in-
vestitorja le še 51.000 din!

K temu znižanju je pripomo-
gla skrbnejša izbira gradbenih
materialov, seganje po cenejših
elementih in tipih, uporaba zida-
kov iz žlindre (zidak iz gline sta-
ne 18 din, iz žlindre pa 6 din); v
kvaliteti obeh pa ni razlike!; na-
dalje boljše organizacija dela,
višja produktivnost in ne napo-
sled skrbnejša štednja, kar je po-
sledica zajezenih fluktuacij, ki je
na Jesenicah beležila kar 170-od-
stotno odhajanje in prihajanje
delavcev v gradbeništvu na leto.
S tem, ko imajo Jesenice lastno
gradbeno podjetje, ki tudi gradi
za svoje delavce stanovanja, so
dobile Jesenice ne samo stalnejšo
delovno silo, ampak tudi nesebič-

vlagatelji ali pa kot člani hranil-
ne službe. Delavski svet v Žele-
zarni lahko vsem tem dodeli de-
narno pomoč v višini 400.000 di-
narjev; podjetje pa jim omogoča
izdelavo zidakov iz žlindre, ce-
nejšo nabavo železa in drugih
gradbenih materialov, odstopilo
jim je tudi prevozno sredstvo,
jim skratka pomaga, kjer koli je
to mogoče.

Beseda gre sicer o Železarni,
ki je pač na Jesenicah največje
in najmočnejše podjetje, misli pa
se tičejo tudi drugih manjših
podjetij, ki ubirajo isto pot, tesno
za Železarno. Nedvomno je de-
lovni kolektiv Železarne tišči orač,
ki je prvi usmeril lemež v ledi-
no zanemarjenega stanovanjskega
problema in je tako primeren
vzornik — kar je lepo in prav —
ostalim delovnim kolektivom, ki
se bogate ob njegovih izkušnjah.

A ne samo vzornik! Železarna
je spodbudnik vsem ostalim
manjšim kolektivom, manjšim
podjetjem in, kjer in komur je
treba, nesebičen pomočnik!

Akcija zbiranja gradbenega
dinarja je torej dramila grad-
bene delavce, delovne kolektive,
posameznike... Zdrnila pa je
še vrsto drugih dejavnosti na Je-
senicah:

- urbanisti hite z načrtova-
njem,
- komunalci s komunalno
ureditvijo,
- trgovina planira nove lo-
kale,
- skrbstvene ustanove svoje
prostore,
- obrtniki svoje delavnice,
- skratka, aktivnejše reševa-

nje stanovanjskega problema je
povleklo na Jesenicah za seboj
niz drugih aktivnosti, ki so ena-
kega pomena za dvig družbenega
standarda in za zadovoljstvo do-
mačina, kot je — rešen stanovanj-
ski problem!

Namesto komentarja:

K hitrejšemu reševanju
stanovanjskih problemov v
naših mestih lahko pripo-
more v občutni meri dinar
posameznega interesenta! Za-
voljo tega se pogovarjamo o
organizaciji zbiranja privat-
nih sredstev ob sredstvih de-
lovnih kolektivov. Kakšna
naj bo ta akcija, je predvsem
stvar prizadetih in pa seveda
družbe, ki jim je dolžna po-
magati. Nekatje podčrtujejo
namensko štednjo, govore o
hranilni službi; drugod topi-
ljejo za krediti — če ga dobiš
za avto, zakaj ne za stano-
vanje! — spet tretji so za
predplačilni sistem... Prav
tako je v presoji posameznik-
ov, ali se bodo odločevali
za cenejša stanovanja v blo-
kih in stolpnica ali za draž-
ja v individualnih gradnjah.
Lahko, da bo nekatje obveljala
kot najprimernejša združna
gradnja. No, vsa ta razmiš-
ljanja so stvar zainteresira-
nih kot tudi skupnosti in de-
lovnih kolektivov. Če bodo
plodna, potem stanovanje
kmalu ne bo več problem
št. 1!

DUŠAN KRALJ

V OKVIRU

Skupine huliganov na trža-
ških cestah, ki so štiri dni
uprizorjale »lov na ščave«, pre-
prečevale slovenskim dijakom
vstop v šole in kričale na ves
glas: »Dvojezičnost ni potreb-
na!«. »Dvojezičnost je izdaj-
stvo« in »Pravica za Istro« so
zdaj zaprle usta. Nastalo za-
tišje lahko pomeni: štiri dni
divjanja mestnih razbijačev je
za zdaj dovolj, ali pa — zatišje
pred novim viharjem. Uradni
ukaz je 30 dni nobenih zbora-
vanj!

Ne mislimo, da je drhal,
zbrana z vseh kotov, sama drla
kot hudournik po dežju. Ne!

zumi in po ustavi, ki so ji tudi
sami prisegli. Ti neodgovorni
razbijači brezglavo hite uni-
čevati Slovence? Iztrebiti jih
hočejo! Mar jim je, da je bilo
v zadnjem času toliko ukre-
pov, ki so poglobljali dobre
sosedske odnose. Požvižgavajo
ob tem, če hočejo ljudje živeti
v miru, v miru: Slovenci in
Italijani v Trstu. Grozijo in
ogrožajo obstoj slovenske na-
cionalne skupine s teroristič-
nimi dejanji, ob katerih včasih
oblast miži na eno oko.

Slovenski dijaki so vladne-
mu komisarju pisali: V imenu
vseh slovenskih dijakov poži-

Kamni in umazani prsti

To drhal pobalinov v Trstu so
vodili tisti, ki znajo voditi,
kadar je treba razbijati. Faši-
sti in omejeni šovinisti, ki jim
je v krvi, ali pa so vzgojeni,
da so le oni tisti narod, ki
lahko živi, vsi ostali pa ljud-
stvo, ki se ga da teptati, so
pravzaprav uprizorili minule
dni tisto, kar so pred štiride-
setimi leti začeli. Tedaj so
ognjeni zubli uničevali slo-
venski Narodni dom. V plame-
nih so zgorele zadnje pravice
tržaških Slovencev. Tokrat
ognja ni bilo. Bil pa so kamni
in umazani prsti, ki so segli v
nedograjen Kulturni dom, v
Slovensko banko in Slovensko
knjižarno. Kaže, da je za tr-
žaške fašiste in šoviniste šti-
rideset let brčkone premalo,
da bi se naposled naučili spo-
štovati pravice, ki so zagotov-
ljene z mednarodnimi spora-

vamo, da nam zajamčite ta-
vojšnje ukrepe, ki naj prepre-
čijo šovinistično rasistično iz-
grede in napade na Slovence
in da se nam omogoči redno
in nemoteno opravljanje naših
šolskih dolžnosti v ozračju
mirnega sožitja z italijansko
mladino.

Naša mladina je dojela be-
sede koezistenca in aktivno
sodelovanje med narodi. Naša
mladina jih razume in se po
njih razna.

Ker pa dobro pozna vsak
kamenček na poti, ki so jo
prehodili očetje, zna biti zato
odločna! To pa je njej v krvi!
Svet to ve in ceni! Ker za nas
je tradicionalno; če nas kdo
poskuša teptati, če kdo ne spo-
štuje pravic, ki so zagotovlje-
ne — se z vso odločnostjo za-
vzamemo in posredujemo.

Kaj pa je tisočak več...

Vsak državljan ima pravico, da se spusti v pravdo, če
misli, da nasprotnik zahteva od njega nekaj, do česar ni
upravičen. Vsako podjetje ima polno moralno pravico, da
se tožbi upre, če delavec nekaj zahteva, kar mu po zakonu
ne gre. Mnogokrat so vprašanja okrog pravic iz delovnega
razmerja zelo nedvoumno rešena — na prvi pogled. Ko pa
pride do spora med podjetjem in delavcem, so mnenja o
tem, kaj je in kaj ni zakonita pravica, deljena. Takrat mora
odločiti pač sodišče.

Zgodi se pa tudi, da so vpra-
šanja bolj preprosta in da je že
kar na prvi pogled lahko ugo-
toviti, čigave pravice so bile
kršene in v kakšnem obsegu. Če
pride do pravice, postane to še
bolj jasno po končanem postopku
na sodišču prve stopnje, ko se
dejansko stanje pojasni. Se bolj
pa v pritožnem postopku, ko so
navadno podrobneje rešena tudi
pravna vprašanja. Vztrajanje v
pravi v takih primerih je sicer
s formalne strani res procesna
pravica. Ta pa je po zakonu zelo
široka. Saj se v primerih, kadar
gre za vrednost nad 50.000 dinar-
jev, stranka, ki je s sodbo ne-
zadovoljna, lahko obrne še na
tretjo instanco.

Toda ali je spuščanje v prav-
do in vztrajanje v pravdi za go-
spodarsko organizacijo tudi v
takih, pravno nedvoumno jasnih
primerih moralna pravica? Ali
ni v takih primerih pravdanje
neodgovorno tako do podjetja in
delovnega kolektiva kot celote
(pravdni stroški kot materialna
škoda in izgubljena pravda mo-
ralna škoda) in do delavca, ki
mora čakati leto in več, da pride
preko sodišča do svoje pravice?
Kje je pravna služba v podjetju,
ki naj bi organom samoupravlja-
nja in upravi podjetja povedala,
da je bolje pošteno zmoto pri-
znati danes kot čez tri mesece
ali čez leto dni?

Ali ima pravico n. pr. sekre-
tar podjetja, da po izgubljeni
pravi na drugi stopnji na opo-
zorilo, da je nadaljnje tožbarenje
zelo dvomljivo in ima malo iz-
gledov na uspeh, odburi tole:
»Kaj zato, kaj pa je tistih nekaj
tisoč dinarjev...« (Podjetje »Te-
sar«, Ljubljana.) Ali se organi
samoupravljanja v podjetju stri-
njajo s takim stališčem? Ali ne
gre v takem primeru samo za to,
»kdo bo koga?« Ali ne gre morda
za to, da nekdo, ki je kršil zakon
(ker ga ni poznal, ali pa, ker je
misli, da ga sme kršiti) svojega
nezakonitega postopka noče pri-
znati v strahu za svojo avtoriz-
acijo?

Res je, gre samo za tistih ne-
kaj tisoč dinarjev. Toda to je
samo ena plat, v resnici gre pa
za mnogo več. Gre za odnos do
delavca, ki mu pač ni vseeno, ali
bi izplačan osebni dohodek da-
nes ali leto in pol kasneje. Gre
za odnos do ljudi v podjetju, ki
jim ne more biti vseeno, ali
morajo svoje pravice, ki jim jih
daje zakon, uveljavljati šele s
tožbo, ker se v podjetju utrjuje
taka praksa. Končno gre za od-
nos do organov delavskega sa-
moupravljanja in za vprašanje,
ali razpolagajo s tistimi nekaj
tisoč dinarji, kar v tem primeru
pomeni pravico, ki jo daje delav-
cu zakon, oni, ali pa o tem nič
ne vedo, ker se vse skupaj do-

gaja za njihovim hrbtom oziroma
imajo o sporu napačno sliko, ker
jim je tako sliko nekdo pač ve-
doma posredoval.

Prvi primer: Podjetje je sta-
rejšemu delavcu odpovedalo s
petmesečnim odpovednim rokom,
ni mu pa priznalo odpravnine, ki
mu po zakonu gre. Ko se je pri-
tožil na organe samoupravljanja,
ni dobil odgovora. Prva nezako-
nitost. Ob koncu drugega meseca
po odpovedi so nekateri funkcion-
arji uprave podjetja poklicali
delavca v pisarno, mu dali dve
plači in mu odpustili neko proti-
terjatev, ki jo je podjetje imelo
proti njemu (ki pa ni dosegla vi-
šine enomesečnih prejemkov) in
mu rekli, da gre lahko domov.
Delavec je na to pristal in res
odšel domov, ker je smatral, da
je razrešen. Kakega sporazuma
nio napisali, ko pa je potekel
odpovedni rok, so mu vpisali v
delovno knjižico, da mu je de-
lovno razmerje prenehalo en
mesec pred iztekom odpovedne-
ga roka. Skupaj kar štiri nezako-
nitosti! Delavec je bil ta zadnji
mesec brez rednih prejemkov,
potem se je zaposlil in tožil za
odpravnino in za prejemke v
zadnjem mesecu odpovednega
roka.

Pravda teče že eno leto. Na
prvi instanci je delavec uspel v
celoti. Podjetje se je pritožilo,
delavec je uspel tudi na drugi
instanci in pritožbeno sodišče je
podrobno ocenilo nezakonit po-
stopke uprave podjetja. Podjet-
je se je poslužilo pravice, da spor
predloži tretji instanci. Pravda
teče dalje in delavec bo še
kakal nekaj mesecev na prejemke,
ki mu pripadajo.

Drugi primer: Podjetje ima
upravičen razlog, da odpove de-
lavcu. Toda, ker se ga želi izne-
(Nadaljevanje na 2. strani)

Gradbeni dinar, o katerem govorimo, se skriva tudi v pripravlje-
nosti posameznika, da s svojimi rokami dograjuje svoje stano-
vanje; vsak zidak, ki je še uporaben, predstavlja določeno vrednost,
na katero pa le malokdaj pomislimo!

7 dni
v sindikatih

RAZPRAVA TUDI NA SKUPŠČINI REPUBLIŠKEGA ZAVODA ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE

Sklepanje ni le glasovanje

Gre za milijone, ki jih spravljamo v zavodih za socialno zavarovanje in po katerih sežemo, ko smo bolni. Ne porabimo pa jih samo za zdravlila, zdravnike in bolnišnice, temveč tudi za preprečevanje bolezni. Toda — ali vemo, za kaj je bil uporabljen sleherni — ne dinar — milijon?

● Komisija za delavsko samoupravljanje pri Republiškem svetu ZSSJ je te dni razpravljala o nadaljnji decentralizaciji delavskega samoupravljanja. To je tudi osnovna naloga sindikalnih organizacij v letošnjem letu, je bilo rečeno na seji. Komisija je sklenila okrepiti povezavo z ustreznimi komisijami pri okrajnih sindikalnih svetih in republiških odborih strokovnih sindikatov.

● Centralni delavski svet podjetja »Iskra« je dalj časa razpravljala o decentralizaciji samoupravljanja. Do večje razgibanosti je prišlo, ko je kolektiv zavrnil predlog UO o novem pravilniku za nagajevanje. Sedaj v podjetju razpravljajo o tem, koliko ekonomskih enot naj bi ustanovili ter kakšne pravice naj imajo obratni delavski svet v ekonomski enoti. Upravni odbor je predlagal ustanovitev 15 ekonomskih enot, razprave v kolektivu pa opozarjajo, da bo potrebno osnovati 22 enot ter prav toliko obratnih delavskih svetov.

● Občinska delavska univerza Celje bo organizirala seminar za novozvoljene predsednike večjih sindikalnih podružnic. Na njem bodo obravnavali najbolj aktualne teme, predvsem s področja samoupravljanja.

● Občinski sindikalni svet Lendava je organiziral seminarje za organe delavskega samoupravljanja. Seminarje imajo v posameznih gospodarskih organizacijah. Do sedaj je bilo že 15 predavanj. Seminarji so zelo zanimivi in mnogo prispevajo k razširjanju raznih problemov v posameznih gospodarskih organizacijah; to velja zlasti za Tovarno dežnikov in podjetje »Gradbenik«.

● Tudi druge občine organizirajo skupno z delavskimi univerzami številne seminarje. Tako so že bili seminarji v Ravnanju (7-dnevni seminar za člane DS in UO, ki se ga udeležilo 69 članov), v občini Maribor Center (4-dnevni seminar, ki se ga je udeležilo 41 članov DS in 10 sindikalnih podružnic, imajo pa za naslednje seminarje prijavljenih še okoli 250 ljudi).

● V zvezi z nadaljnjim ustanavljanjem ekonomskih enot v gospodarskih organizacijah se zlasti sedaj, pred občnimi zbori sindikalnih podružnic postavljajo vedno bolj v ospredje tudi vprašanja o organizacijski strukturi sindikata v podjetju. O tem vneto razpravljajo na primer v Mariborski livarni, na nekaterih kmetijskih gospodarstvih na področju občine Maribor Center ter v podjetjih PTT in ŽTP v zvezi z njihovo reorganizacijo.

● Na sestanku predstavnikov kolektivov gostinskih podjetij postojanske občine so razpravljali o uvedbi postrežnine. Nekateri direktorji in računovodje sodijo, da bi bilo potrebno zaradi postrežnine zaposliti nove uslužbenke v upravi oziroma blagajnah in kupiti registrske blagajne. Člani kolektivov pa se s tem ne strinjajo. Sodijo, da je treba bolj zapeti gostinskih delavcev in da ni potrebno povečati števila zaposlenih zaradi postrežnine. Zahtevajo, naj vodstva podjetij čim prej pripravijo potrebno dokumentacijo za konkretnije razprave o delitvi teh sredstev.

● V podjetju »Interevropa« v Kopru se čuti precejšnje negotovnosti zaradi razdeljevanja stanovanj. Delavci zahtevajo, da se od stanovanjskega sklada, ki je na razpolago, nudi v obliki posojila tudi njim določen del sredstev in ne, da stanovanja dobijo le tisti, ki so na novo prišli v podjetje.

● Okrajni sindikalni svet Gorica je ugotovil, da se je lani v primerjavi z minulim letom povečala produktivnost v okraju za 12%. Glede nagajevanja pa učinka pa kažejo podatki, da je v letu 1959 bilo izplačano osebnih dohodkov: po učinku 69%, po času pa 31%, lani pa so bili izplačani osebni dohodki v razmerju 77:23%. Te ugotovitve veljajo za industrijo.

Razprava se je pričela povsem nepričakovano, in sicer proti koncu zasedanja skupščine Republiškega zavoda za socialno zavarovanje. Pri točki »sprejetje sklepa o finančnem načrtu in programu sklada preventivnega zdravstvenega varstva«.

Gre za zadnje zasedanje, na katerem je skupščina sprejela finančni načrt izdatkov in dohodkov tega zavoda.

Člani skupščine dobe pred vsakim zasedanjem gradivo na dom, na zasedanju pa ga jim poročevalec ponovno obrazloži, zato skoraj ni potrebno drugega, kot glasovati in dnevni red je kljub številnim točkam kaj kmalu izčrpan.

Kaj bi sicer razpravljali, saj je vse jasno napisano, končno — plan je plan, ga bodo že spreminili, če se bo pokazalo, da niso dobro planirali. Tako in tako pa je izvršilni odbor stvari preštudiral, zato člani skupščine prizadevno glasujejo in osnutki pri-

pravljenih sklepov hitro postajajo sklepi.

Pričakovali bi, da bodo tako kot o ostalem, sklepali tudi o preventivnem skladu. Tedaj pa je spregovoril udeleženec iz Maribora:

»Tovariši, mi na široko delimo sredstva, nikoli pa se ne vprašamo, kako so jih koristniki uporabili. Tudi interesentov za sredstva iz preventivnega sklada je vedno dovolj. Predlagam: izvršilni odbor naj sporoči vsem, ki smo jim doslej karkoli dali, da želimo zvedeti od njih, kako so ta denar uporabili in kakšno korist je od tega imela družba. Predlagam, da naj to postane praksa za v bodoče.«

Skupščina je spontano pozdravila predlog. Potem so se oglašili še drugi člani. Menili so, da bi to moralo veljati za vse, za kar plačujejo zavodi za socialno zavarovanje.

Vzemiimo primer oskrbnine za zavarovance v zdraviliščih, (kot ga je izbral neki udeleženec v

razpravi). Kaj dobe zavarovanci za to? »Pavliha« je lani objavil karikaturu na račun zdravilišča Radenci: Nekaj bolnik, ki so ga poslali tja na zdravljenje, si je sicer popravil svoj krvni pritisk, toda med zdravljenjem je dobil revmatizem. Ne po svoji krivdi, temveč zaradi razmer v tem zdravilišču, v katerem se je zdravil. V istem zdravilišču je samo en upokojeni zdravnik, ki ne more skrbeti za vse bolnike, ki prihajajo tja. Zakaj kličejo na zdravljenje svoje invalide in borce le izven sezone? Ali lahko zavodi za socialno zavarovanje kot plačniki stroškov za zdraviliško zdravljenje vplivajo na to, da se takšne pomanjkljivosti odpravijo?

Nedvomno so zavodi dolžni prisluhniti pripombam zavarovancev — saj konec koncev upravljajo z njihovimi sredstvi — in morajo vplivati na to, da se stanje izboljša.

Tako so člani republiške skupščine zavoda za socialno zavarovanje le mimogrede pokazali način, kako naj bi v prihodnje razpravljali o postavkah v rubriki »izdatki«.

Na istem zasedanju so — prav v zvezi z omenjeno točko dnevnega reda — namenili 20 milijonov dinarjev za ureditev centra za zdravljenje hospitaliziranih revmatičnih bolnikov v Dolenjskih Toplicah. Lani so namenili za to 30 milijonov dinarjev. Nekdo je vprašal, ali ima vrelec dovolj vode, ki bo potrebna za takšno zdravilišče. Slišal je, da je vrelec slab.

Strokovnjaki menijo, da je vrelec dovolj močan, je skupščini pojasnil nekdo drug. Toda člani skupščine bi prav gotovo raje videli, če bi jim to pojasnili strokovnjaki ali pa da bi jim tudi o tem pripravili izčrpnije gradivo. Sicer pa — ali ni bila to lepa priložnost, da bi ob tem, ko sklepa o nadaljnjih izdatkih, pojasnili skupščini, za kaj je bilo uporabljenih tistih 30 milijonov, ki so jih odobrili lani? Težko si je zamisliti, kako bodo člani skupščine obveščali o takih in podobnih sklepih zavarovance, ki so jih izvolili.

Tako bi se lahko vprašali ob vsaki finančni postavki. Vse kaže, da se bodo člani skupščine tudi vprašali. Plaz je načet, prav gotovo se bo sprožil. Če ne bodo člani skupščine dovolj vztrajni, bodo to morali biti ostali zavarovanci. Le tedaj bo družbeno upravljanje zavodov za socialno zavarovanje res tako, kot bi moralo biti.

PREDSKUPŠČINSKO VAM

Gre za stimulatívnejšo delitev dohodka

»Veste, zelo važno je, da človek, proizvajalec, čim bolj samostojno odloča o delitvi osebnega dohodka, in kolikor več možnosti bo imel za takšno odločanje, toliko bolj odločno bo zahteval, da sodeluje v upravljanju podjetja,« mi je dejal tovariš Franc Mrevlje, novi tajnik Republiškega odbora sindikata komunalnih in obrtnih delavcev.

Sedela sva v njegovi pisarni in se pogovarjala o posvetovanju, ki ga je sklical Republiški odbor.

»Na posvetovanju, ki bo v petek (bilo je torej včeraj), bomo govorili o delitvi dohodka — v podjetju in med podjetjem in komuno. Predvsem bo šlo za uslužnostno dejavnost, ki bo tudi poslej, kot pravimo, na pavšalnem obračunu. (Neuslužnostna ne bo več.) Do nedavnega so mnogi ljudski odbori določali pavšale po subjektivnih ocenah, ne da bi upoštevali ekonomsko sposobnost, stopnjo produktivnosti in rentabilnosti poslovanja. Sistem pavšaliranja niso dovolj izkoristili za zbiranje sredstev, ki jih rabimo za razvoj uslužnostne dejavnosti. Dogajalo se je tudi, da so zbrana sredstva uporabljali za druge namene.

Naš republiški odbor pa se zavzema za takšno določanje pavšalov, ki naj bi stimuliralo dobro poslovanje in temeljilo na stopnji rentabilnosti in proizvodnosti dela.

O tem bomo govorili na posvetovanju, hkrati pa tudi o delitvi dohodka v podjetju. Tega ni moč ločiti. Dogaja se namreč, da nekateri občinski ljudski odbori pri sklepanju pogodb o pavšalih administrativno posegajo v notranjo delitev in kratijo samoupravne pravice kolektivom. To slabost moramo čimhitreje odpraviti. Zavzemamo se, da bi delili osebne dohodke v manjših ekonomsko-organizacijskih enotah (v večjih podjetjih), kajti le tako bi delavci lahko pravičnejše in bolj samostojno odločali o delitvi osebnega do-

hodka ter hkrati stimulirali večji delovni učinek posameznika, delovne skupine in končno tudi kolektiva.

Govoril je z zavzetostjo, ki je značilna za ljudi, kakršen je tovariš Mrevlje in ki jim je družbena dejavnost življenjska nuja. Iz vsega, kar je povedal, sem razbral, da dobro ve, kaj je prav in kaj ni in kaj bo treba storiti, da bo dobrega (dobrega za delavce v obrtnih podjetjih) čimveč. Kako ne bi vedel, saj že deset let aktivno

deluje v sindikatih. Zadnji dve leti je delal na Okrajnem sindikalnem svetu v Ljubljani kot tehnični tajnik, ukvarjal pa se je v glavnem z družbeno ekonomskimi vprašanji. Novembra lani je bil izvoljen za člana, 1. februarja pa za tajnika Republiškega odbora sindikata komunalnih in obrtnih delavcev.

»Letos bodo imeli obrtni delovni kolektivi več sredstev kot lani,« je nadaljeval tovariš Mrevlje, »in sedaj se naš sindikat trudi, da bi ta sredstva preudarno in pravično delili. Usposobiti moramo ljudi, da bodo vedeli, za kaj gre in zato smo sklicali to posvetovanje, kasneje pa bomo organizirali še področna posvetovanja (v Mariboru, Kranju itd.), na katerih bi razpravljali, kako deliti osebne dohodke v manjših podjetjih. Ob koncu februarja pa bomo sklicali podobno posvetovanje, na katerega bomo povabili predstavnike sindikalnih organizacij komunalnih podjetij in ustanov.«

OB USTANOVNEM ZBORU STALNE KONFERENCE ZA ODDIH IN REKREACIJO

Pobudnik dobrega gospodarjenja

Republiški svet Zveze sindikatov za Slovenijo je sklical v minulem tednu v Ljubljani ustanovni zbor Stalne konference za oddih in rekreacijo delovnega človeka. Zbora so se udeležili vsi predsedniki že obstoječih počitniških skupnosti kot tudi predstavniki nekaterih naših občin in podjetij.

V uvodnem poročilu, ki ga je podal podpredsednik Republiškega sveta Zveze sindikatov za Slovenijo, tovariš Leopold Krese, je bil zlasti poudarjen pomen oddiha za delovnega človeka, za rekreacijo njegove delovne sposobnosti. Kolikor je bila skrb za delavčev oddih doslej le stvar delovnih kolektivov, toliko očitnejša postaja potreba, da to skrb prevzame nase vsa naša skupnost, razumljivo, ob pomoči posameznih podjetij ter ustanov. Smoter te skrbi naj bi bil v iskanju najprimernejše oblike v organizaciji delavskih domov. Aktivnost naj bi bila v prizadevanju, da postane naš tako imenovani delavski turizem glede na usluge, ki jih nudi svojim gostom, enak komercialnemu turizmu! To je dandanes že zahteva. Danes se nihče več ne more zadovoljiti zgolj s streho nad glavo in z enolončnico.

Na raznolikost vsebine našega delavskega turizma je opozorila diskusija, v kateri so delegati seznanili zbor s težavami, ki v mnogih primerih zasenčujejo dobro voljo.

Tako so nekatera podjetja pri nas, ki lahko nudijo dostojen letni oddih članom svojega kolektiva; mnoga podjetja pa so, ki jih pomanjkanje denarnih sredstev sili v mačehovski odnos do svojih delavcev, četudi bi rada več napravila. No, podjetja vsaj razpolagajo z več ali manj oprijemljivimi sredstvi, negospodar-

stke organizacije pa se o organizaciji oddiha sploh ne pomenkujejo.

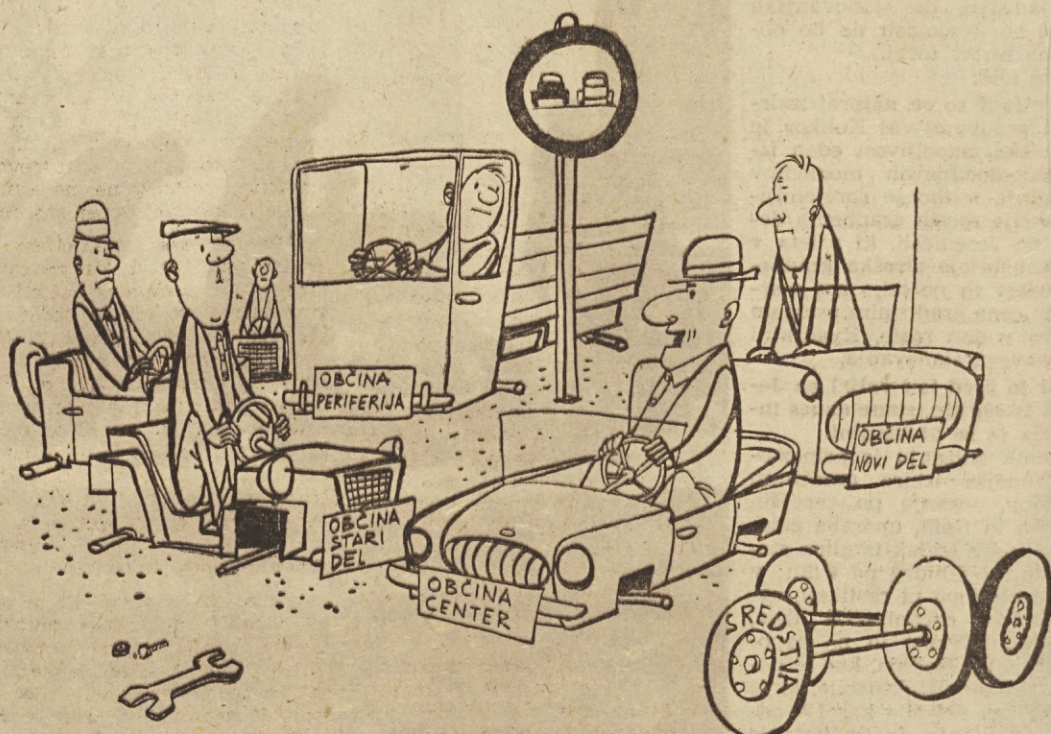
Z ustanovitvijo nekaterih počitniških skupnosti pri nas smo se srečali s povsem novo obliko organizacije delavskega turizma, ki ne omogoča samo dostojen odmor, pač pa tudi cenen in primeren aktivnejši. Potemtakem je takšna oblika organiziranega razvoja delavskega turizma pri nas najprimernejši način približevanja delavskega turizma komercialnemu! Celó več! Takšen način lahko računa na vrsto mož-

nosti, ki jih gostinstvo še ne pozna — organizacija kulturnih prireditev, športna tekmovanja, izletništvo — ki bodo v očitni meri zamenjale dosedanje morebitno dolgočasje z aktivnim odmorom!

Zaradi uresničitve tega namena je zbor ustanovil stalno konferenco za oddih in rekreacijo ter izvolil osemnajstčlanski odbor konference. Za predsednika odbora je bil izvoljen podpredsednik republiškega sveta Zveze sindikatov za Slovenijo tovariš Leopold Krese.

Stalna konferenca za oddih in rekreacijo bo tisto koordinacijsko telo, ki bo vodilo delo naših počitniških skupnosti, skrbelo za urejeno razvrstitev naših bodočih domov oddiha, za njihovo izkoriščenost v predsezonskem kot seveda tudi v sezonskem času; v dogovoru s posameznimi podjetji bo iniciator umnega združevanja sredstev za gradnjo novih domov ter morebitnih športnih objektov, prehranskih lokalov, klubskih prostorov v korist delavca in njegovega odmora.

Mestni avtopark

No, po kakšnem ključu si bomo pa kolesa razdelili?

DELAVSKA ENOTNOST

Ustanovljena 20. novembra 1949

List izdaja Republiški svet ZSJ za Slovenijo

Glavni in odgovorni urednik

MITJA SVAB

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: DORNIK PETER GASPERSIC
SONJA MAVER MILAN VOLJC JANEZ TEHNICNI UREDNIK
JANEZ SUSTER

List izhaja v uredniški povezavi z »Radom« — Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Koparjeva ul. 2 poštni predal 313-VI. telefon uredništva: 33 722 in 30 672 — Račun pri Komunalni banči v Ljubljani št. 400 706/1 83 — Posamezna številka stane 20 din — Naročnina je četrtletna 250 polletna 500 in letna 1000 din — List izkida CJP »Ljudska pravica« — Poština plačana v gotovini

Nekam čudno je, če po desetih letih delavskega samoupravljanja še vedno vse pomembnejše zadeve v podjetju rešuje direktor. V Kranjskih opekarnah pa se je to vse doslej dogajalo. Kaj pa kolektiv? Le kaj naj bi počel, ko pa ni vedel, kaj se dogaja v vrhu.

Za gospodarske organizacije so vsekakor najinteresantnejše spremembe glede sklepanja in prekinitve delovnih razmerij in delu ter pristojnosti ustreznih komisij. Zakonodajalec je za sedanjih čas predlagal najbistvenejšo spremembo, in sicer v tem, da se

V Kranjskih opekarnah je počilo

Nekam čudno je, če po desetih letih delavskega samopopravljanja še vedno vse pomembnejše zadeve v podjetju rešuje direktor. V Kranjskih opekarneh pa se je to vse doslej dogajalo. Kaj pa kolektiv? Le kaj naj bi počel, ko pa ni vedel, kaj se dogaja v vrhu.

ih opekarna

upravnega odbora. Z odprtimi
usti so poslušali sekretarja pod-
jetja, ki je direktorju iz oči v oči
šel njegove prekrške, kot n. pr.
črno blagajno, nezakonite odpo-
vedi, dušenje kritike, kriminal-
itd. Nekaj sta dodala tudi pred-
sednik upravnega odbora in pred-
sednik delavskega sveta. Ko se je
ploha izlila, se je dvignil nekdo
izmed tistih, ki so doslej molče
sedeli in dejal sekretarju: »Ne
zagovarjam direktorja, obsojam
pa tudi vas. Zakaj ste tako dolgo
molčali, če ste vse to vedeli? Naj-
brž vam ni bilo mar, ker je šel
denar iz naših žepov.«

Tako je pod direktorjevimi pritiski odšlo več ljudi iz podjetja, nekaj pa se jih je na novo zaposlilo. Komisija je zanje zvedela, ko jih je videla na delovnih mestih. V zadnjem času je dobila odpoved tudi več žena s sila enostavno utemeljitvijo, češ da v podjetju ne potrebujejo več ženske delovne sile.

Prevladalo je mnenje, da je treba sistem čimprej sprejeti, ker bo le-ta močna spodbuda gospodarskim organizacijam za še uspešnejšo proizvodnjo in gospodarjenje.

Kaj pa so potemtakem delali samoupravni organi v tem podjetju? Ne veliko več kot nič. Delavski svet je sicer ob izvolitvi sklenil, da bo sicer vsak mesec, pa je ostalo le pri sklepu. Se tistih nekaj sklepov, kolikor jih je sprejel, ni bilo uresničenih. Sicer pa člani delavskega sveta ne poznajo niti osnovnih načel o delitvi dohodka. Nobeden tudi ne ve, kako so lani razdelili 35 milijonov čistega dohodka. Politična dejavnost je popolnoma zamrla, saj so hoteli odsloviti iz podjetja še poslednjega člana ZK. Sindikalna organizacija obstaja le na papirju.

Še nekaj nam ne gre v račun. Za nepravilnosti v Kranjskih općinah so verjetno vedeli tudi nekateri člani občinskega zbora proizvajalcev. In vendar niso na sejah nikdar razpravljali o težavah v tem podjetju, čeprav je za gradbeništvo v kranjski občini odločilnega pomena.

Zbori volivcev - preživela stvar?

Ali ne gre za to, da bi občinska vprašanja reševal čim širši krog državljanov, in ne zgolj za formalistično zadovoljevanje zakonu? Potem moramo računati z različno interesno usmerjenostjo državljanov in temu prilagoditi priprave na zbor volivcev.

Naj potemtakem zbor volivcev ukinemo? Nikakor ne gre le za večjo demokratizacijo in urejanju občinske politike. Z obravnavo posameznih občinskih vprašanj v zainteresiranih samoupravnih telesih bi le izpopolnili pripravo na zbor volivcev in si zagotovili večji obisk. Državljani, ki so v svojih samoupravnih organih predlagali razne izpopolnitve, bi skoraj gotovo prišli tudi na zbor volivcev, da bi svoje predloge še bolj utemeljili, če bi bilo potrebno. Iste nekaj: Ob takšni pozornosti do volivcev bi le-ti začutili, da njihova beseda nekaj velja tudi pri urejanju občinskih vprašanj, kakor velja v tovarni ali v raznih drugih organih družbenega samoupravljanja. In to moramo tudi doseči, ker je zbor volivcev eden izmed sestavnih delov našega sistema družbene samouprave in ima torej enake pravice in enake dolžnosti kakor vsi drugi samoupravni organi. M. K.

ALI JE NAGRAJEVANJE PO UČINKU V OBRATIH DRUŽBENE PREHRANE ZARES NEMOGOČE?

Strah ima velike oči

Napovedi ni za vse ostale." Promet ustvarja ljubljanjski menzi se je to zgodilo. Trditve, da nagrajevanje po učinku (v nobeni obliki) v obratnih družbenih prehrani snolih ni

Tako kot v gostiščih, je tudi v obratih družbene prehrane strežba razdeljena po »rajonih«. Gotovo bo v interesu vsake menize, če bo postregla čim več gostov. V tovrstnih obratih že zdaj priznavajo, da vedo, kakšen produktivo ustvarja in ob kakšnih pogojih dela. Če pa vedo to,

veda bi to, kar smo omenili, po
menilo komaj začetek, zelo skro
men začetek. Toda te in še drug
možnosti, o njih bodo kajpa
moral razmisliti predvsem pri
zadeti kolektivi, vendarle opozar
jajo, da je pravičnejše nagraje
vanje po delu mogoče tudi
obratih družbene prehrane.

M. GOVEKAR

MOJ KOLEKTIV

»V nesreči spoznaš prijatelja!« — Pregovor, ki ga poznajo vsi jeziki sveta.

Uslužbenka podjetja v našem mestu je nenadoma prejela telegram z dokaj žalostno vsebino. Na kratko:

»Pridite, vašemu otroku je hudo...«

Lahko bi pohitela, toda telegram je prispel iz Švice, iz nekega zdravilišča, kjer se zdravi njen sin. Pot so ji preprečevali potrebni stroški. Švica je draga dežela! Kljub svojim prihrankom, izdatku ni mogla biti kos.

Potolazila je svojo žalost svojemu podjetju.

Delavski svet pa ji je brez odlašanja odšel potreben denar in še nekaj deviz je navrgel.

To je storil njen kolektiv zanj, za njenega sina. To je njen resnični prijatelj, ki ga je lahko spoznala v nesreči!

Salomonska rešitev

Po desetletnem življenju v kletni sobi z dvakrat zmreženim oknom je dobila sredi mesta veliko zračno kuhinjo in sobo. Toda — sreča je opoteča! Komaj si je namreč stanovanje za silo uredila in vzela k sebi mater, ki je v dolnišnici za duševne bolezni dve leti čakala na ta srečni trenutek — je sama zbolela.

Enomesečni oddih v Kranjski gori jo je pomiril. Ob vrnitvi domov pa bi kmalu doživela živčni zlom. Nekdaj svetlo sobo je sredi belega dne zagrinjal mrak. Na dvorišču je med njeno odsotnostjo meni in tebi nič zrasla nova stavba, nekakšen prizidek samopostrežne trgovine, ki je segel visoko nad njeno okno in se ga skoraj dotikal obenem.

Pršla je gradben komisija. Skimovala je z glavo. Spogledovala se je in izjavila: »V sobi je res premalo svetlobe, toda arhitekt ni kriv, ker je načrte za prizidek sestavil pred dvema letoma, ko je bila v tej hiši še banka. Bančniki bi sobo z »zazidanim« oknom uporabili za arhiv in — zadeva bi bila urejena. Graditelji niso krivi, ker so se pri gradnji rav-

nali po načrtih. Investitor ni kriv, ker se v te reči ne razume. Skratka, nihče ni kriv.»

Da bi bil volk sit in koza cela, so še predlagali, naj lastniku prizidka prepletkajo tisti konec stene, ki se vidi skozi okno pritožnice, in napeljejo žleb na strehi, da ji ne bo lila voda v sobo...

Salomonska rešitev, ali ne? Posebno, ker zgodba ni nastala v New Yorku, ampak v našem majhnem podeželskem mestu, kjer se vsi med seboj poznajo...

ZMEŠANA ŠTRENA

Predsednik hišnega sveta je dobil novo stanovanje. Od svojih sosedov se je hotel dostojno posloviti in vprico njih predati upravljalске posle svojemu nasledniku.

Cisti računi, dobri prijatelji, je pomislil, za ta poslovilni sestanek lahko sestavi odbor lanskoletno bilanco in proračun za letošnje leto. Zakaj ga ne bi sosedje ohranili v spominu kot vestnega in poštenega človeka? Poprosil je tajnika, naj stopi v banko in poižve, kako je z njihovimi prejemki in izdatki. Ker se je prej že večkrat vrnil praznih rok od tam, mu je posebej zabučal, naj ne pozabi povedati, da se predsednik hišnega sveta seli in da za prvo-predajo poslov nujno potrebujejo podatke.

Toda tajnik se je vrnil praznih rok. Ljubezniva bančna uradnica, na katero se je obrnil, ga je prepračala, da mu pri najboljši volji ne more ustreči, ker imajo z reorganizacijo poslovanja toliko dela, da se »trenutno« ne utegne ukvarjati s hišnimi sveti in njihovimi finančnimi zadevami.

Predsednik se z novico ni tako hitro sprijaznil. Tokrat ga je osebno zadela. Če poslov ne preda, bo ostal predsednik tega hišnega sveta, pa naj se preseli tri ure daleč. Kaj se pa to pravi, banki so zaupali finančne posle zato, da bi hišne svete razbremenili in izboljšali družbeno evidenco in nadzor nad njihovim gospodarjenjem. Ker banka tega ne jemlje dovolj resno, je hišni denar kakor maček v žaklju. Nikoli ne veš, koliko ga imaš. Potem pa gospodari.

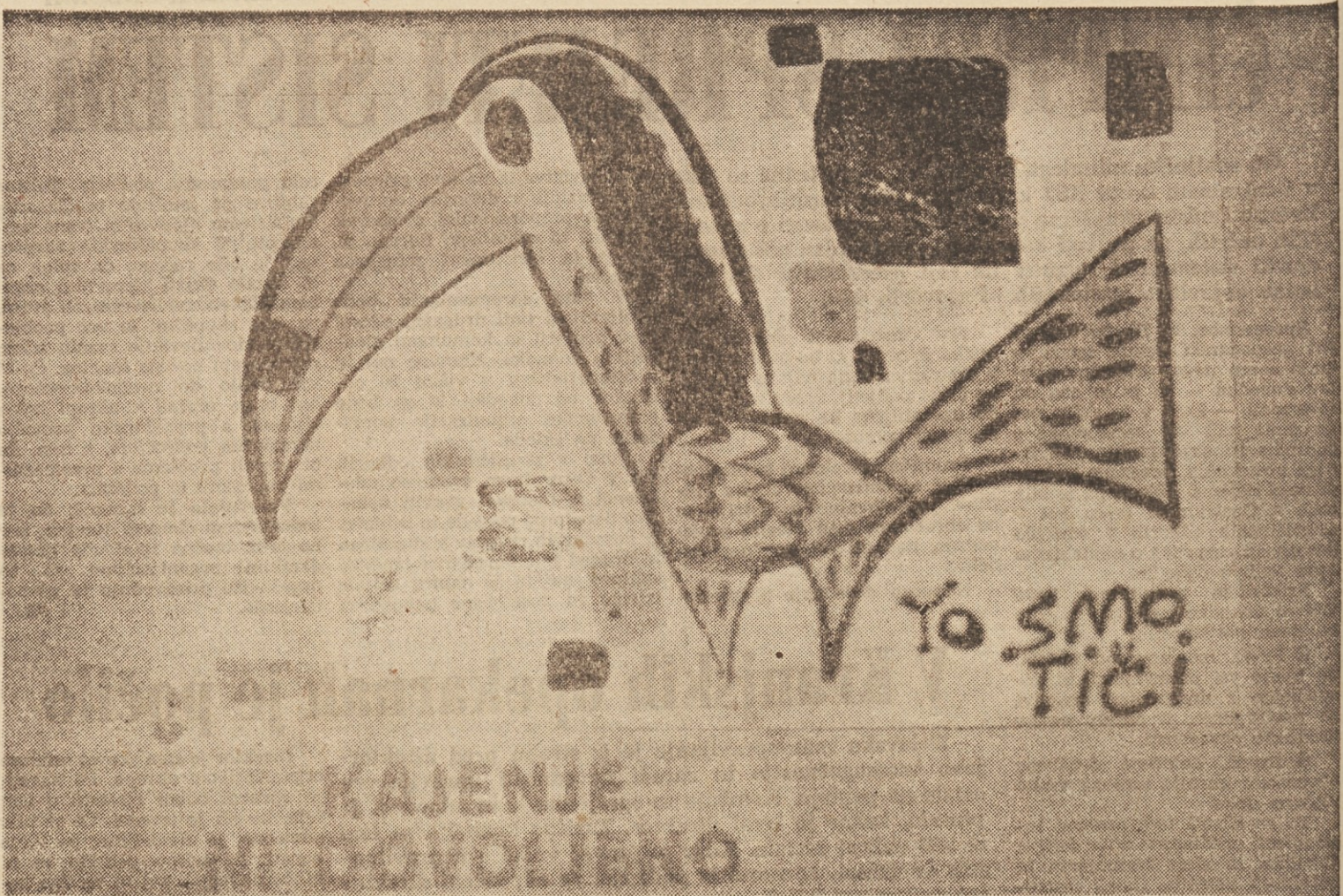
Čeprav je imel s selitvijo dovolj skrbi, se je odpravil v banko in uradnici na drobno povedal, v kakšne škrpce spravljajo njega in ves hišni svet, ker jim ne dajo finančnih podatkov.

Prijazna uradnica ga je pazljivo poslušala, vendar je monolog ni omeščal. »Pri najboljši volji vam ne morem pomagati, naša reorganizacija...«

M. KOBAL
D. KRALJ

H KRONIKI SO PRISPEVALI:

1. Skofja Loka — Glavna ulica
2. Ljubljana — Miklošičeva c.
3. Ljubljana — Intertrans

Za prosojno zaveso snežnega meteža se razburkano morje je poigrava z onemoglim plavalcem. Neviden Anglež neprizadeto pojasnjuje boj s smrtjo, kakor bi govoril o sajenju krompirja. Kdaj pa kdaj ga pregluši sočuten otroški vzklík in brž zatem precej nižji »mularija kušši!«

Prizor na televizijskem ekranu se menja: ravnotežnostne vaje. Kakor nalašč zame... Na ljubo čuta dolžnosti se temu odpovem in med približno petdesetčlansko nepoznano društvo vzamem na piko visokega fanta v rdečem puloverju, ki stoji nedaleč stran. Moram

Tukajle rezbarimo, mizarimo, sestavljamo detektorje, imamo pa še posebno temnico...

reči, da je bister. Pri priči je dojel, da sem prišla službeno k njim, in zatrobil kakor jerihonska trobenta:

»Rasto, v klub!«

Klub je malce prebahlava beseda za sobico s štirimi šahovskimi mizami in knjižno omaro, v katerih je nekaj sčefranih revij, ki jih je prebrala vsa bližnja in daljna žlahta, preden so jih člani kluba položili tja. Da, v predalu je še pisalni stroj, ki je na zunaj kar imeniten, samo da preskakuje vsako drugo črko. Če potrpežljivo ravnaš z njim, pa še stupka kako okrožnico ali klubsko prijavnico.

Rasto, predsednik kluba, zasebno pa študent kemije, prestavi zajetno učno knjigo s šahovnice na okensko polico. Popoldne jo je že prinesel s seboj v najboljši veri, da bo med dežuranjem študiral. Pa v klubu ni nikoli miru.

»Tole je pribežališče pred družinskimi nevihtami,« se je pošalil Trdo, fant v rdečem puloverju, ki hodi na ekonomsko srednjo šolo.

»Ne veži otrobov. Stvar je resna.«

LEVČEVA ULICA 40 V LJUBLJANI JE DOM VSEH ROŽNODOLINCEV, »STEBER PRIHODNOSTI« PA IMA ZDAJ PREDNOST. ODRASLI SO IMELI PRI TEJ ODLOČITVI SVOJE RAČUNE. PAMETNE RAČUNE. ŠOLARJI SE ZA 1500 DINARJEV ALI PA ŠE MANJ ZNEBE VSEH CVEKOV. BREZ UKAZOV, BREZ DOLGOVEZNEGA PREPRIČEVANJA MLADIH LJUDI NE VLEČE VEČ NA CESTO, ODKAR SO JIM KUPILI TELEVIZOR, UREDILI TELOVADNICO IN KUPILI ŠAHOVSKE MIZE. SEVEDA SO MORALA DRUŠTVA, ORGANIZACIJE IN STANOVANJSKA SKUPNOST POSEČI TUDI V SVOJ ŽEP. ŽRTEV PA SE JE IZPLAČALA.

Spodobilo bi se, da bi vsaj tako resno gledala v svet kakor Rasto skozi svoja učenjaška očala, pa me je posilil smeh ob pogledu na čudoviti stenski dekor, groteskne akvarele raznih ptic, pritrjene z risalnimi žeblički. Originalnost na vsej črti.

V troje pričeti razgovor se je skoraj neopazno razvil v nekakšno parlamentarno zasedanje.

»Kaj mislite, kako bi zvabili punce sem? Cez sto nas je v klubu, deklet pa skoraj nič.«

Vprašanje je padlo tako iznenada, da mi ni prišlo nič pametnega na misel.

»Priredimo kuharski tečaj,« je hitro predlagal sekretar kluba Mišo, po poklicu gimnazijec, »ali pa modno revijo.«

»Za foto krožek jih ogrejmo.«

»Ne bo nič, nima smisla.«

»Kaj pa ples, več plesov, fantje.«

»Bravo. Dokler jih ne navadimo hoditi v klub, se bomo že žrtvovali.«

Recite, da niso taktiki. Včasih bi se odrasli lahko zgledovali pri mladini.

Kar se glasbe tiče, ne bo težav. Kupili so si gramofon, kajpak s podarjenim denarjem. Razen tega imajo lastni zabavni kvintet, ki tudi po tri ure drgne eno in isto vižo v mrzli kuhinji. (Ni tiskovna pomota. Pred nedavnim je bilo tukaj še zasebno stanovanje. Zdaš samo še kuhinja ni izkoriščena.) Od trobentanja, bobnanja in pihanja v saksofon postane vsem vroče. Stvar je resna in napeta, kajti zdaj zdaj bo občni zbor Zveze borcev in prva javna produkcija kvinteta. In potem vsaj še pet občnih zborov raznih organizacij in društev, kjer lahko na-

stopijo. Roka roko umije, ne smemo jih pustiti na cedilu. Za klub zmeraj kaj potrebuješ...

V nekajmesečni kroniki kluba pa se je nabralo precej drobnih težav. Pred kakimi tremi meseci je predstavnik občinskega komiteja LMS napol klubovcem take levite, da so se tepli po glavi, ker so ga povabili medse.

»Če se ne preimenujete v aktiv LMS, vas bomo zašili,« jim je zagrozil. »Stvari ne jemljete resno. Zakaj ne priredite predavanj?«

Klubovci pa v zrak:

»Formalist si. Kaj se spotikaš ob ime, delamo po mladinskem statutu in menda je to dovolj. Nekoga iz kinematografske zveze pa smo že prosili, naj nam preskrbi na posodo diafilma in aparaturo.«

Kdo ve, kako bi se spor končal, če ga ne bi zgladil odbornik Socialistične zveze. Klub mladih je ostal klub mladih.

Povedali so mi še, da večkrat debatirajo o televizijskih filmih in da vse po vrsti raztrgajo, ker drugega ne zaslužijo. »Nemogoč izbor, osvetljava pa pravi pogreb.« Zakaj ne ustanovijo filmskega krožka? Ja, ko pa v kino ne hodijo več, odkar imajo klub.

Levčeva 40 je dom mlajših in starejših Rožnodolincev. Soba s televizorjem med šolskim letom »obratuje« od jutra do večera. Dopoldne se tu potijo šolarji pri pisanju nalog in učenju po učniku, kakor pravijo. Čim prej se nauče, tem prej jih inštruktor pušči v telovadnico h gredem in namiznoteniskim žogicam. Staršem je ta izvirna učna metoda zelo všeč. Mesečno jih stane inštrukcija samo pet sto dinarjev in če ima inštruktor tri mesece otroka na vaje, ni vrag, da se ne bi

znel vseh cvekov. No, popoldne pride druga izmena šolarjev. Od šestih naprej stopi v akcijo televizor, če le nimajo množične organizacije ali stanovanjska skupnost kakega sestanka.

Gneča seveda ni majhna. Toda svet se vrti. Občina jim je dala še drugo polovico dvojčka na razpolago in čakajo samo še, da se stranke izselijo.

Čeprav je bilo že pozno zvečer, sem si na hitro ogledala še domovanje krožkov v nekdanji pralnici.

»V desetih dneh smo popravili vse luči in stikala v hiši. Tole so pa naša ohišja za detektorje,« je član radijskega krožka izkoristil priliko za samohvalo.

»Mi delamo pa sobno in kuhinjsko opremo za Dom igre in dela. V kooperaciji s pionirji.«

Na delovni mizi je kot živ dokaz stala nepopleskana zibelka v kmečkem slogu, igračkasta miza, na pol narejena šahovnica iz furnirja. Dom jim bo kajpak igrače plačal. Povezujejo pa se že s trgovci v mestu, čeprav je golob še na strehi. »Zakaj bi morali za vsak dinar prositi, če lahko sami kaj zaslužimo?« Vezi segajo celo v kranjsko Iskro in Telekomunikacije. Po tej poti prideš poceni, se pravi zastoni do proizvodnih surovin, ki jim v tovarni rečejo odpadni material.

Dela več kot dovolj. Na pomlad se bodo lotili še izsuševanja Fabjanovega bajerja, svojega bodočega igrišča.

Dobra priprava mladih ljudi na današnji nagli življenjski utrip.

MARIOLA KOBAL

Včasih se še pionirjem posreči, da sedijo za šahovske mize. Ponavadi je že med vajenci, gimnazijci in visokošolci preveč kandi datov

KOMUNA IN VSI NJENI PLOTOVI

Kako deliti dohodek med podjetjem in komuno?

Te dni razpravljajo odbori Zvezne ljudske skupščine o novih gospodarskih instrumentih, ki bodo povzročili korenite spremembe v našem gospodarskem sistemu. Gre tudi za nov način delitve dohodka. Zvezni Izvršni svet je med drugim predlagal, naj bi odnose med podjetjem in komuno glede delitve dohodka postavili na povsem nove temelje. Komune naj bi dobile 20 % sredstev, ki jih bodo dala podjetja iz čistega dohodka za osebne dohodke in sklade. V novem gospodarskem sistemu torej ne bo progresivnega obdavčevanja dohodka, kar bo ustvarilo boljše pogoje za stimulatивно nagrajevanje proizvajalcev in dobro gospodarjenje, hkrati pa zagotovilo dotok večjih materialnih sredstev komunam. (Prvi računi kažejo, da bo sredstev precej več, v nekaterih komunah tudi petkrat več.)

Do sem je vse jasno kot beli dan, nismo si pa edini, kako in kam, katerim komunam, deliti ta sredstva.

In to je zdaj vprašanje.

Že na lanskoletnem zasedanju stalne konference mest v Skopju so razpravljali o delitvi dohodka med podjetji in komuno

in ugotovili, da ne morejo najti skupnega jezika.

občine in tov. Jagru, podpredsedniku Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana, sem najprej dejal:

Minilo je nekaj mesecev od sestanka v Skopju. V tem času je razprava o delitvi dohodka med

bivalcev, zapostavljene, v drugem primeru, pa bi občine začele izgubljati zanimanje za razvoj proizvajalnih sil na svojem področju. Zato bi bilo najbolje, če bi del sredstev delili »po kraju stanovanja«, del pa »po kraju zaposlitve«.

Beograščani se ogrevajo za tak način delitve. Sicer sodijo, da bi obračun prispevka »po kraju stanovanja«, bolj ustrezal »načelom, na katerih temelji komunalni sistem in po katerih naj bi bil razvoj vsake komune odvisen od nagrajevanja po delu«, kot je pred nedavnim izjavil tovariš Jokić, predsednik Ljudskega odbora Beograda. Toda ker ima tak način tudi negativne strani, skušajo najti srednjo pot.

Za srednjo pot se ogrevajo tudi nekateri predstavniki slovenskih mest in komun v teh mestih. Vendar mnogi sodijo, da bi bilo bolj prav, če bi večji del sredstev dobile komune, v katerih proizvajalci delajo in manjši del komune, v katerih stanujejo, ker menijo, da je način delitve »po kraju zaposlitve« boljši od načina delitve »po kraju stanovanja«.

Ali je srednja pot res najboljša pot?

Kaj menite Ljubljanci in zakaj so se vaši predstavniki zavzeli v Skopju za plačevanje prispevkov k občinskemu proračunu in skladom: »Daj komuni, v kateri delaš«.

Na to vprašanje mi je tovariš Jager odgovoril:

mer skoraj vso industrijo koncentrirano na enem področju, v Beogradu so gradili predvsem središče mesta, itd. V Ljubljani sicer ni med mestnimi občinami tako velikih razlik, vendar razlike so. Odtod različna stališča naših občinskih ljudskih odborov. Vendar nam trenutne razmere ne bi smele zamegliti oči, da ne bi videli, kaj hočemo doseči z novo gospodarsko usmeritvijo in novim načinom delitve. Važen je cilj in če nam je cilj jasn, bomo poiskali takšna sredstva, da bi ga čimprej dosegli.

Ne strinjam se, da bi delitev »po kraju stanovanja« bolj ustrezala načelom, na katerih temelji naš komunalni sistem. Takšno delitev navadno imenujemo »kmečka politika«. Sredstva, ki jih delavci ustvarjajo v ožjem mestu, bi še veliko bolj kot doslej odtekala v okolico. Polproletarec, ki je dopoldne delavec, popoldne pa kmet in že tako pobira diferencialno rento (dejstvo, da stanuje v okolici mesta, mu daje možnost, da proizvaja za trg zelenjavo in sadje, ima kravo in prodaja mleko itd.), bi bil še na boljšem, delavec, ki pa živi samo od svojega dela v gospodarski organizaciji, pa na slabšem. Če bi uveljavili tak način plačevanja prispevka, bi konzervirali to polproletarščino in oslabili zanimanje za koncentracijo delavcev v večjih naseljih v bližini tovarn.

Delitev »po kraju stanovanja« bi povzročila še druge slabosti. Občina in podjetje imata že v sedanjem sistemu tesne ekonomske stike: občina daje podjetju kredite, zagotavlja minimalne osebne dohodke in podobno. Zainteresirana je za poslovanje podjetij, za njihove gospodarske uspehe. Novi instrumenti pa so postavljeni tako, da bo še bolj zainteresirana. Kaj bi se zgodilo, če bi uveljavili načelo delitve »po kraju stanovanja«? Vzemimo katerokoli podjetje, na primer Volnenko v občini Center. Delavke, ki delajo v tej tovarni, stanujejo od Ljubljane pa do Višnje gore. In, denimo, da bi to podjetje zašlo v zagato. Katera občina bo prevzela zanj odgovornost?

»Predvsem pa je važno,« je nadaljeval tovariš Jager, »da v takšnem sistemu občine ne bi bile dovolj ekonomsko zainteresirane za rast proizvajalnih sil in boljše gospodarjenje v podjetjih na njenem območju. Zato smo se v Skopju zavzeli za delitev »po kraju zaposlitve«, čeprav vemo, da tudi ta način ni popoln.«

Tovariš Koman, predsednik bežigradske občine, mi je dejal: »Sicer še nismo izoblikovali dokončnega stališča, vendar sodimo, da bi bilo za nas najboljše, če bi delili »po kraju stanovanja«. V naši občini živi veliko delavcev, ki hodijo na delo v druge

Tovariš Jager, podpredsednik OLO Ljubljana: »Različna mnenja o tem, kako deliti dohodek med podjetjem in komuno, so rezultat različnih razmer v posameznih komunah. Teh razlik ne negiramo, vendar če pretehtamo slabosti in dobrine predlaganih načinov delitve, ugotovimo, da je delitev »po kraju zaposlitve« boljša kljub vsem njenim pomanjkljivostim. Preprečuje prelivanje sredstev, ustvarjenih v ožjem mestu, na podeželje, podpira prizadevanje za koncentracijo naselij blizu podjetij in stimulira skrb komune za gospodarski razvoj njenega področja.« — Titova cesta v Ljubljani.

občine. Samo v Savskem naselju stanuje 7000 ljudi in skoraj vsi so zaposleni zunaj občine. Potrebe teh ljudi (tiste potrebe, ki jih moramo zadostiti v naši občini) pa so ogromne. Potrebujemo sredstva in...«

»Kaj pa slabosti takšnega načina delitve?«

»Slabosti so, toda le-te, kot se mi zdi, ne odtehtajo dobrin. Vsaj za našo občino to velja. Morebiti pa bi bilo res najboljše, če bi sprejeli beograjski predlog kot začasno rešitev, kot prehod k objektivnejšemu zbiranju sredstev. Sicer pa sedaj šele razpravljamo.«

Tovariš Fajn, predsednik občine Moste, kjer je veliko industrijskih podjetij, mi je pojasnil: »Se najboljše se mi zdi beograjska kombinacija. Vendar bi moral kraj zaposlitve pretehtati kraj stanovanja (denimo, da bi občina, v kateri človek dela, dobila 70 %, občina, v kateri stanuje, pa 30 % prispevka.

Zdi se mi, da sistem, po katerem občina, kjer stanuješ, nič ne dobi, ni najboljše. Takšna kombinacija bi bila boljše, toda poudarjam, večji delež bi morala dobiti občina, v kateri človek dela.«

Pripomnil sem, da bi poleg morali kupiti elektronske stroje za izračunavanje in delitev pri-

»Pri tem pa ne smemo pozabiti, kaj hočemo doseči. In tudi: ne gre samo za to, kje človek dela in kje stanuje, pač pa tudi, kje se šola, kje kupuje, kam hodi v kino, gledališče itd. V mestu se življenje preliva. Interesi so skupni, skupne so potrebe in dokaj skupno je tudi zadovoljevanje teh potreb. Koliko je primerov, da človek stanuje za Bežigradom, dela v Mostah, kupuje na trgu v Centru, njegovi otroci študirajo na Viču. Mar vse to ne govori v prid težnji, da bi v mestih imeli eno samo komuno. Podrli bi plotove med občinami in odpadli bi problemi, ki nastajajo zaradi teh plotov.«

Tovariš Fajn mi je dejal: »Trdno sem prepričan, da bo do tega prišlo. Vse poti nas peljejo v skupno ljubljansko komuno z močnimi (tudi materialno močnimi) stanovanjskimi skupnostmi, na katere smo ob tej razpravi o delitvi dohodka čisto pozabili. In to je resna slabost.«

Naj ob koncu povzamem iz naših pomenkov osnovno misel: Uveljaviti moramo tak način delitve dohodka med podjetjem in komuno, da bo kar najbolj stimulativen tako za podjetje kot za komuno, da bo omogočil rast proizvajalnih sil in hkrati zagotovil urejanje življenjskih potreb prebivalcev. Vse težnje, ki ne prispevajo k temu cilju, so škodljive, pa naj izvirajo iz takšnih ali drugačnih trenutnih razmer in naj se skrivajo za še tako lepimi izjavami o pravičnosti in enakosti.

JANEZ VOLJC

Tovariš Fajn, predsednik moščanske občine: »Zdi se mi, da sistem, po katerem občina, v kateri stanuješ, nič ne dobi, ni najboljše. Veliko slabše pa bi bilo, če bi dobila ves prispevek. Ogrevam se za nekakšno kombinacijo, vendar bi moral kraj zaposlitve pretehtati kraj stanovanja (n. pr. 70:30) tako bi zagotovili skrb občine za razvoj proizvajalnih sil, hkrati pa tudi sredstva za urejanje življenjskih potreb občanov.« — Kemična tovarna v Mostah

Zastopniki Ljubljane, Reke, Sarajeva, Maribora in še nekaterih mest, so se na primer zavzemali, naj bi tudi v bodoče delili sredstva po načelu: »Daj komuni, v kateri delaš.«

Zastopniki Sarajeva in Zagreba so se ogrevali za načelo:

Zastopniki Beograda pa so skušali najti srednjo pot: »Daj nekaj komuni, v kateri stanuješ, nekaj pa komuni, v kateri delaš.«

Ljudi, ki jim je beograjski predlog ugajal, je bilo več, niso pa se mogli sporazumeti o tem, koliko naj bi dali komuni, v kateri delaš in koliko komuni, v kateri stanuješ — vsaki polovico ali eni več, drugi manj. Bilo pa je tudi nekaj idej, da bi ta sredstva naložili na kup, potem pa razdelili, toda — zakaj bi potemtakem sploh še potrebovali komuno.

Končno so sklenili, da bo treba vso zadevo temeljito premisliti in najti najboljše rešitev.

Zanimalo me je, kaj mislijo o tej delitvi dohodka predstavniki Okrajnega ljudskega odbora in nekaterih občin v Ljubljani, pa sem jih vprašal:

»Za katero varianto delitve se ogrevate in zakaj?«

»Katero odklanjate in zakaj?«

Tako je nastal tale članek, v katerem boste zamen iskali rešitve, našli pa boste spodbudo za razpravo.

Tovarišu Komanu, predsedniku bežigradske občine, tovarišu Fajnu, predsedniku moščanske

podjetjem in komuno postala javna zadeva.

Tisti, ki trde, da je treba uveljaviti način plačevanja prispevka k občinskemu proračunu in skladom »po kraju stanovanja«, takole pojasnjujejo svoje stališče: Imamo mestne komune, v katerih je malo gospodarskih organizacij, pa veliko prebivalcev. Če bi delili tako kot doslej (»po kraju zaposlitve«) bi te komune še nadalje ostajale brez nujno potrebnih sredstev za urejanje komunalnih in drugih življenjskih problemov svojih občanov. Zato bi bilo najbolje, da komune dobe toliko sredstev, kolikor imajo prebivalcev. Tako ne bi bil nihče zapostavljen in vsi bi bili zadovoljni.

Ali to drži? Ali res ne bi bil nihče zapostavljen in ali bi res bili vsi zadovoljni?

Tisti pa, ki trde, da je treba uveljaviti tak način plačevanja prispevka k občinskemu proračunu in skladom, da bi nekaj dobila komuna, v kateri delajo, nekaj pa komuna, v kateri stanujejo, pojasnjujejo svoje stališče takole: Oba predlagana sistema nista dobra. Ne bi bilo prav, če bi plačevali prispevek samo »po kraju zaposlitve«, pa tudi ne, če bi ga plačevali samo »po kraju stanovanja«. V prvem primeru bi se zgodilo, da bi bile mestne občine v katerih je manj gospodarskih organizacij in veliko pre-

»Različna mnenja o tej zadevi so rezultat različnih razmer v posameznih mestih in mestnih občinah. V Skopju imajo na pri-

Tovariš Koman, predsednik bežigradske občine: »Sodimo, da bi bilo najboljše, če bi delili prispevek po kraju stanovanja, kajti v naši občini živi veliko delavcev, ki hodijo na delo drugam. Samo v Savskem naselju stanuje kakih 7000 ljudi, ki so pretežno zaposleni v drugih občinah. Potrebe teh ljudi, ki jih moramo zadostiti v naši občini, pa so ogromne.« — Nove stolpnice v Savskem naselju.

Hoška podjetja - slabo

Na zadnjem plenumu Občinskega sindikalnega sveta Maribor-Tezno so razpravljali predvsem o stanovanjski problematiki. V zadnjih petih letih so v tej občini zgradili 1126 novih stanovanj, število prebivalcev pa se je povečalo od 34.000 na 41.700. Tako bi morali po potrebah za prirastek prebivalstva zgraditi letno 330 stanovanj, medtem ko so jih povprečno zgradili le 180. Na občnem zboru so menili, da je ta problem že tako pereč, da je obsojanja vredno, ker o tem še sploh ni razpravljala občinska ljudska odbor in posebno še zbor proizvajalcev. Menili so, da občinski organi ne bi smeli igrati le vloge razdeljevalcev stanovanj, temveč bi morali iskati novih poti in možnosti za pospešeno gradnjo in k temu pritegniti čimširši krog državljanov in gospodarskih organizacij. Kritizirali so tiste gospodarske organizacije, ki so v letošnjih planih predvidele v glavnem le sredstva za rekonstrukcijo, ob tem pa so pozabljale na ureditev družbene prehrane in gradnjo stanovanj. Ugotovili so, da večja podjetja v tezenski občini, kot so TAM, Metalna in Elektrokovina še skrbijo za gradnjo stanovanj. Precej slabše pa je v manjših gospodarskih organizacijah. Član plenuma iz Hoče je povedal, da so v Hočah zgradili pitališče za živino, nihče pa ni pomislil na stanovanja za delavce, ki tamkaj delajo. S takim načinom prav gotovo ne bodo mogli dobiti novih delavcev, ki jih še tako potrebujejo.

Značilen je tudi primer v podjetju Pinus-Rač, kjer je delavski svet odobril 10 milijonov za gradnjo stanovanj, ker njihovi delavci stanujejo v lesenih barakah. Žal pa se je kmalu zatem vse preobrnilo. Posebna komisija je namreč ugotovila, da je parni kotel v tem podjetju dotrajan in da bo treba kupiti novega. Ker niso imeli drugih sredstev, so za to porabili sredstva, namenjena za gradnjo stanovanj, z opravičilo, da bodo stanovanjsko stisko urejali sproti. Premalo pozornosti posvečajo temu vprašanju zlasti v Hočah, kjer so tri manjša podjetja: Sana, Livarna in Impregnacija lesa. Ta podjetja že vsa leta po osvoboditvi niso

gradila nobenih stanovanj za delavce, niso pa tudi našla skupne poti, da bi angažirala sredstva posameznikov in s skupnimi močmi gradila stanovanja.

—gd

Pohvala mariborskim modelarjem

Akcija za pomoč alžirskim otrokom je v delovnih kolektivih tezenske občine naletela le na srednji odmev. V nekaterih gospodarskih organizacijah o tem sploh niso razpravljali. Nedvomno pa zasluži vse priznanje mariborski Aero-klub na Tezno. Mariborski modelarji so namreč osvojili drugo mesto v državnem prvenstvu in za to dobili lepo nagrado. Od tega so prispevali 25.000 dinarjev za pomoč alžirskim otrokom. Čeprav ima ta sekcija mariborskega Aero-kluba velike finančne težave, so se na zadnji seji modelarskega odbora brez odlašanja odločili za to pomoč. Ta humana gesta je naletela na veliko odobravanje prebivalcev tezenske občine.

PONOVNO ANKETA O INVESTICIJSKI POLITIKI IN DECENTRALIZACIJI V KRANJSKI OBČINI

Proizvajalci naj povedo

Na zadnji seji tajništva in gospodarske komisije občinskega sindikalnega sveta v Kranju so razpravljali o investicijski politiki in delavskem upravljanju. Kaže, da so podjetja v kranjski občini v dokaj težkem položaju zaradi zastarelosti strojnih naprav, o čemer v zadnjem času razpravljajo vsi — strokovnjaki, organi upravljanja in politične organizacije. Vsekakor je to razveseljiv pojav, vendar pa so na seji menili, da pri tem ne gre pozabljati investicij za družbeni standard, predvsem za stanovanjsko in komunalno izgradnjo, ki sta prav gotovo med najbolj perečimi problemi v občini. Tako iz dosedanje analize kaže, da so se gospodarske organizacije in organi ljudskega odbora vse preveč angažirali samo za urejanje problemov, proizvodnje,

pri tem pa puščajo v ozadju vse ostalo — člane kolektiva z njihovimi problemi — s čimer bi izboljšali njihov standard.

Ker je še vedno precej mnenj, da le kaže sredstva za standard krniti na račun pospešene modernizacije industrije, sta se gospodarska komisija in tajništvo občinskega sindikalnega sveta odločila, da bodo povprašali za mnenje neposredne upravitelje po gospodarskih organizacijah. Občinski sindikalni svet je že leta 1959 leta anketiral delavce o investicijski politiki, v tem mesecu pa bodo preko ponovne ankete povedali, kako so oziroma kdaj bodo njihovi predlogi o investicijski gradnji uresničeni. Hkrati pa bodo s to anketo ponovno ugotovili mnenja upraviteljev o bodočem investiranju tako v gospodarstvo kot v objekte dru-

benega standarda. S tem bodo skušali dobiti tudi mnenje in predloge o nadaljnji stanovanjski gradnji v Kranju in o pripravljenosti sodelovanja upraviteljev pri gradnji stanovanj.

Ker upravljanje vse bolj prenašajo na neposredne proizvajalce in ker bodo tudi težišče dela sindikalnih organizacij prenesli na delovno mesto upravitelja, je občinski sindikalni svet sklenil, da bodo tudi o tem povprašali neposredne proizvajalce. Tako bodo skušali z anketo ugotoviti napredek oziroma dosežene uspehe in probleme proizvajalcev v gospodarskih organizacijah. Analiza te ankete bo sindikatu osnova za bodoči program njihovega dela. Anketirani nameravajo 14.000 zaposlenih in 34 gospodarskih organizacij.

J. P.

PRED OBČNIMI ZBORI SINDIKALNIH PODRUŽNIC V KAMNJSKI OBČINI

Le tretjina sredstev izkoriščena

Pripravam na občne zборе sindikalnih podružnic posvečajo letos tudi v kamnjski občini precej več pozornosti kot prejšnja leta. Temu je tudi občinski sindikalni svet namenil svojo zadnjo plenarno sejo, v kratkem pa se bodo sestali še predsedniki sindikalnih podružnic in se temeljito pogovorili o pripravah na obračun dela sindikata v kolektivih.

V kamnjski občini je sedaj 40 sindikalnih podružnic z okoli 5000 članov. V zadnjem času so ustanovili še več novih podružnic, in sicer v kmetijskih zadrugah Kamnik in Komenda ter v podjetju Žižica, Velika Planina. Razen o gospodarjenju bodo verjetno največ razpravljali o ustanavljanju sindikalnih aktivov po obratih. Največ so za to storili v podjetju »Titan«. Še pred občnim zborom sindikalne podružnice bodo ustanovili deset obratnih podružnic s povprečno po 100 članov. Dosedanje razprave o gospodarjenju in upravljanju v tem podjetju so namreč pokazale, da bo potrebno zaradi tega, ker so začeli z obračunavanjem dohodka po ekonomskih enotah, čimprej decentralizirati organe

upravljanja, prav tako pa tudi ustanoviti podružnice po teh proizvodnih enotah.

Precej bodo člani sindikata na občnih zboreh v kamnjski občini govorili tudi o uvajanju kadrovske socialne službe v podjetjih česar se kamnjski delovni kolektivi prepočasno lotevajo.

Kadrovske socialni sektor so doslej ustanovili le v podjetju »Kamnik«. To je tudi edino podjetje v Kamniku, ki ima socialnega delavca. V zvezi s tem se bodo morali tudi resneje lotiti izobraževanja. V skladih za izobraževanje kadrov v podjetjih je bilo lani okoli 18 milijonov dinarjev, vendar pa so podjetja kljub precejšnjemu pomanjkanju ustreznih kadrov prav zaradi doslej zastarelih sistemov izobraževanja porabila le približno eno tretjino teh sredstev.

Občinski sindikalni svet je na zadnji seji menil, da bo treba člane sindikata dobro seznaniti z gospodarjenjem v kolektivih. Predlagali so, naj bi strokovnjaki v podjetjih na čim bolj razumljiv način prikazali gospodarje-

nje v preteklem letu, ker bodo le tako lahko na občnih zboreh dobila razpravljali o gospodarskih rezultatih.

FRANCE SVETELJ

»Ideal« spet na nogah

V novogoriškem konfekcijskem podjetju »Ideal« so komaj premagali začetne težave, ko jih je zadela huda nesreča. Nenadni požar je skoro popolnoma uničil enoletna prizadevanja. Med drugim je zgorelo tudi okoli 70 novih šivalnih strojev, ki so jih uvozili iz Nemčije.

Zato je bilo treba pričeti znova. Občinski ljudski odbor je pri tem pokazal veliko razumevanje za težave in preskrbel podjetju zasilne prostore. Pomagale so tudi druge gospodarske organizacije, tako so goriške Strojne tovarne in livarne na primer podarile kolektivno 400.000 dinarjev vreden priročnovalni stroj. Tako delajo sedaj delavke v »Idealu« že s polno zmogljivostjo. Pred nedavnim so izvolili tudi svoj delavski svet.

L. K.

Kranj: Več za gradnjo stanovanj

Pred nedavnim so imeli na občinskem sindikalnem svetu v Kranju širši posvet o stanovanjski izgradnji. O problemih stanovanjske gradnje so doslej v občini razpravljale vse družbenopolitične organizacije in tudi več delavskih svetov podjetij. Mnenja so enotna, gre le za konkretizacijo teh sklepov.

V razpravi na tem posvetu sta se pokazala predvsem dva problema: sedanja stanovanjski sklad za leto je v celoti angažiran za dela, ki so v teku, in za stanovanja, ki jih bodo letos dogradili. Torej s temi sredstvi ni moč misliti na kakršnekoli nove gradnje. Razen tega predvidevajo gospodarske organizacije letos zelo malo sredstev za gradnjo stanovanj, dosti manj kot v vseh preteklih letih. Znano pa je, da niso potrebe po stanovanjih prav nič manjše kot doslej.

Ker bi to lahko imelo neugodne gospodarske in politične posledice, so se na posvetovanju dogovorili, naj bi preko ponovne razprave sindikalnih podružnic in delavskih svetov skušali povečati sredstva, namenjena za gradnjo stanovanj.

Nekateri delavski sveti tudi že pripravljajo poslovniške za predplačila na stanovanje. Tako naj bi že letos začeli graditi stanovanja, za katera bi prispevale sredstva gospodarske organizacije in posamezniki s predplačili, za drugo fazo — dograjevanje — pa računajo na sredstva iz stanovanjskega sklada. Tako bi pri gradnji stanovanj sodelovali vsi: gospodarske organizacije, delavci s predplačili in pa stanovanjski sklad.

Ker je položaj glede nadaljnje stanovanjske gradnje zaradi pomanjkanja sredstev v Kranju zelo pereč, so na posvetovanju prisotni menili, da ni pravilno, da odvajajo 25% sklada republik. To znaša samo za Kranj okoli 100 milijonov dinarjev. Če bi ta sredstva porabili sami, bi to za občino pomenilo sto novih stanovanj.

Predlagali so tudi, naj bi omogočili predplačila s krediti v bankah in s tem, da bi za predplačila lahko uporabljali »stanovanjske« bone. Tako bi lahko dobili veliko dodatnih sredstev od samih koristnikov. Vse to kaže, da bi bilo v Kranju nujno potrebno ustanoviti hranilnico, ki bi se ukvarjala s tem delom, kajti sedaj morajo sredstva nalagati v drugih hranilnicah. Tako je samo v celjski hranilnici iz Kranja naloženih več kot 60 milijonov dinarjev, ki jih tamkajšnja hranilnica uporablja za svoja obratna sredstva.

P. J.

V Postojni bodo zgradili dve tovarni

Industriji postojnske občine obetajo v prihodnjem obdobju petletnega plana več pridobitev, med katerimi bosta zlasti pomembni nova tovarna kosovnega pohištva in obrat za proizvodnjo feritov v Postojni.

Medtem ko bo tovarno kosovnega pohištva gradilo pivško podjetje »Javor«, kjer že pripravljajo za to ustrezne načrte, bosta prispevala sredstva za zgraditev in opremo obrata za proizvodnjo feritov Industrija za elektrovezve iz Ljubljane in Občinski ljudski odbor Postojna. V tem obratu bo zaposlenih okrog 250 delavcev, vrednost celotne proizvodnje pa naj bi znašala več kot milijardo dinarjev letno.

Po perspektivnem planu postojnske občine predvidevajo, da bodo po vseh rekonstrukcijah in novogradnjah celotni dohodek industrije do leta 1965 podvojiili, na novo pa bodo zaposlili okrog 800 delavcev.

M. A.

NOVE SINDIKALNE PODRUŽNICE V KAMNIKU

Pretekli teden so v kmetijskih zadrugah v Kamniku in Komendi ustanovili sindikalni podružnici. Ustanovitev samostojnih sindikalnih podružnic je bila še toliko bolj nujna v zadnjem času, ko so se vse kmetijske zadruge v Tuhinjski dolini in Kamniški Bistrici priključile zadrugi v Kamniku. Na novo ustanovljena sindikalna podružnica bo imela važne in obsežne naloge predvsem pri decentralizaciji delavskega upravljanja. V vseh obratih te kmetijske zadruge nameravajo namreč spomlad izvoliti obratne delavske svete, ki bodo gospodarili v okviru svoje ekonomske enote.

Tudi nova sindikalna podružnica v kmetijski zadrugi Komenda, ki šteje 25 članov, bo imela precej dela. Ta kmetijska zadruga ima sedaj tri proizvodne obrate. Na kmetijskem posestvu so sicer uvedli nagrajevanje po enoti proizvoda, v ostalih obratih pa bo treba sistem delitve osebnih dohodkov še v marsičem izpopolniti. Zato so na ustanovnem občnem zboru sklenili, da se bodo lotili najprej teh problemov. Prav tako bo morala sindikalna podružnica skupno z delavskim svetom proučiti, v kakšnih razmerah živijo njihovi delavci. Radi bi namreč čimprej uredili stanovanjski problem. Člani sindikata v tem kolektivu tudi menijo, da bi bilo potrebno povečati vpliv kolektiva na gospodarjenje. Kmetijska zadruga naj bi čimprej iz svoje dejavnosti izločila trgovino in se odločnejše lotila uvajanja modernega načina kmetijske proizvodnje.

FRANCE SVETELJ

Novo v Velenju

V Velenju so pred nedavnim odprli prvo ribarnico v tej dolini, razen tega pa tudi novo mesarjo in trafiko. Tako v tem predelu počasi ustanavljajo trgovski center. Na pomlad bodo začeli adaptirati uslužnostne delavnice in obrate v prostorih pod stanovanjskimi bloki. Tu bo nova brivnica, mlekarica in krojaška delavnica, »Velma« pa bo verjetno v najkrajšem času uredila samopostrežno trgovino. Nadaljevali bodo tudi gradnjo hotela, kjer bo tudi moderno urejen obrat družbene prehrane.

V. V.

PO KATEREM CENU

Zakup in otroški dodatek

R. R. K.: Ali bi bil upravičen do otroškega dodatka, ki ga sedaj ne prejemam, ker imam okoli enega hektara zemlje, če bi to zemljo oddal v zakup »Agrokombinatu« za okoli 5000 dinarjev letno?

Odgovor: Oddaja zemlje v zakup ne pomeni spremembe v premoženjskem stanju (zato ostane zakupnik davčni zavezanec) in zakup ne predstavlja okolnosti, zaradi katere bi koristnik lahko pridobil pravico do otroškega dodatka, ki ga sedaj nima. Zato si ne boste pridobili otroškega dodatka, če bi oddali zemljo v zakup.

Prestavitev na nižje plačano delovno mesto

B. Š., Koper: Ali sme uprava podjetja izdati odločbo, s katero so me »degradirali« z delovnega mesta visokokvalificiranega delavca (vodja izmene i stiskalničar z urno plačo 108 dinarjev) na nižje delovno mesto z nižjo tarifno postavko (delovno mesto II stiskalca z urno postavko 86 dinarjev)?

Odgovor: Zakon o delovnih razmerjih v 150. členu izrecno določa, da se delavca brez njegove privolitve ne sme razporediti na delovno mesto, ki ne ustreza njegovi strokovni izobrazbi. Izjemoma sme po 151. členu tega zakona gospodarska organizacija samo začasno, in to največ za 3 mesece, delavca razporediti na nižje delovno mesto oziroma na delo, za katero se zahteva nižja strokovna izobrazba, kot je njegova, če se zmanjša obseg njegovega dela, če začasno preneha delo na njegovem delovnem mestu in podobno. Toda tudi v tem primeru se delavcu obračunava osebni dohodek po tarifni postavki, ki je določena za njegovo redno delovno mesto.

Če uprava podjetja z razporeditvijo na nižje delovno mesto krši vaše zakonite pravice, lahko zahtevate intervencijo inspekcije dela. Če uprava podjetja kljub temu ne bi ugodila postavljenemu zahtevku, lahko sprožite pred sodiščem za uveljavitev svoje pravice delovni spor.

Goriška za 20-letnico revolucije

Družbeno politične organizacije v goriškem okraju se marljivo pripravljajo na proslavo dvajsetletnice vstaje jugoslovanskih narodov. Proslave se bodo začele 27. aprila, ko bodo v počastitev ustanovitve Osvobodilne fronte svečane akademije po vseh občinskih središčih.

V Ajdovščini pripravljajo tudi revijo domačih dramskih družin z območja okraja, kjer bo predvidoma sodelovalo osem do deset dramskih skupin. V začetku maja bo v Novi Gorici revija mladinskih pevskih zborov, v Prvačini pa revija primorskih godb na pihala.

Osrednja proslava na Goriškem bo 15. septembra v Brdih, kjer bodo pod Smartnim odkrili spomenik padlim borcem. Tedaj se bodo zbrale v Brdih kurirke in obveščevalke vseh primorskih partizanskih enot. Pri prireditvah bodo sodelovali tudi primorski študentje, ki bodo organizirali partizanski pohod od bolnice »Franja« do partizanske vasi Branik na Spodnjem Vipavskem.

V počastitev 20-letnice revolucije pripravljajo tudi razstavo primorskega partizanskega tiska in potujočo razstavo grafikov in fotografij, ki bo prikazala narodnoosvobodilno borbo na tem območju ter poudarila napredek. Pripravljajo tudi drugi del goriškega zbornika.

L. K.

PO STOPINJAH DELAJSKE ENOTNOSTI

CELJSKA »OBNOVA« NA NOVI POTI

Tudi v Delavski enotnosti smo pred nedavnim pisali o kaj neurejenih razmerah v celjskem podjetju »Obnova«. Kolektiv »Obnove« je bil namreč že nekaj časa zelo nezadovoljen s svojim vodstvom, ki mu je bilo precej tuje delavsko upravljanje. Glavno besedo je imel vedno direktor podjetja, njegova beseda je bila prva in zadnja. Tudi sindikalna organizacija ni upravičila svojega obstoja in zaradi neodločnosti sindikalnih funkcionarjev članstvo v sindikat ni imelo zaupanja. Kolektiv je vedel, da bo vedno tako, kot bo rekel direktor. Tudi prejemki delavcev so bili

zelo nizki, saj njihova produktivnost tudi ni mogla zagotoviti boljših plačevali so vse po urah.

Letos, po desetih letih, pa temu kolektivu le kaže bolje. Dobili so novo vodstvo, na zadnjem občnem zboru sindikalne podružnice pa so tudi sklenili, da mora biti tudi delo sindikalne podružnice v bodoče drugačno. Sedaj pripravljajo pravilnik o delitvi osebnih dohodkov in urejajo druge nepravilnosti. Sklenili so, da bodo z novim vodstvom vpeljali tudi nov način dela in nov sistem nagrajevanja.

Z. E.

Poskusna proizvodnja v »Veluroplastiku«

V novoustanovljenem podjetju »Veluroplastik« v Hruševju pri Postojni so začeli s poskusno proizvodnjo gradbenega okovja iz plastičnih mas. Za izdelke podjetja, kjer je zaposlenih sedaj v začetku komaj deset delavcev, se že danes zelo zanimajo. V prihodnje nameravajo proizvodni program obogatiti z velurizacijo ladijskih oblog, pohištva in kožnih izdelkov.

Odločitev občinskega ljudskega odbora Postojna o lokaciji »Veluroplastika« v Hruševju so sprejeli tamkajšnji prebivalci z odobravanjem. Na tem območju je namreč precej delavcev, ki se jim s tem odpirajo lepe perspektive za zaposlitev v domačem kraju. V »Veluroplastiku« predvidevajo, da bodo v prihodnjem letu lahko zaposlili več kot sto nekvificiranih delavcev.

M. A.

»Hočemo svoj obratni delavski svet!«

V zadnjem času vsepovsod razpravljajo o tem, kako bi k upravljanju podjetja pritegnili čimširši krog proizvajalcev, da bi odločalo čimveč neposrednih proizvajalcev. Vloge in pomena decentralizacije delavskega upravljanja pa se, kot kaže, ne zavdajo povsod. Vse preveč je še ne-

zaupanja, neodločnosti in oklevanja. Se morda za tem skriva bojazen, da se ne bi nekaj »oblasti« izmaknilo iz rok vodilnih uslužbencev v podjetjih in tudi centralnih organov delavskega upravljanja? Obratni delavski sveti so nekaterim v napoto, zlasti tam, kjer je investicijska po-

litka v rokah treh ljudi. Da te ugotovitve niso le prazne besede, kaže naslednje:

V občini Maribor-Tabor imajo obratne delavske svete samo v petih podjetjih: v Elektroprenosu, Marlesu, Gozdnem gospodarstvu, Centralnih obratih Gradisa ter v Predilnici in tkalnici.

Kar neverjetno se sliši, da o obratnih delavskih svetih ni ne duha ne sluha v podjetjih, kjer je po več tisoč zaposlenih, kot: v Tovarni železniških vozil, Tovarni dušika v Rušah in v Vigonki. Zakaj ne? Občinski sindikalni svet je nekajkrat spodbujal vodstvo in organe upravljanja Tovarne dušika v Rušah, da bi izvolili obratne delavske svete. Ti pa niso doslej pokazali nobenega zanimanja in razumevanja za to, z izgovorom, da »kolektiv« ni za to. Drugod pa hočejo prepričati, da se obratni delavski sveti niso obnesli in kot dokaz za to navajajo položaj in vlogo obratnih delavskih svetov v Tovarni avtomobilov v Mariboru. In še pravi: Kaj nam bodo obratni delavski sveti, zakaj bi jih imeli mi, če se v TAM niso obnesli. Pri tem pa se ne vprašajo, zakaj obratni delavski sveti v Tovarni avtomobilov niso odigrali prave vloge — saj vendar niso imeli za svoje delo nobene materialne stimulacije, nobenih pristojnosti. Kolektiv Tovarne avtomobilov se tega tudi dobro zaveda, saj že nekaj časa razpravljajo o reorganizaciji in prenosu vseh pristojnosti bližje neposrednemu proizvajalcu (o tem smo pisali v prejšnji številki Delavske enotnosti).

Ponekod zavlačujejo z izvolitvijo obratnih delavskih svetov samo zato — nekakšen razlog pač morajo najti — ker zakonski predpisi ničesar ne določajo, kako naj se volijo in kakšne pristojnosti naj imajo.

Na Kmetijskem gospodarstvu »Pohorje« na primer so obratni delavski sveti lepo delali, potem pa so jih na vsem lepem odpravili, češ da ovirajo enotno poslovanje. Pri razporejanju delavcev in strojev se je namreč pokazalo, da vsak obrat vidi samo svoje interese in jim zato, kot pravijo, ne morejo dovoliti samostojnega odločanja. Prav gotovo bi morali to drugače urediti, kajti ob dobri organizaciji prav gotovo ne bi prišlo do česa takega.

In še primer za zgled:

V Mariborski predilnici in tkalnici so že lani izvolili pet obratnih delavskih svetov. Oplemenitilnica in strojni obrat sta imela skupen obratni delavski svet, uprava in centralni delavski svet pa sta predvidevala, da bo imel vsak od teh dveh svoj obratni delavski svet, še predvsem zato, ker je slednji izrazilo uslužnostnega značaja. Ko so delavci zvedeli, da tej ekonomski enoti pripade le en procent gibljivega dela osebnih dohodkov, medtem ko je bil v drugih enotah ta del za 40 odstotkov večji, so delavci zahtevali, da se obrata ločita in da oplemenitilnica izvoli svoj obratni delavski svet. Tako so tudi storili. Takoj, ko je obratni delavski svet začel, so se zasluzki delavcev povečali za 25 odstotkov. Vodstvo in centralni delavski svet sedaj razmišljata o tem, da bi še bolj decentralizirali delavsko upravljanje. Predilnico nameravajo razdeliti na dve ekonomski enoti s svojima obratnima delavskima svetoma.

O teh pomanjkljivostih v delavskem upravljanju so razpravljali tudi na letnem občnem zboru Občinskega odbora SZDL v občini Maribor-Tabor.

K. A.

ANKETA ZASAVSKIH DELAVCEV O LETNEM ODDIHU

Na letovanju več razvedrila

S številnimi anketami, ki so jih razpisali v večjih sindikalnih organizacijah zasavskih podjetij, so hoteli predvsem izvedeti, kako so delavci lani preživeli oddih, kaj so pogrešali in kaj predlagajo za izboljšanje letošnjih letovanj. Odgovori anketirancev so bili seveda zelo različni, enotni pa so si bili, da je samo kopanje, sončenje, poležavanje in spanje mnogo premalo za dober oddih. Odgovori so pokazali, da so delavci najbolj pogrešali najrazličnejše zabavne prireditve, izlete in podobno razvedrilo.

Kaže, da je anketa dosegla svoj namen, saj so v mnogih sindikalnih vodstvih že začeli resneje razmišljati o letošnjih letovanjih. Tako nameravajo v večjih sindikalnih organizacijah že zdaj ustanoviti posebne kulturno-zabavne skupine glasbenikov, pevcev in recitatorjev. Razen tega bodo v poletnih mesecih obiskovale večje počitniške domove kulturno-prosvetne skupine, ki bodo prirejale nastope in družabne igre. Ker se zasavski delavci zanimajo tudi za šport — najbolj še za odbojko, namizni tenis in

košarko — mislijo organizatorji tudi na to, da bi v krajih letovanja poskrbeli za športna igrišča in nabavili potrebne rekvizite. Med drugim so anketni odgovori pokazali, da mnogi delavci ne bi radi vsako leto letovali v istem kraju. Zelijo si sprememb. Zato bi bilo prav, da bi sindikalne organizacije razmislile tudi o zamenjavi počitniških domov. To bi sedaj, ko v Zasavju ustanav-

ljajo večje počitniške skupnosti, lahko uresničili. Z dogovori med temi skupnostmi bi lahko vsako leto menjali letovišča. Že sedaj pa bi kazalo, da bi počitniški odbori razmislili tudi o tem, kako bi povečali zmogljivost nekaterih znanih zasavskih planinskih postojank. Lani se je namreč zmanjše delavcev za letovanje v hribih povečalo in bi to zanimanje kazalo le pospeševati. —m—

Potrebe po strokovnem izobraževanju

Skoro na vseh sestankih v Bohinju so zadnja leta poudarjali potrebo po strokovnih kadrih. V dokaz, da je bilo vprašanje strokovnih kadrov v administraciji v tej komuni res pereče, naj navedemo le to, da so gospodarske organizacije in ustanove v vsej bohinjski komuni doslej imele le dva računovodja z ustrezno strokovno izobrazbo. Letos pa je bohinjska komuna dobila kar dve strokovni šoli, kar je za to področje prava kulturno-prosvetna revolucija.

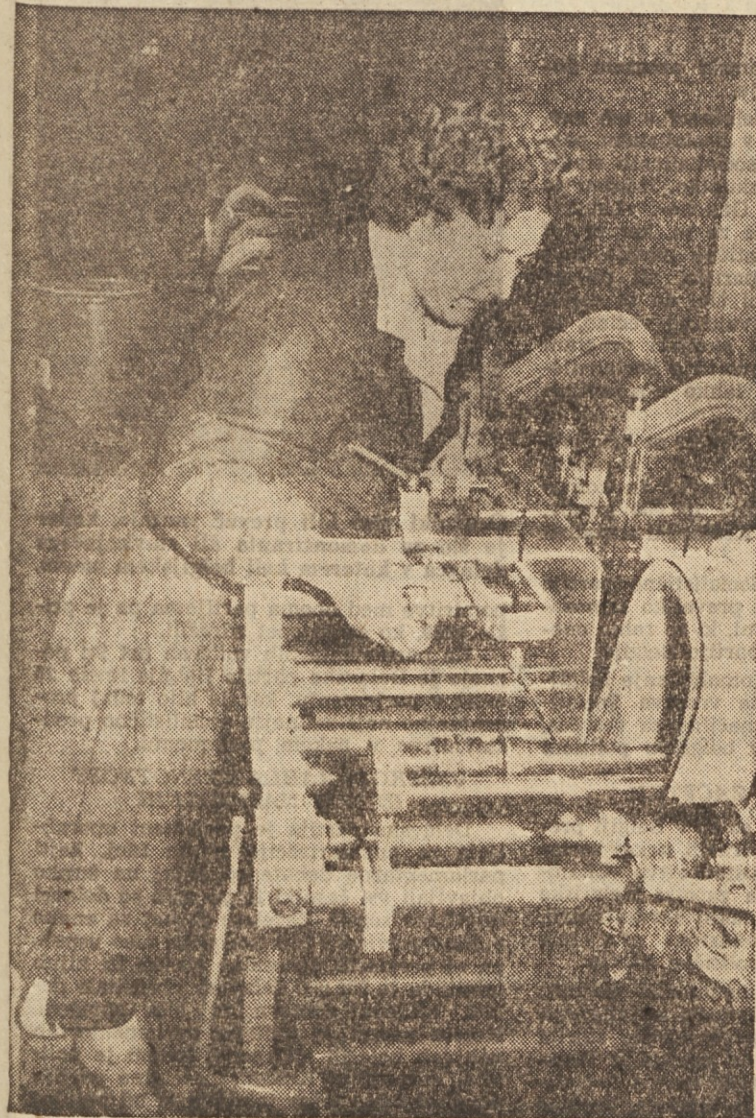
Pobudo za ustanovitev teh šol je dal občinski sindikalni svet. Vsako podjetje je moralo izdelati načrt potreb po izobraževanju. Nekateri gospodarske organizacije so se hitro odzvale tej zahtevi, predsednika gospodarske komisije pri občinskem ljudskem odboru, tovariša Svetino. Izvršni odbor sindikalne podružnice je sklenil, da bo s svojimi predlogi in dejavnostjo podprl prisilno upravo ter pomagal, da bi probleme čimprej rešili ter zagotovili normalno upravljanje.

Toda — prejšnji direktor je ostal v podjetju in še dandanes opravlja posle direktorja. Prisilni upravitelj se redkokdaj prikaže. (Iz dopisa, ki ga je sindikalna podružnica poslala na RO sindikata gradbenih delavcev, je razvidno, da je v štirinajstih dneh prišel v podjetje dvakrat.) Delovni kolektiv pa — ne kriv ne dolžan — nima nobenih samoupravnih pravic. Samovolje je več, kot je bilo. Podjetje je zapustil inženir Gorčar, odpovedalo je dvojne delovodje, odšlo je kakih 60 delavcev (med njimi so bili tudi sezonski). Prisilna uprava vedri in oblači že tri mesece, pa še nič ne kaže, da bi razmere dozorele za ponovno uvedbo delavskega upravljanja.

To so dejstva. Torej gre zares. Gre za izigravanje kolektiva. Za postopek občinskega ljudskega odbora, ki je skregan z bistvom delavskega upravljanja. Zato se ponovno vprašujemo:

»Kako sploh more priti do tega, da delovnemu kolektivu odozamejo samoupravne pravice, ne da bi bil sam kaj posebnega kriv?«

S tovarišem Blažem Svetino pa ne bo potrebno več polemizirati, ker je v svojem pismu že povedal vse, kar se mu je zdelo potrebno in umestno. J. V.

Tudi v Kartonažni tovarni v Ljubljani se trudijo, da bi vzgojili čimveč sposobnih delavcev. Naš fotoreporter Milan Sparovec se je tokrat srečal z Rezko Vidner, ki je dvanaest let delala na raznih delovnih mestih, sedaj pa se je priučila za delovno mesto strojničarjevalca. To delo so doslej opravljali le kvalificirani ključavničarji. Na sliki: Rezka Vidnerjeva pri delu

Stanovanja za 850.000 dinarjev

Zadnja leta si veliko prizadevamo, da bi usposobili trgovino tako, da bi bila sposobna opravljati svoje iz leta v leto večje naloge. Hkrati s tem si tudi prizadevamo, da bi v trgovino dobili dovolj strokovno dobrega kadra. Se vse premalo pa se zanimamo za to, da bi čimbolje uredili življenjske pogoje teh delavcev in jih tako izenačili z delavci v industriji. Med najbolj perečimi problemi trgovinskega delavca pri nas so prav gotovo stanovanja. Skoraj v 70 odstotkih je razlog relativno velike fluktuacije prav v pomanjkanju stanovanj.

Mladina, ki se zaposluje v trgovini, prihaja pretežno s podeželja. Mladina iz mest se zaposli v trgovini le redko, običajno takrat, če ne najde drugega poselitve. V času šolanja stanujejo lahko ti mladi ljudje po internatih, ko šolanje zaključijo pa so pred vprašanjem: kam sedaj? Izbiro ni. Zaposeliti se morajo pač tam, kjer dobijo stanovanje, zato običajno odhajajo in se zaposlijo v državni upravi, industriji in podobno. Računajo, da izgubi trgovina v Sloveniji tako letno približno 20 na novo izšolanih trgovinskih delavcev, kar je nedvomno precej.

Razen nekaterih redkih izjem ne poznam trgovskih podjetij, ki bi gradila ali pa kupila stanovanja za svoje delavce. Vendar tu ne gre za to, da trgovine nočejo kupiti stanovanj. Tu gre za to, da trgovine za to ne morejo nabrati dovolj sredstev. Vendar pa le ne bi kazalo, da bi se trgovska podjetja ustavila pri tem izgovoru in čakala prekrizanih rok. Delavski sveti trgovskih podjetij bi morali neprestano iskati nove možnosti, da bi vsaj malo omilili ta stanovanjski problem. Vprašanje je, če so se kje odločili in povprašali posameznike, koliko bi bili pripravljeni sami prispevati za stanovanje. Nedvomno bi s temi sredstvi in s tistimi, kar bi lahko tudi podjetja prispevala, lahko marsikje pričeli graditi stanovanja.

V večjih središčih pa bi se morda tako lotiti najprej lažje naloge. Tako bi na primer lahko v Ljubljani, Mariboru, Celju in še ponekod drugod začeli graditi najprej samske domove za trgov-

ske delavce. Po sedanjih gradbenih normativih bi veljalo eno ležišče z vsemi stranskimi prostori 850.000 dinarjev. To nedvomno ni tolikšna cena, da je ne bi zmogle skoraj vse trgovine. Tako bi tr-

govska podjetja s skupnim prizadevanjem nedvomno kaj kmalu lahko zgradila samski dom. Ob tem pa seveda ne bi kazalo pozabljati na gradnjo družinskih stanovanj.

St. B.

PISMA NA NAŠ NASLOV

»Pisanje« za šalo

Pred dnevi nam je tovariš Blaž Svetina, prisilni upravitelj v podjetju Gradbena industrija »EFE«, Soštanj, poslal naslednje pismo:

V vašem listu št. 3 z dne 21. januarja 1961 ste objavili »V okviru« članek: »Prisilna uprava — za šalo ali zares?«, ki ga je napisal tovariš Mitja Svab. Kdor ne pozna nekaterih dejstev iz mišljenega primera, dvomim, če ve, kaj je resnično hotel povedati pisec. Zdi se mi, da bi moral dobiti članek drugačen naslov in vsebino, če je bil njegov namen, da iz tega primera izluči resnico ali da poduk. Zloben človek bi dal naslov: »Pisanje za šalo ali zares?«. Mislim, da članek lahko ostane kar »V okviru«, vendar s to pripombo.

Blaž Svetina

Da se razumemo: Članek »Prisilna uprava — za šalo ali zares?« sicer nikjer ne omenja Gradbene industrije »EFE«, Soštanj — pa tudi ne drugih podjetij, ki imajo ali so imela prisilno upravo. V njem pisec le opozarja na nekatere nepravilnosti in nezakonitosti postopkov občinskih ljudskih odborov ob imenovanju prisilnih uprav in na škodljive posledice takšnih postopkov. Vendar se je tovarišu Svetini zdelo, da gre prav za prisilno upravo, katere upravitelj je on, torej da gre za Gradbeno industrijo »EFE«, Soštanj. No, če je že tako, pa spregovorimo nekaj besed o »dejstvih iz mišljenega primera«, kot pravi

v svojem pismu tovariš Svetina.

Naš sodelavec se je oglasil pri tovarišu Pečanu, predsedniku republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev, in ga poprosil, naj pove nekaj dejstev o uvedbi in posledicah prisilne uprave v tem soštanjskem podjetju. Tovariš Pečan je pripovedoval:

Gradbena industrija »EFE« Soštanj se je prvotno ukvarjala samo z gradbeno operativno. Medtem pa se je pri soštanski Termoelektrarni kopičil odpadni pepel, iz katerega bi bilo moč izdelovati zidake. Zato je delavski svet gradbenega podjetja sklenil, da bodo zgradili obrat za izdelovanje zidakov iz odpadnega pepela. Se pravi, podjetje naj bi v bodoče izdelovalo nove gradbene elemente in jih tudi uporabljalo po sodobnih montažnih metodah. Za ta sklep se je ogrel ves kolektiv. Delavci so se odpovedovali dobičku, samo da bi imeli več sredstev za gradnjo novega obrata.

Zgodilo pa se je nekaj, kar nihče ni pričakoval. Direktor podjetja Jože Kompan je ob gradnji novega obrata vedno bolj pozabljal na osnovno gradbeno dejavnost, ni se zanimal za delo na gradbiščih, za sklepanje novih pogodb; videl je le novi obrat, Delavski svet ga je opominjal, pa ni nič pomagal. Investicijski odbor, v katerem so bili direktor, sekretar podjetja in računovodkinja, se je sestajal za zaprtimi vrati in o svoji de-

javnosti ni poročal delavskemu svetu. Direktor ni upošteval sklepov delavskega sveta. Le prizadevanju tehničnega kadra in članom delavskega sveta ter požrtvovalnosti delavcev se je zahvaliti, da podjetje ni zašlo v večjo denarno zagato. In ljudje, ki jim je predsedala direktorjeva samovolja, so se vprašali: »Zakaj pa imamo direktorja? Mar je direktor novega obrata ali vsega podjetja?«

Novembra lani je delavski svet na izrednem zasedanju predlagal občinskemu ljudskemu odboru, naj direktorja razreši. Občina je imenovala dve komisiji (gospodarsko in politično) in jima naročila, naj proučita razmere v tem podjetju. Komisiji sta prišli v podjetje in politična komisija na primer ni dovoljevala ljudem, da bi po svobodnem preudarku povedali svoje mnenje. Zasluskevala jih je: vprašanje in odgovor. Kot na sodni obravnavi.

Se preden je občinski ljudski odbor razpravljal o poročilih komisij, so predstavniki občine nenadoma sklicali delavski svet (ob osmih o povsednih) in ga ob devetih sestankih in ga prepričevali, da je prisilna uprava najboljša rešitev, s pomočjo katere bodo direktorja najhitreje odstavili (!). Člani delavskega sveta so — neizkušeni, kot so bili — klonili in se odločili (tako so menili) za manjše zlo. »Če že drugače ne moremo odstaviti direktorja, pa naj uvedejo prisilno upravo.«

Razpustili so delavski svet in upravni odbor ter za prisilnega upravitelja imenovali

predsednika gospodarske komisije pri občinskem ljudskem odboru, tovariša Svetino.

Izvršni odbor sindikalne podružnice je sklenil, da bo s svojimi predlogi in dejavnostjo podprl prisilno upravo ter pomagal, da bi probleme čimprej rešili ter zagotovili normalno upravljanje.

Toda — prejšnji direktor je ostal v podjetju in še dandanes opravlja posle direktorja. Prisilni upravitelj se redkokdaj prikaže. (Iz dopisa, ki ga je sindikalna podružnica poslala na RO sindikata gradbenih delavcev, je razvidno, da je v štirinajstih dneh prišel v podjetje dvakrat.) Delovni kolektiv pa — ne kriv ne dolžan — nima nobenih samoupravnih pravic. Samovolje je več, kot je bilo. Podjetje je zapustil inženir Gorčar, odpovedalo je dvojne delovodje, odšlo je kakih 60 delavcev (med njimi so bili tudi sezonski). Prisilna uprava vedri in oblači že tri mesece, pa še nič ne kaže, da bi razmere dozorele za ponovno uvedbo delavskega upravljanja.

To so dejstva. Torej gre zares. Gre za izigravanje kolektiva. Za postopek občinskega ljudskega odbora, ki je skregan z bistvom delavskega upravljanja. Zato se ponovno vprašujemo:

»Kako sploh more priti do tega, da delovnemu kolektivu odozamejo samoupravne pravice, ne da bi bil sam kaj posebnega kriv?«

S tovarišem Blažem Svetino pa ne bo potrebno več polemizirati, ker je v svojem pismu že povedal vse, kar se mu je zdelo potrebno in umestno. J. V.

VRATA SO ODPRTA ZA VSE!

»Če komu ni všeč, so vrata odprta...«

Tako odgovori tehnični vodja delavcu ali delavki v podjetju čokolade in bonbonov v Mariboru, je med drugim dejal predsednik občinskega sindikalnega sveta Tezno, tovariš Emil Tomažič. To podjetje je v Hočah, sicer pa je to splošen pojav v manjših podjetjih, kjer se delavsko upravljanje še ni uveljavilo in utrilo. Posledica tega je, da si delavci v tem podjetju ne upajo odkrito govoriti, saj jim tehnični vodja takoj pove, da lahko, če niso zadovoljni, odidejo, češ, vrata so odprta in zunaj čaka 500 novih interesentov. Prav je, da so vrata podjetja za slabe delavce, take, ki so že vnaprej z vsem nezadovoljni, ki hočejo samo več zaslužiti, ne da bi tudi sami več prispevali, res vedno odprta, toda odprta naj bodo tudi za tiste, ki skušajo pod krinko strokovnjakarstva, zavirati uveljavljanje delavskega upravljanja in omejevat pravico do sodočenja in samostojnih mišljenj kolektiva o posameznih problemih.

Tako se je na primer zgodilo, da se je delavec pritožil zaradi nepravilno določene tarife postavke. Upravni odbor podjetja je o tem razpravljal in pritožbo upošteval, vendar tehnični vodja ni hotel o tem nič slišati in ni upošteval sklepa upravnega odbora, da je treba tarifno postavko popraviti. V tem kolektivu tudi zelo pogosto menjajo norme, tako da so delavci izgubili zaupanje in ne vlagajo v delo vseh svojih moči. Člani kolektiva si zaradi takih odnosov ne upajo odkrito govoriti, ker se zavedajo, da bodo morali zapustiti podjetje, čeprav so dobri, poštene in marljivi delavci.

Tudi politične organizacije v tem kolektivu ne opravljajo svojega poslanstva, razen mladinske organizacije, ki je na nedavni letni konferenci načela ta problem. Verjetno pa bi tudi mladinci molčali, če bi se konference udeležil kdo izmed vodilnih uslužbencev. Za tem je o tem razpravljali tudi občinski sindikalni svet, nato pa še v podjetju in skupno so sklenili, da se bodo o teh nezdravih razmerah pomenili na prihodnjem zasedanju delavskega sveta.

Praksa kaže, da so taki pojavi pogosti v manjših delovnih kolektivih, zato čaka politične organizacije prav tu važno delo, predvsem pa se bodo morali o tem še podrobneje pomeniti na občini zborih sindikalnih podružnic. —gd—

Pred preizkušnjo

Odkar je v ZDA prevzela smislu že povzročila ameriška oblast nova administracija, je v formula za Kongo. Ta nova formula ima že v prvi fazi težišče, kakšne bodo politične posledice, predvsem na razorožitvi ne le te zamenjave, se pravi, ali in koliko se bo spremenila ameriška politika. Ugibanja vseh posredov odsev prepričanja, da je politika ZDA močan činitelj, od katerega je v mnogočem odvisen ne le svetovni mir, temveč tudi rešitev številnih drugih problemov. Dolga leta hladne vojne je bila politika ZDA eden poglavitnih vzrokov negotovosti po svetu, zato je povsem razumljivo, da se svet vprašuje, ali bo menjava vladnih garnitur v ZDA prinesla spremembo na bolje v tej politiki. To je tem naravnije, ker zdaj tako v ZDA kakor izven njih na široko napovedujejo in obljubljajo, da spremembe pridejo in da bodo pomembne na splošno, predvsem pa bodo prispevale k popuščanju napetosti med Vzhodom in Zahodom ter k večjemu razumevanju težej in potreb kolonialnih narodov in sploh tistih, ki zahtevajo priznanje svojih pravic, neodvisnosti in enakopravnosti.

Nedvomno bo nova administracija slej ko prej prisiljena k določeni reviziji politike ZDA v posameznih smereh. Stanje, v kakršnem je svet zdaj, je nevedrno, zlasti se za daljše obdobje. Po mnenju mnogih se bo ameriška politika nujno spremenila toliko, da bo sprejela potrebo po določeni koeksistenci z Vzhodom v Evropi, kjer je stik med Vzhodom in Zahodom neposreden, spor pa najbolj akuten. Do tega zaključka prihajajo, ker menijo, da so tudi v ZDA spoznali, da vsaj za zdaj ni drugega izhoda, ker prav nič ne kaže, da bi dosedanja politika hladne vojne, politika sile mogla spremeniti stanje v Evropi. Dodajajo, da bi to spremembo v Evropi spremljala večja dejavnost v Afriki in Aziji, oziroma točneje, v neopredeljenem svetu, za katerega naklonjenost in dobro voljo bi se politika vesil borila bolj kot doslej v pričakovanju, da bi uspeh na tej strani mogel zagotoviti zaželeno premoč in neke vrste zmago nad drugo stranjo.

V mednarodnem življenju je zdaj vrsta problemov, spopadov in kriz, ob katerih bo kaj lahko ugotoviti, kje je ameriška politika in kaj novega prinaša Kennedyjeva administracija. To sta predvsem dve poglaviti bitki: podobne Afrike — Alžiriji in Kongu — za katerima stoji vsa napredna Afrika, ki se bori proti ostankom kolonializma in proti poskusom neokolonialistov, da bi se v Afriki vgnedili pod krinko boja proti kolonializmu itd. Vse predobro je znano, za kaj gre v Kongu, neodvisna Afrika pa je zlasti v Casablanci povedala odločilno besedo. Za kaj gre v Alžiriji, prav tako vsakdo dobro ve, če pa bi ne vedel, bi spoznal iz vsebine arabske konference v Bagdadu. Politiki ZDA torej ne bo treba ugibati, ker ni nejasnosti. V Kongu in Alžiriji se ji ponuja izvrstna priložnost, da položi karte na mizo in pokaže namene, se pravi, kaj je mogoče in treba pričakovati od nove administracije, ki je prišla v znamenju velikih obljub, v znamenju napovedi velikih revizij in v znamenju, da se bo kot »najstarejša protikolonialna sila sveta« obrnila k Afro-Aziji.

Razen tega imajo ZDA v svoji sosesčini Kubo, kjer prav tako lahko pokažejo, koliko se bo njihova nova politika razlikovala od stare. Na Kubi je resnica kljub vsem zgodbam in poskusom zametljanja kar se da preprosta. Gre za zahtevo dežele in njenega ljudstva, da si bo samo krojilo usodo v svobodi in neodvisnosti. Kubanski primer ni nič drugega kot ponovitev — seve v posebnih pogojih — tistega, kar so ZDA storile pred sto petdesetimi leti. Torej bi jim ne smelo biti težko, zavzeti do Kube in njenih zakonitih zahtev in težej pametno stališče, ki bi jim takoj omogočilo dobre medsebojne odnose in sodelovanje, kar kubanska vlada želi, ponuja in zahteva.

In končno še Laos, kjer je prišlo do krize predvsem zaradi kratkovidne politike prejšnje administracije, in sicer ne le do Laosa, temveč tudi do Thailanda in Južnega Vietnama, ki ameriško kratkovidnost spretno izkorišča za svoje sebične interese. Podobno je tudi v Zahodnem Iriranom, kjer Nizozemska gradi veliko vojaško oporišče, ki bi ga bilo mogoče uporabiti le proti neodvisni Indoneziji. Zato je razumljivo, da je Djakarta nemalo vznemirjena in se mora zavarovati, kakor najbolje ve in zna.

Novi vladi ZDA se torej ponujajo številne priložnosti, da že zdaj svetu pokaže, kako je z njo in kaj si je mogoče obetati od nje. To je dobro tako za svet kakor zanje. Če bi ne bilo tako, bi si lahko svet delal nepotrebne utvare, ob katerih bi nastajala zmešnjava, kakršna je v določenem

smislu že povzročila ameriška formula za Kongo. Ta nova formula ima že v prvi fazi težišče, kakšne bodo politične posledice, predvsem na razorožitvi ne le te zamenjave, se pravi, ali in koliko se bo spremenila ameriška politika. Ugibanja vseh posredov odsev prepričanja, da je politika ZDA močan činitelj, od katerega je v mnogočem odvisen ne le svetovni mir, temveč tudi rešitev številnih drugih problemov. Dolga leta hladne vojne je bila politika ZDA eden poglavitnih vzrokov negotovosti po svetu, zato je povsem razumljivo, da se svet vprašuje, ali bo menjava vladnih garnitur v ZDA prinesla spremembo na bolje v tej politiki. To je tem naravnije, ker zdaj tako v ZDA kakor izven njih na široko napovedujejo in obljubljajo, da spremembe pridejo in da bodo pomembne na splošno, predvsem pa bodo prispevale k popuščanju napetosti med Vzhodom in Zahodom ter k večjemu razumevanju težej in potreb kolonialnih narodov in sploh tistih, ki zahtevajo priznanje svojih pravic, neodvisnosti in enakopravnosti.

Nedvomno bo nova administracija slej ko prej prisiljena k določeni reviziji politike ZDA v posameznih smereh. Stanje, v kakršnem je svet zdaj, je nevedrno, zlasti se za daljše obdobje. Po mnenju mnogih se bo ameriška politika nujno spremenila toliko, da bo sprejela potrebo po določeni koeksistenci z Vzhodom v Evropi, kjer je stik med Vzhodom in Zahodom neposreden, spor pa najbolj akuten. Do tega zaključka prihajajo, ker menijo, da so tudi v ZDA spoznali, da vsaj za zdaj ni drugega izhoda, ker prav nič ne kaže, da bi dosedanja politika hladne vojne, politika sile mogla spremeniti stanje v Evropi. Dodajajo, da bi to spremembo v Evropi spremljala večja dejavnost v Afriki in Aziji, oziroma točneje, v neopredeljenem svetu, za katerega naklonjenost in dobro voljo bi se politika vesil borila bolj kot doslej v pričakovanju, da bi uspeh na tej strani mogel zagotoviti zaželeno premoč in neke vrste zmago nad drugo stranjo.

V mednarodnem življenju je zdaj vrsta problemov, spopadov in kriz, ob katerih bo kaj lahko ugotoviti, kje je ameriška politika in kaj novega prinaša Kennedyjeva administracija. To sta predvsem dve poglaviti bitki: podobne Afrike — Alžiriji in Kongu — za katerima stoji vsa napredna Afrika, ki se bori proti ostankom kolonializma in proti poskusom neokolonialistov, da bi se v Afriki vgnedili pod krinko boja proti kolonializmu itd. Vse predobro je znano, za kaj gre v Kongu, neodvisna Afrika pa je zlasti v Casablanci povedala odločilno besedo. Za kaj gre v Alžiriji, prav tako vsakdo dobro ve, če pa bi ne vedel, bi spoznal iz vsebine arabske konference v Bagdadu. Politiki ZDA torej ne bo treba ugibati, ker ni nejasnosti. V Kongu in Alžiriji se ji ponuja izvrstna priložnost, da položi karte na mizo in pokaže namene, se pravi, kaj je mogoče in treba pričakovati od nove administracije, ki je prišla v znamenju velikih obljub, v znamenju napovedi velikih revizij in v znamenju, da se bo kot »najstarejša protikolonialna sila sveta« obrnila k Afro-Aziji.

Razen tega imajo ZDA v svoji sosesčini Kubo, kjer prav tako lahko pokažejo, koliko se bo njihova nova politika razlikovala od stare. Na Kubi je resnica kljub vsem zgodbam in poskusom zametljanja kar se da preprosta. Gre za zahtevo dežele in njenega ljudstva, da si bo samo krojilo usodo v svobodi in neodvisnosti. Kubanski primer ni nič drugega kot ponovitev — seve v posebnih pogojih — tistega, kar so ZDA storile pred sto petdesetimi leti. Torej bi jim ne smelo biti težko, zavzeti do Kube in njenih zakonitih zahtev in težej pametno stališče, ki bi jim takoj omogočilo dobre medsebojne odnose in sodelovanje, kar kubanska vlada želi, ponuja in zahteva.

In končno še Laos, kjer je prišlo do krize predvsem zaradi kratkovidne politike prejšnje administracije, in sicer ne le do Laosa, temveč tudi do Thailanda in Južnega Vietnama, ki ameriško kratkovidnost spretno izkorišča za svoje sebične interese. Podobno je tudi v Zahodnem Iriranom, kjer Nizozemska gradi veliko vojaško oporišče, ki bi ga bilo mogoče uporabiti le proti neodvisni Indoneziji. Zato je razumljivo, da je Djakarta nemalo vznemirjena in se mora zavarovati, kakor najbolje ve in zna.

Novi vladi ZDA se torej ponujajo številne priložnosti, da že zdaj svetu pokaže, kako je z njo in kaj si je mogoče obetati od nje. To je dobro tako za svet kakor zanje. Če bi ne bilo tako, bi si lahko svet delal nepotrebne utvare, ob katerih bi nastajala zmešnjava, kakršna je v določenem

smislu že povzročila ameriška formula za Kongo. Ta nova formula ima že v prvi fazi težišče, kakšne bodo politične posledice, predvsem na razorožitvi ne le te zamenjave, se pravi, ali in koliko se bo spremenila ameriška politika. Ugibanja vseh posredov odsev prepričanja, da je politika ZDA močan činitelj, od katerega je v mnogočem odvisen ne le svetovni mir, temveč tudi rešitev številnih drugih problemov. Dolga leta hladne vojne je bila politika ZDA eden poglavitnih vzrokov negotovosti po svetu, zato je povsem razumljivo, da se svet vprašuje, ali bo menjava vladnih garnitur v ZDA prinesla spremembo na bolje v tej politiki. To je tem naravnije, ker zdaj tako v ZDA kakor izven njih na široko napovedujejo in obljubljajo, da spremembe pridejo in da bodo pomembne na splošno, predvsem pa bodo prispevale k popuščanju napetosti med Vzhodom in Zahodom ter k večjemu razumevanju težej in potreb kolonialnih narodov in sploh tistih, ki zahtevajo priznanje svojih pravic, neodvisnosti in enakopravnosti.

MOČAN GLAS DELAVSKEGA RAZREDA V ZAHODNI EVROPI

ZGODOVINA RAZKRIVA

4

Orožniki niso bili preveč »nežni«, kadar je šlo za demonstranta ali stavekajočega delavca v katerem koli belgijskem mestu.

pomiritve med obema partijama pa je prišlo 1899, ko so ju spet združili.

Na parlamentarnih volitvah pet let pozneje je Delavska partija Belgije imela 28 mest v parlamentu, kar je bilo tedaj procentualno najštevilnejše socialistično predstavništvo v nekem parlamentu.

VSEKOZI RAHLA NEENOTNOST IN NOV NASPROTNIK

Delavska partija je parlament uporabljal za popularizacijo svojih idej, kajti parlamentarne debate so tedaj na široko objavljali vsi časniki in po njih so delavci množično segali. Začel se je boj za enako volilno pravico. V tem socialisti niso uspeli, pa so proglasili generalno stavko in kljub temu, da je 300.000 delavcev prenehalo delati, njihova zahteva ni bila sprejeta. Kmalu potem so tudi na parlamentarnih volitvah beležili neuspehe. Zatem je politični nasprotnik Krščansko-socialna partija dopolnil mero težav tako, da je bil položaj čedalje težji.

»KONGRES ZMAGE«

Po končani svetovni vojni je Delavska partija Belgije postavila kot pogoj, da sodeluje v vladi, uvedbo splošne volilne pravice in popolno svobodo združevanja. Tedaj se je v vlado uvrstilo nekaj socialističnih voditeljev, med njimi Vaderseld. Tej vladi je uspelo uvesti osemurni delovni dan. Kmalu potem pa so se znotraj partije spet jele oglašati različne nove skupine. Te razdore je opozicija sistematično izkoriščala in pritiskala toliko časa, da so socialistični ministri zapustili koalicijsko vlado.

Leta 1938 je umrl predsednik Delavske partije Belgije Vanderveld. Novi predsednik je postal Man. Le-ta je, ko je Nemčija okupirala Belgijo, partijo razpustil in začel sodelovati z nacisti. Seveda je veliko število socialističnih aktivistov sodelovalo v odporniškem gibanju. Le-ti so bili pozneje 1945. leta glavni nosilci obnovljene Socialistične partije. Na tem kongresu so spremenili ime partije v Socialistično partijo Belgije. Na kongresu je bilo slišati z govorniških odrov večkrat besede: »radikalizem«, »večja učinkovitost«, »široke akcije«, vendar vse to so bile predvsem samo besede.

MIRAN SATTLER

(Nadaljevanje prihodnjic)

13. JANUAR

V parlamentu pa so ravnali, kot da ne bi slišali klicev na cesti, kot da bi samo sebe slišali in poslušali. Tega dne, 13. januarja popoldne, so v belgijskem parlamentu s 115 glasovi proti 50 izglasovali enotni zakon. Konec je bilo parlamentarnega plesa. Zakon bede, kot so imenovali stavekajoči ta zakon, velja. Ima svojo moč, posledice.

Večina v parlamentu je bila za enotni zakon, ne glede, ali ga bodo kdajkoli uresničili. Vendar zdi se, kot da bi se vlada borila za svoj ponos. Vlada zdaj lahko trdi, da ni podlegla pritisku »z ulice«. Vedeti pa je treba, če se socialistični voditelji ne bi ločili od prvotnih zahtev stavekajočih, bi se verjetno vse drugače končalo. Mogoče bi bilo s ponosom drugače?

ZARADI PROGRAMA — V DESNO

Po drugi svetovni vojni je imela Socialistična stranka Belgije v deželi iz leta v leto večji vpliv. Posebno leta 1949, ko je Komunistična partija Belgije zgubila precej članstva. Na volitvah 1954 je Socialistična stranka Belgije sestavila koalicijsko vlado z Liberalno partijo. Politika te vlade pa je bila precej podobna politiki prehodnih buržoaznih vlad. Socialistična partija Belgije je bila kaj hitro navzkriž z delavskimi interesi. Preveč je kimala svojim partnerjem v vladi — liberalom. Posebno na področju ekonomske politike. Seveda je to nujno vodilo do krize v socialističnem gibanju. Socialistični sindikati so ostro napadli socialistične ministre, posebno pa še predsednika vlade — socialistu Van Ackra. Na dnevnem redu številnih razgovorov, polemik in kritik se je najčesteje pojavljalo

kot tarča celotni ekonomski program Socialistične partije Belgije.

Najbolj ognjevit udeleženci v teh razpravah so prav kmalu v Socialistični partiji Belgije, pa tudi v socialističnih sindikatih, ustanovili svojo skupino. Izdajati so jeli tudi svoj list »Le Gauche«. »Levica« se je krepila posebej še za to, ker ni bil najboljši odnos Socialistične partije Belgije s Komunistično partijo, ali pa ga sploh ni bilo. Levim ni šlo, da bi cepili partijo, temveč da vplivajo na večino, ki naj osvoji učinkovitejši akcijski program tako, da bi, kadar bi govorili o Socialistični partiji Belgije, spet lahko razpravljali o partiji, ki je delavska.

Vendar na volitvah 1958 so se belgijski volivci odločili drugače. Krenili so nekoliko v desno. Socialisti, liberali in komunisti so izgubili približno 250.000 glasov. V parlamentu 10 mest. Krščanski socialisti so dobili večino.

Slabost programa Socialistične partije Belgije, omahovanja in preveliko samozadovoljstvo so bile bolezni, ki so rahlo onesposobile Socialistično partijo Belgije.

Mogoče je določeno omahovanje belgijskih socialistov oziroma vodstva Socialistične partije Belgije značilno za ves čas, odkar ta partija živi v belgijski politični areni.

TEŽAVE ŽE V ZAČETKU

V letih 1875 in 1885 so se v Belgiji precej trudili, preden so združili nekaj socialističnih skupin. Poskus ustanovitve »Chambre de Travail« ali pa začetki Belgijske delavske zveze so bili takoj skrajza zatrti, ker valovskim avtonomistom niso bile tedaj vseč nikakršne politične akcije.

Letnica 1877 je pomembnejši mejnik: tedaj je začela delati flamska socialistična partija, potem ko je prve korake storila Brabassonska socialistična partija v Bruslju. Nastajala je sicer tako enotna Socialistična partija Belgije in nastala, vendar pod svojo streho še zdaleč ni uspela združiti vseh delavskih organizacij, ki so že delale.

Osem let kasneje pa so se na ustanovnem kongresu Belgijske delavske partije sicer zedinili o vseh vprašanjih, spor pa je nastal, kako naj bi se poslej partija imenovala. Prva skupina je zahtevala, naj bo Belgijska socialistična partija, druga Belgijska delavska partija. Šlo je namreč za dve struji in za dve mnenji o značaju novoustanovljene partije. Druga skupina je bila večja in je imela tudi obširnejši program. Zato je današnja Socialistična partija Belgije dobila na ustanovnem kongresu 1885 ime Delavska partija Belgije.

Stavko in krizo v Belgiji 1960/61 je marsikdo primerjal s tisto hudo gospodarsko stisko leta 1880, ko so bile stavke prav tako na dnevnem redu. V tistem času je prišlo celo do nekaj vstaj, zaradi katerih so nekatere socialistične voditelje zaprli. Delavska partija se je tedaj jela bati za vsak glas. Spoznala je namreč, da če hoče vplivati na množice v deželi, mora imeti predstavnike v parlamentu. Večina v partiji je želela, da bi v teh okvirih zato organizirali mirno generalno stavko in bi tako povzročili pritisk na vlado. Manjšina je bila proti. Na vrsti je bil razcep in nova Republikanska socialistična partija. Do enotnosti v socialističnem gibanju in do

Odgovor na fašistične teroristične akcije proti slovenski narodni manjšini v Trstu so bila po vseh krajih v Sloveniji protestna zborovanja mladine. V Ljubljani je več kot 3000 mladincev in mladink z vzklikanji obsojilo provokacijo v Trstu ter klevetanje naše dežele. Z rekli in v protestnih pismih je mladina Slovenije zahtevala, naj italijanske oblasti spoštujejo manjšinske pravice Slovencev, ki žive v Italiji. Na sliki: S protestnega zborovanja v Ljubljani.

Poglabljanje krize režima

Santiago de Chile, februarja

Ce hočemo odgovoriti na vprašanje, kaj je trenutno aktualno v čilskem sindikalnem gibanju, moramo kljub živahnim pripravam na bližnje parlamentarne volitve omeniti predvsem najnovejšo resolucijo Enotne centrale čilskih delavcev (ECCD), ki vsebuje zahteve sindikatov in hkrati razlaga aktualna, pomembna stališča. Res bi lahko govorili tudi o nedavnih stavkah, o spopadih s policijo in o zborovanjih solidarnosti s kubansko revolucijo, torej o dogodkih, ki so jih polni levičarski listi, vendar so vse te akcije delavskega razreda pravzaprav le uresničevanje nalog, ki mu jih je zastavila nedavna III. nacionalna konferenca ECCD.

Konferenca, ki je bila lani decembra, so se udeležili delegati iz vse dežele. Zborovanje je pomembno z več vidikov. Predvsem je konferenca začrtala aktualne naloge sindikatov ter zavzela stališče do vlade in njene gospodarske politike. Hkrati je ponovno manifestirala sindikalno enotnost in nadaljnje strnjene vrste delavskega razreda, potrdila pa je tudi že poprej izoblikovana stališča do mednarodnega dogajanja in še posebej do medameriškega sindikalnega sodelovanja.

Med razpravo o notranjem položaju, predvsem gospodarskem, je konferenca označila minulo leto kot obdobje poglabljanja krize režima, ki je nastala zaradi gospodarskega zastaja, zaradi paraliziranja važnih panog industrijske proizvodnje, zaradi zniževanja realnih plač delavcev in nameščencev ter zviševanja življenjskih stroškov, kar je — tako je rečeno v uvodnem delu resolucije — rezultat uradne politike »ekonomske stabilizacije«. Hkrati je konferenca ugotovila, da je delavski razred odklonil to politiko s tem, da se je boril za boljše razmere tako v solitnih in bakrenih rudnikih in premogovnikih kakor tudi na železnici, v metalurgiji, v ustanovah službe PTT, dalje med profesorji, zdravstvenimi delavci itd.

V resoluciji, ki se nanaša na ta del razprave, so na konferenci izoblikovali naslednje zahteve: — kategorično so odklonili predvideno zvišanje plač in mezd za 15% kot nezadostno in zahtevali glede na povečanje življenjskih stroškov za 38% višje plače, mezd, pokojnine itd., in sicer od januarja lanskega leta, dalje določitev minimalnih delavskih plač v znesku 60 escudov (escudo je vreden toliko kot ameriški dolar)

ter na enaki ravni določitev pokojnin in zavarovalnin proti brezposelnosti; — za 50% višje mezd kmetijskih delavcev, kar je treba učinkovito izplačati; — nadaljnje izplačilo družinskega dodatka za delavce, kmetijske delavce in nameščence; — ohranitev pravice do socialnega zavarovanja; v ta namen je za letos napo-

posamezne federacije vskladijo svoje krajevne zahteve s splošnimi cilji ECCD. V ta namen je predvidena širša aktivizacija pokrajinskih sindikalnih svetov, kar so na konferenci označili kot edino pot za krepitev notranje strukture sindikatov.

Kot poseben uspeh so udeleženci konference pozdravili sporočilo, da so se pridružili boju za uresničenje naštetih zahtev tudi tisti sindikati, ki doslej niso bili vključeni v ECCD, in ustanovitev skupnega telesa, ki naj v letu 1961 vsklaja boj za širše pravice delovnih ljudi. Hkrati so s konference poslali Konfederaciji zasebnih nameščencev in drugim organizacijam poziv, naj se pridružijo temu gibanju, ki zavzema v Čilu iz dneva v dan širši obseg ter združuje ne le sindikate, temveč tudi politične stranke, kar označuje resolucija kot »nov proces združevanja v boju za delavske zahteve«.

Med drugimi pomembnimi temami, ki so jih obravnavali na konferenci in ki so dobile v resoluciji posebno mesto, so tudi problemi v zvezi z lanskim katastrofalnim potresom, ki je prizadel velika področja v južnem delu dežele. Opozorili so tudi na

potrebo po organiziranju mladine na tem področju. Konferenca v tej zvezi naj bi bila te dni v Temuc.

Ko so na konferenci razpravljali o mednarodnem sodelovanju, so potrdili resolucijo II. kongresa ECCD o mednarodni politiki. Po tej resoluciji bi si morali enotni sindikati bolj prizadevati za ustanovitev koordinacijskega komiteja sindikalnih central Latinske Amerike, da bi »zagotovili pogoje za uveljavljanje Enotne organizacije delavcev Latinske Amerike«. Že prej je dala ECCD pobudo, naj bi nova centrala zajela vse sindikate v Latinski Ameriki, vendar ne bi bila odvisna od nobenega izmed velikih blokov in od blokovskih sindikalnih organizacij.

Udeleženci konference so enodušno podprli kubansko revolucijo in napovedali široko solidarnostno kampanjo, pri kateri naj bi sodelovale vse sindikalne organizacije ECCD. K uresničenju zamislili kampanje naj bi pripomogle vse sindikalne organizacije ECCD s sodelovanjem v gibanju, ki je dobilo v Čilu ime »Gibanje za solidarnost in obrambo kubanske revolucije«.

LJ. PALIGORIČ

Zdaj ko je sneg, zaslužim...

Neki 50-letni delavec iz Hagerstowna, ki je že dve leti brez dela, je pred dnevi izjavil dopisniku »Washington Post«: »Zdaj, ko čistimo sneg, lahko zaslužim tri do štiri dolarje na teden. S tem lahko kupim malo kave in sladkorja za sebe in za ženo.«

Koliko je takšnih zdaj v ZDA, je težko reči, pravijo pa, da je na seznamih 4 milijone Američanov, ki so potrebni, pa tudi deležni pomoči, ki jo deli federalna vlada. Širjenje nezaposelnosti v ZDA namreč povečuje iz dneva v dan tudi število državljanov, ki so potrebni pomoči v hrani. Najpotrebnejšim iz rezerv delijo pakete s slanino, mleko in jajca v prahu, riž, moko, konzervirano meso, maslo itd.

V enem izmed predvolilnih govorov je zdajšnji predsednik ZDA John Kennedy rekel, da je v ZDA 18 milijonov Američanov lačnih. Zdaj hoče njegova administracija razširiti program te pomoči s tem, da bo spopolnila pomoč in podvojila njeno vrednost. Na ta način jo John Kennedy izpolnil eno svojih prvih in zelo velikokrat izrečenih predvolilnih obljub.

V zadnjih mesecih so delili pakete enkrat mesečno. Predpisi o tem, kdo ima pravico, da zaprosi za pomoč, pa so zelo različni. V Zahodni Virginiji lahko zaprosi za pomoč družina, ki ima mesečni dohodek manjši od 55 dolarjev. V Alabami lahko zaprosi le tista družina za pomoč, ki šteje 10 članov, mesečni dohodek pa ni večji kot 105 dolarjev. Federalno vlado je veljala ta pomoč lani 60 milijonov dolarjev, letos pa bo ta številka prav gotovo 200 milijonov dolarjev.

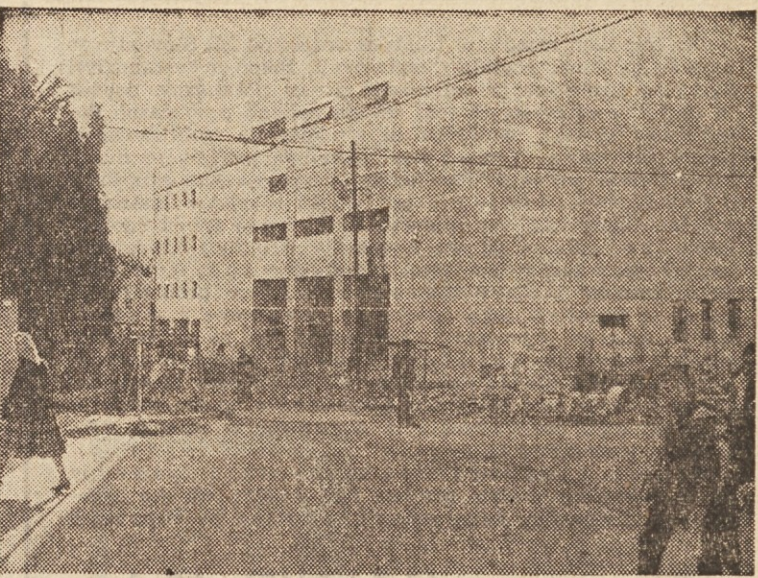
Od vseh 50 ameriških držav je Pensilvanija tista, kjer razdelijo največ paketov s hrano. Pri bližino pol milijona ljudi je deležnih te pomoči. V jeklnah in rudnikih je namreč nezaposlenost vedno česči pojav in je zagradel številno kandidatov za pomoč vedno večje. Za Pensilvanijo je druga po vrsti Zahodna Virginija, potem Oklahama, Mississippi, Michigan, Kentucky in druge. Pet odstotkov prebivalcev v Washingtonu prejema pakete s hrano. Seveda pa so tudi primeri, posebno v državah na severu, kjer so ljudje brez sredstev, vendar zaradi ponosa odbijajo brezplačno hrano. Okrog 50 odstotkov revnih družin v državi Maine ni prosilo za pomoč. V Massachusettsu je samo 19 odstotkov tistih, ki prihajajo po pakete.

Pomoč v hrani pa je le začasen ukrep, da bi rešili težaven problem, pred katerim je Kennedyjeva vlada. Čeprav je le-ta zelo pozorna, pa je Kennedy pred dnevi sporočil, da bo v najkrajšem času predlagal Kongresu, kaj vlada kani, da bi v okviru programa stimuliranja gospodarstva, zaščitila brezposelnost.

DESNO: To je »Narodni dom« v Jeruzalemu, v katerem se bo začela prihodnji mesec sodna obravnava. V teku so zadnje priprave. Poslopje bodo ogradili še z ograjo, visoko 5 m.

LEVO: Posebni delavci izdelujejo prostor, v katerem bo Adolf Eichmann med sodno obravnavo. Prostor je poseben kovinast paviljonček. Stekla ne bo prebila nobena krogla. Izraelske oblasti pravijo, da je to potrebno zagraditi, da bo vse minilo brez incidenta.

Adolf Eichmann obtoženi ste...

Posebni varnostni oddelki in vojaštvo ves čas budno pazijo, kako se odvijajo dela v »Narodnem domu«. Vse gre po temeljito preračunanih in preverjenih načrtih. Na sliki: Častnika izraelske armade gledata načrt, ki ga kaj hitro uresničujejo.

3. povzročil je fizične in duševne poškodbe milijonom Židov;
4. organiziral je sterilizacijo Židov.

Nadaljnjih sedem točk obravnava zločine proti človeštvu. Po izraelskem kazenskem zakoniku je tudi za to predvidena smrtna kazen.

Adolf Eichmann je organiziral ubijanje, uničevanje, mučenje, podjarmljenje in deportacijo Židov iz nacionalnih, rasnih, verskih in političnih vzrokov;

organiziral je tatvino židovske lastnine s tem, da je Žide vodil na prisilno delo, kjer so bili pod nečloveškim terorjem in mučenjem; organiziral je deportacijo pol milijona Poljakov iz vrst civilnega prebivalstva z namenom, da v njihove domove preseli nemške družine;

deportiral je 14.000 Slovencev z istim namenom. Preselil jih je v Srbijo pod najtežjimi pogoji in pod največjim terorjem; organiziral je deportacijo na desetisoče Ciganov v različna tabo-

Vrhovni državni tožilec Izraela Gideon Hausner se je ta teden uradno srečal z dr. Servatiusom. Ta Eichmannov zagovornik je v kratkem času že četrtrič prispel v Izrael. To zadnje potovanje je bilo pravzaprav najpomembnejše. Pogovarjal se je z obtožencem in dobil v roke obtožnico. Po številnih peripetijah in pripravih za sodno obravnavo proti Adolfu Eichmannu, je naposled izvršena še zadnja formalnost v okviru priprav za proces.

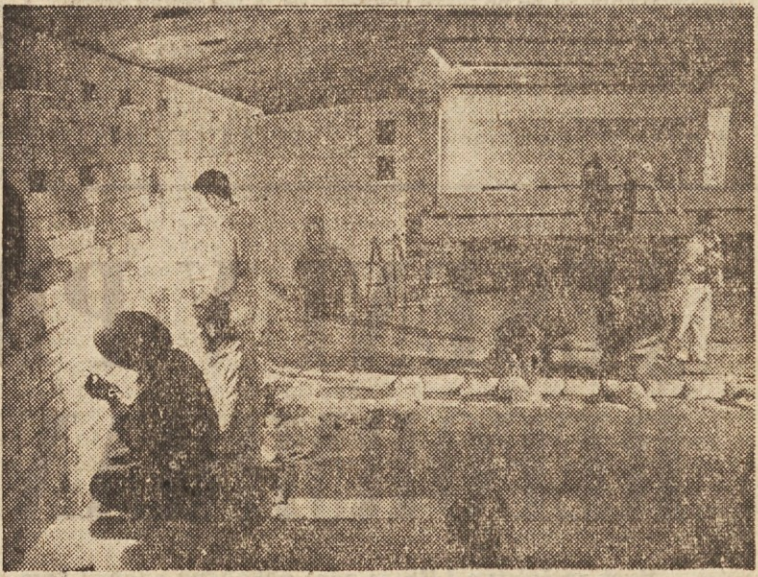
Sodna obravnava proti zločincu Adolfu Eichmannu se zdaj lahko prične.

Obtožnico sestavlja 15 točk. Adolf Eichmann je obtožen po zakonu o kaznovanju nacistov in njihovih pomočnikov, ki so ga v Izraelu sprejeli in potrdili 1. avgusta 1950. leta. V obtožnici je tudi seznam 39 tožilčevih prič. Dr. Servatiusu sta bili pravzaprav izročeni dve obtožnici, ena v originalu, v hebrejskem jeziku, druga v angleščini.

Za vse prve štiri točke obtožnice je predvidena smrtna kazen.

Vse omenjene točke govorijo o zločinah proti židovskemu ljudstvu:

1. Eichmann je povzročil smrt milijonov Židov;

Pogled v dvorano, kjer bo sodna obravnava. Žid bo iz posebne opeke. Na betonska tla polagajo vrečke, polne peska. Sele na te pride parket. To vse zaradi izolacije in akustike. Pa tudi zaradi varnosti.

2. prisilil je Žide, da so živeli v pogojih, katerim namen je bil fizično uničenje židovskega ljudstva;

rišča smrti; povzročil smrt na sto in sto otrok iz češke vasi Lidice, ki so jo po atentatu na Heidricha zravnali z zemljo. Otroci iz te vasi so bili po njegovem ukazu prepeljeni na Poljsko in tod ubiti.

Ena izmed točk v obtožnici govori o vojnih zločinah. Tudi za to je predvidena smrtna kazen.

Eichmann je mučil, ubijal in deportiral Žide z območij, ki so jih okupirali Nemci.

Zadnje tri točke obtožnice pa obtožujejo Eichmanna zaradi članstva v oddelkih SS in SD, zaradi njegove funkcije šefa oddelka za židovska vprašanja v Gestapu.

Za voditelje, ki so izvrševali posebne naloge v teh zločinskih organizacijah, pa židovski zakon predvideva kazen z zapornikom do sedem let.

Vse kaže, da se bo ta sodna obravnava, ki jo bo spremljalo nekaj manj novinarjev kot nürnberški proces, začela 15. marca. Seveda, če ne bodo izraelske oblasti ukrenile drugače.

S POTOVANJA PO KUBI »RAIONERA« BREZ KAPITALISTOV

Namenjeni smo bili v Matansos, glavno mesto pokrajine istega imena na Kubi. Ogledati smo si želeli tekstilno tovarno »Raionera«. Od Havane do Matansosa pelje lepa asfaltna cesta: na eni strani sinje morje in peščine, na drugi pa bujno tropsko rastlinstvo na gričih in poljih med tema kubanskima mestoma. V večini je sladkorni trs, katerega plantaže so postale, kakor mi je dejal eden izmed sopotnikov, velik »meddržavni problem«; zdaj so last ljudi, ki živijo na tem karibskem otoku. Prebivalci že uživajo sadove svojega dela. To jim je dala zemljiška reforma kot ena izmed pridobitev revolucije.

Tik pred mestom smo zagledali »Raionero«. Bil sem v družbi delavca in sindikalnega funkcionarja te tovarne Joseja Vege in še nekaterih voditeljev sindikata tekstilcev. Sprejeli so nas predstavniki tovarniškega sindikata. Prijateljski stisk roke, pristrčno vzdušje.

Ze ob površnem ogledu obratov in med pogovorom z delavci spoznaš spremembe v tovarni. »Raionera« je ena izmed tovarn, ki v njih ni več kapitalistov. Državna last je, s 1200 delavci sodi med največja in najmoderneje urejena industrijska podjetja na Kubi.

Lastnik je bil privatni kapitalist, ki se ni menil kdo ve kaj za napredek, zato je bilo podjetje v težavah. Takrat se je lastnik spomnil, da bi tovarno prodal Battistovi vladi, ki mu je izplačala denar in ga postavila za direktorja. Tako so delali v Battistovih časih.

V takih razmerah so imeli delavci težave v boju za izpolnitev

svojih zahtev. Mnoge je režim preganjal in jih zapiral. Nekateri izmed njih so sodelovali v vrstah osvobodilne armade Fidela Castra.

Ko so »barbadosi« (pripadniki Castrove armade) zmagali, je Battista s svojimi pristaši pobegnil s Kube. Med njimi je bil tudi dotedanji direktor, nekdanji lastnik »Raionere«.

Revolucionarna vlada ni utegnila takoj prve dni imenovati direktorja in prevzeti uprave. Tovarna ni bila tako rekoč last nikogar. Nekateri delavci so takrat predlagali, da bi tovarno opustili in stroje uničili v znamenje sovrastva do kapitalistov. Večina delavcev pa ni bila tega mnenja. Poudarjali so, da morajo sami prevzeti upravo tovarne in nadaljevati proizvodnjo, ker je od tega odvisen njihov obstoj. Ta predlog so sprejeli.

Tako so delavci upravljali tovarno, vse dokler ni vlada imenovala direktorja. Novi direktor je postal eden izmed članov obo-

roženega boja proti Battisti. Tesno sodeluje s sindikati in z delavci pri izdelavi proizvodnih planov in pri urejanju nekaterih drugih zadev v zvezi s tovarno. Direktor označuje to sodelovanje kot zelo pomemben činitelj v obratovanju podjetja. Delavci imajo pregled nad poslovanjem tovarne, nad njenimi dohodki in izdatki, nad proizvodnjo, vendar še ne sodelujejo pri delitvi dobička. Prav to težnjo pa odobravajo. Neki delavec mi je dejal: »V tej tovarni bomo zahtevali ustanovitev delavske zadrage.« S tem je mislil na sodelovanje vseh delavcev pri upravljanju tovarne. Sindikat in delavci imajo za zdaj posvetovalno vlogo, ki je zelo pomembna.

Kolektiv ne skrbi le za uspešno proizvodnjo, temveč si tudi prizadeva, da bi kar največ prispeval k splošnemu razvoju dežele. Delavci so sprejeli sklep Konfederacije delavcev, da bodo dajali po 4% mesečnih prejemkov v sklad za industrializacijo dežele. Dali so celo poseben prispevek za zemljiško reformo v znesku 10.000 pesosov (pesos je enakovreden dolarju).

Spremenjeni položaj delavcev, njihova zavest, da nad seboj nimajo več kapitalista, da je direktorja imenovala njihova revolucionarna vlada, da se direktor opira na sodelovanje in pobudo delavcev in sindikata — vse to je vplivalo tudi na proizvodnjo. Po zmagi revolucije se je proizvodnja v tovarni »Raionera« po za- slugi delavcev povečala za 20%.

SULEJMAN REDŽEPAGIĆ

Na minulem zasedanju Ljudske skupščine LR Slovenije so navzoči poslanci soglasno izglasovali zakon o ustanovitvi Sveta za strokovno izobraževanje. In če poskušamo oceniti ta ukrep, upoštevaje pri tem seveda celotno preobrazbo dosedanjega sistema splošnega in strokovnega izobraževanja, potem pravzaprav pomeni novi zakonski predpis le nujno in neizbežno posledico Resolucije Zvezne ljudske skupščine o strokovnem izobraževanju ter novega zakona o finansiranju šol. Ugotavljali smo namreč — in vedno znova ugotavljamo prav isto — da sta dosedanja struktura strokovnih kadrov kakor tudi njihov dotok v gospodarstvo in javne službe že zdavnaj prišla v nasprotje z razvojem proizvodnih sil, ki je povzročil tako odločujoče spremembe v družbeni delitvi dela in organizaciji proizvodnje. To pa je bil tudi osrednji vzrok, da smo ustanovili poseben družbeno upravni organ, katerega glavna naloga bo odstraniti prav ta dosedanja protislovja med potrebami gospodarstva na eni strani in na drugi med usmerjenostjo in zmogljivostjo sistema strokovnega izobraževanja.

K sklepu o ustanovitvi Sveta za strokovno izobraževanje pa je nedvomno moralo privedi tudi dejstvo, da vsa dosedanja prizadevanja, kako zadostiti potrebam po strokovnih

Novo: SVET ZA STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE

kadrih, niso dala zadovoljivih sadov prav zaradi tega, ker ni bilo tako zelo potrebnega sodelovanja med ustanovami za strokovno izobraževanje in med gospodarskimi organizacijami ter javnimi službami. Ustanovitev Sveta pa je bila nujna tudi zaradi tega, ker je pred Svetom za šolstvo zelo odgovorna naloga reformirati celoten sistem splošnega izobraževanja, reforma varstveno-vzgojnih ustanov, šol za vzgojo prostetnega in vzgojnega kadra ter posebnih in umetniških šol. Reforma sistema strokovnega izobraževanja — Resolucija namreč pravi, da je sistem izobraževanja v šolah ali šolskih centrih in izobraževanje v gospodarskih organizacijah enovit sistem strokovnega izobraževanja — pa bi ga pri tem vse preveč obremenjevala in ga pogosto prisilila, da ostane na pol poti.

Ze samo te potrebe, ki so terjale ustanovitev Sveta za strokovno izobraževanje, pa dovolj zgovorno pričajo tudi o njegovih bodočih nalogah. Predvsem bo moral Svet obravnavati vso tisto problematiko, ki je pomembna za ves nadaljnji razvoj strokovnega izobraževanja v republiki. Svet bo moral tudi določati minimalne osnove praktičnega in teoretičnega znanja ter nekaterih drugih pogojev, ki jih bodo morale izpolniti tiste ustanove za izobraževanje, ki dajejo splošno priznane stopnje izobrazbe. Ena izmed najpomembnejših nalog Sveta pa bo, da bo obravnaval dolgoročne programe strokovnega izobraževanja in vsklajeval te programe z načrti za razvoj gospodarstva in javnih služb. Poskrbeti pa bo moral Svet tudi za strokovno in pedagoško izpopolnjevanje učnega osebja na ustanovah za strokovno izobraževanje, skrbeti bo moral za izdajanje potrebnih in primernih učbenikov ter za proizvodnjo sodobnih učnih sredstev za strokovno izobraževanje.

Svet za strokovno izobraževanje LRS torej čakajo velike in odgovorne naloge. Ze samo to, še bolj pa razvejanost in velika razpredenost ter vedno večja decentraliziranost v sistemu strokovnega izobraževanja bodo terjale — seveda če si hočemo zagotoviti potrebno povezavo med izobraževalnim ustanovami in gospodarskimi organizacijami ter ustanovami — da bodo v njem v pretežni večini zastopane gospodarske organizacije, zbornice, javne službe in druge organizacije, ki so zainteresirane za nadaljnji razvoj sistema strokovnega izobraževanja. In ne bo težko dokazati, da je tak sestav Sveta tudi edino pravičen, kajti v nasprotjem primeru bi ustanavljali Svet zaradi sveta in gradili sistem strokovnega izobraževanja zaradi sistema. V takem primeru tudi najbrž ne bi prišli veliko dlje, kot smo. Zato pa zdaj toliko bolj in s toliko večjim optimizmom pričakujemo prve ukrepe novega Sveta za strokovno izobraževanje.

BOJAN SAMARIN

V oddelkih za odrasle pri rednih šolah je čedalje več slušateljev. Zdaj formalni predpisi nikomur več ne onemogočajo poti do znanja, pa naj že gre tudi za najvišjo stopnjo. Na naši sliki: v oddelku strojnega oddelka za odrasle ljubljanske srednje tehnične šole

ODDELKI ZA ODRASLE NA REŠETU

Na grafikonu, ki bi grafično prikazoval ves naš močno razvejani sistem izobraževanja za odrasle, bi v pestri družini izobraževalnih institucij in oblik izobraževanja našli med drugim tudi lepo število kvadratov z napis: oddelke za odrasle pri... Oblika izobraževanja, ki je pred komaj dvema letoma še skorajda nismo poznali, danes pa števila takih oddelkov niti ne bi mogli več točno navesti, ker nastajajo vsak dan novi. Pri srednje tehniških šolah, pri srednje ekonomskih šolah, v okviru delavskih univerz, obiskuje pa jih preko 6000 slušateljev, 2000 več kot lani.

Ti nepopolni podatki so vendarle zgovoren dokaz velikega zanimanja za tovrstno izobraževanje, ki je postalo nepogrešljivo dopolnilo rednemu sistemu šolanja strokovnih kadrov. In čeprav vsi ti oddelki delujejo še kratak čas, lahko že govorimo o določenih izkušnjah pri njihovem delu in organizaciji.

To pot smo se omejili samo na tiste oddelke, kjer se vzgajajo bodoči strojni tehniki. Na teh oddelkih se danes v Sloveniji šola nekaj nad 1000 ljudi, bilo pa bi jih še ve, če...

Ta »če« se nanaša na nekatera vprašanja, ki v določeni meri zavirajo razvoj oddelkov: nerazumevanje podjetij, premajhna kapaciteta oddelkov — v Ljubljani so zaradi pomanjkanja prostorov morali odsloviti

precej prijavitelcev — različno gledanje na poklic tehnika, učni pripomočki, finančna pomanjkanja časa za študij in s tem v zvezi »privilegiji«, ki naj bi jih slušatelji imeli (izreden dopust i. p.).

Specializacija je nujna

Čeprav danes toliko govorimo o izobraževanju, se nekatera podjetja še vedno ne ogrevajo kdo-večkrat za to, da bi si njihovi ljudje izpopolnili svojo strokovno izobrazbo. To velja tudi pri vzgoji strojnih tehnikov. Največkrat so vzrok za taka stališča nepoznavanje lastnih potreb po kadrih in pa mnenje, češ mi potrebujemo predvsem specializirane kadre, to pa strokovnjaki s srednje tehniško šolo niso. Na

drugi strani pa je z njihove strani, strani podjetij, le malo konkretnih predlogov kako naj bi spremenili učni načrt, da bi dobili pravega strokovnjaka za svoje potrebe. Pri nekaterih šolah oziroma oddelkih za odrasle — v Ljubljani in Trbovljah — menijo, da zelo ozka specializacija strojnih tehnikov ni možna, na eni strani zato, ker bi taka specializacija zahtevala veliko sredstev, na drugi strani pa menijo, da ima tehnik v današnjih pogojih le še vodilnejšo vlogo v podjetju in mora poznati širši proizvodni proces. Zavzemajo pa se za določeno specializacijo v višjih semestrih. Vendar pa smo s strani gospodarskih organizacij že večkrat slišali utemeljene pripombe, da bi tudi tehnike morali vzgajati predvsem za strokovnjake na čisto določenem delovnem mestu, ker vodilnih kadrov bo nekoč tudi dovolj.

Neenotna stališča

Pri tistih oddelkih za odrasle, ki so bolj ali manj neposredno vezana na eno podjetje, je več možnosti za medsebojno sodelovanje, težje pa je tam, kjer oddelki za odrasle niso vezani konkretno pravzaprav na nobeno podjetje. Tako so na primer na oddelku za odrasle pri ljubljanski srednje tehniški šoli za strojništvo šolajo ljudje iz več podjetij v Ljubljani in okolici. Do teh ljudi podjetja nimajo enotnih meril glede na finančno pomoč in olajšave pri študiju, kar si, razumljivo, vsi želijo. V prvem in tretjem semestru se šola 156 ljudi, finančno pomoč od podjetij pa dobiva komaj slaba polovica. Seveda ni nujno, da zdaj podjetje plača celokupno učnino in nekaj lahko prispeva tudi vsak posameznik, če zaradi tega, da bi čutil večjo odgovornost do študija. Kjer podjetje v resnici nima potrebe po srednjetehtniških kadrih, so želje slušateljev po finančni pomoči neuresničljive in mora vsak posameznik sam nositi težo bremena, ki si ga je naložil po lastni volji. Vprašanje je samo, če jo povsod vzrok za takšno stališče podjetja resnična zasičenost s kadri ali pa gre le za skeptičen ali malomaren odnos do izobraževanja. Morda je včasih krivda za tak odnos tudi na strani šole, ki še premalo išče neposrednega stika s proizvodnjo. Nezanimanje za tiste, ki so se resno odločili za študij, pa je lahko podjetju samo v škodo. Saj tisti, ki med šolanjem ne najde pri podjetju nobenega razumevanja za svoj trud, najbrž pozneje, po dokončanem študiju, verjetno ne bo hotel ostati v istem podjetju. Ponekod so se zato odločili za srednjo pot, ki pa je tudi pozitivna. Če vidijo, da so njihovi ljudje v šoli po končanem prvem letniku dosegli uspeh, jih podpirajo pri nadalj-

njem šolanju in jim celo povrnejo vse stroške za nazaj.

Prosta sobota in še kaj

Tudi olajšave za študij, ki jih imajo slušatelji na oddelkih za odrasle, so zelo različne. Najdlje so verjetno šli v Strojni tovarni v Trbovljah, kjer imajo vsi slušatelji na večerni strojni tehniški šoli ob sobotah prosto, razen tega pa še enodnevni izredni dopust pred vsakim izpitom. Tako študij ne vpliva na redno delo v tovarni. Strojna tovarna je tudi nasploh pokazala veliko razumevanja za izobraževanje. Delavski svet je sprejel sklep, da bodo vsakomur, ki si to želi, finančno omogočili šolanje s pogojem, da je vsaj tri leta že zaposlen v njihovi tovarni in da redno opravlja vse izpite. S pogodbo pa je vsak posameznik vezan, da po končanem študiju — bodisi na srednji ali višji tehniški šoli — ostane določeno dobo v njihovem podjetju. Tako imajo trenutno na oddelku za odrasle v Trbovljah 25 svojih delavcev. Ta oddelek spada pod srednjo tehniško šolo za strojništvo v Ljubljani, vendar pa deluje povsem samostojno. Ker se pa v njem ne šolajo samo delavci iz Strojne tovarne, ampak tudi iz drugih podjetij v Trbovljah in pa zaradi finančnih olajšav, je organizacijsko in finančno oddelke priključen delavski univerzi. Zato je lahko šolanina zelo nizka — samo 2600 dinarjev mesečno — v Ljubljani 3500, drugod pa še več — za posameznika, ker je delavska univerza oproščena vseh dajatev (ali ne bi mogli tudi pri drugih oddelkih za odrasle doseči isto in tako znižati stroške šolanja?). Strokovno pa vodi oddelke tovarna. Na program in učni načrt v podjetju nimajo posebnih pripomb, ker pa so vsi predavatelji za strokovne predmete domači strokovnjaki, lahko po potrebi tudi delno kaj spremenijo, en predmet — tehnično risanje — pa so že dodali.

Tudi druga podjetja, ki šolajo na tem oddelku svoje ljudi, se strinjajo s sedanjim programom, v V. in VI. semestru, ko bo pouk specializiran, pa bodo seveda zaradi tega morali po dogovoru s prizadejanimi podjetji, uvesti različne specializacije.

Tako razumevanje podjetja in sodelovanje šole s podjetjem je za razvoj oddelka kakor tudi za strokovno usposobljenost tehničnega kadra nedvomno velikega pomena. Edina resnejša ovira, ki pa je problem vseh oddelkov za odrasle, je pomanjkanje učbenikov in skript, čeprav so si v Trbovljah nekoliko pomagali z doma izdelanimi skriptami, ki pa jih seveda ni dovolj. Zavod za proučevanje izobraževanja odraslih v Ljubljani je sicer tudi že izdal nekaj skript, vendar še mnogo premalo; izredni študij brez ustreznih skript pa je zelo težaven.

Oddelka za odrasle v Trbovljah in v Ljubljani sta samo dva primera, ki pa potrjujeta dejstvo, da mora izobraževanje sloveti predvsem na tesnem sodelovanju med podjetji in šolami. Takega sodelovanja pa povsod še niso dosegli.

V. Samide

JESENI V PRVI RAZRED REFORMIRANE GIMNAZIJE

Svet za šolstvo LRS je zdaj dokončno odobril teze o reformi gimnazije in orientacijski predmetnik, ki so plod obsežnih razprav. Istočasno je sklenil, naj bi jeseni začeli izvajati nov učni program v vseh prvih razredih (eksperimentalno ga bodo izvajali že v letošnjem drugem polletju), medtem ko bi učne načrte ostalih razredov lahko uvajali postopno eksperimentalno že od jeseni naprej, kar pa ne bi oviralo, da bi reformo celotne gimnazije izvedli že v treh letih. Vzgojno področje, ki se povsem na novo uvaja v gimnazijski predmetnik — tehniška vzgoja in proizvodno delo — bodo prav tako uvedli eksperimentalno že zdaj na tri gimnazije z različnim okoljem: na moščajsko gimnazijo z mestnim okoljem, na ravensko gimnazijo z industrijskim okoljem in gimnazijo v Brezicah z agrarnim okoljem.

Po osvoboditvi je število gimnazij pri nas naraščalo vse do leta 1950. Potrebovali smo vedno več visokokvalificiranega kadra, želeli pa smo tudi omogočiti nadaljnji študij delavski in kmečki mladini. Vse večji razvoj strokovnega šolstva v zadnjih letih, ki je seveda bil rezultat velikega pomanjkanja strokovnega kadra, pa je vplival, da se je število gimnazij zlasti v zadnjem času precej zmanjšalo. Vendar to dejstvo ni z ničemer samo po sebi spremenilo položaja in programske usmerjenosti gimnazije. Se vedno so splošne pripravljalnice za visokošolski študij vseh vrst, čeprav posredujejo vse premalo življenjsko uporabnega znanja, tako n. pr. stari predmetnik iz leta 1955 ne vsebuje niti sociologije niti umetnostne vzgoje, kaj šele tehniški pouk s proizvodnim delom. Tudi novi zaključni izpiti so pokazali, da razpolagajo sicer absolventi gimnazije z obsežnim formalnim znanjem, a da to nji-

hovo znanje ni pravzaprav aplicirano na nič, medtem ko so si absolventi srednjih strokovnih šol lani že izbirali za zaključni izpit zelo življenjske teme. Tako v preteklosti. Od nje se poslavljamo. A kaj nam obeta reformirana gimnazija? Sele po končani osemletki se odločajo učenci za nadaljnji študij, več ali manj tudi sami, po svojih nagnjenjih, medtem ko so jih včasih vtaknili v gimnazijo splošnoizobraževalnega tipa še preden so bili otroci sami zreli lastnih odločitev. To je nedvomno prednost reformirane osnovne šole, prednost pravzaprav bolj za šolo na drugi stopnji.

Danes je vsakomur preko strokovnih odprta pot na ustrezne fakultete. Zato naj bi gimnazija dobila značaj strokovne šole predvsem za tiste fakultete, ki nimajo ustreznih strokovnih šol na drugi stopnji. Medtem ko so v drugih republi-

kah sprejeli načelo, naj posamezne gimnazije v svojem učnem programu dajo poudarka določenim izobraževalnim področjem, sodijo pri nas, naj bi gimnazija bila strokovna šola na drugi stopnji zlasti za področje družbenih ved in naravoslovno-matematično področje.

Nadaljna pomembna značilnost je vključevanje tehniške vzgoje s proizvodnim delom v predmetnik reformirane gimnazije. Družbeno-jezikoslovnomu in naravoslovno-matematičnemu področju se priključuje to vzgojno področje kot enakovredno, uravnoteženo tudi v predmetniku, s čimer postaja vzgojno-izobraževalni koncept gimnazije dejansko sodoben. Pri urah s tega področja se bo učence navajal uporabljati tehnične pridobitve na delovnih mestih v proizvodnji, se seznanjal z življenjem in delovnih kolektivih, z delavskim upravljanjem. Seveda sta tehniška vzgoja in proizvodno delo dijakov nova

predmeta, zato bo izpeljava le-teh težavna, neenotna in se bo treba ozirati tudi na specifičnosti področja, kjer je gimnazija; ali je to področje mestno, industrijsko ali agrarno. Seveda pa mora biti pouk sistematičen, zagotoviti je treba tesno povezanost teorije in prakse. V I. razredu bo treba organizirati teoretični in praktični pouk v šolskih delavnicah ali delavnicah podjetij. Na drugi stopnji se bo pouk odvijal v podjetjih, na delovnih mestih, šest ur tedensko ob proizvodnem procesu. In ko bo komuna oziroma ustanovitelj gimnazije imel možnost določati podrobneje značaj strokovne usmeritve svoje gimnazije nasploh, saj bo Svet za šolstvo LRS sprejel le osnove predmetnika in učnega načrta za gimnazijo, tako bo zlasti program tehniške vzgoje s proizvodnim delom v celoti ustanovitelj sam določal. V tem pa je tudi druga bistvena razlika tez za reformo gimnazije v Sloveniji od tez za reformo v drugih republikah. Tam je namreč ostal poudarek na enotnih in izdelanih programih in učnih načrtih za vso republiko. Možnost samostojne usmeritve programov bodo imeli pri nas ustanovitelji tudi v pogledu izbirnih predmetov, ki naj bi dali gimnazijcu tudi možnost pridobitve zaključnega znanja za opravljanje služb v gospodarstvu ali javnih služb komun.

S. G.

PRI AVTORJU ČASOPISNIH STIHOV

Janez Menart ima med slovenskimi pesniki redko in razveseljivo lastnost — humor, ki pa ga pesnikova zunanost, njegove prej zamišljene kot pa žive oči in izraz na licu, ki se še med govorjenjem komaj kaj spreminja, ne izdaja. Na vprašanje odgovori malo, le toliko, kot vprašanje direktno vpraša. Kot da bi bil rahlo vzvišen nad ljudmi, ki želijo spoznati Menarta — pesnika. Morda ta vtis vara, morda tudi ne, morda je bilo razumljivo. Ni bil namreč prvi, ki sem mu razbrala iz besed silen gnev, ki ga navdaja do razmer v današnjem slovenskem literarnem življenju, ki se odigrava vse preveč po lokalnih in s pogovori, ki so že obrekovanja, in s kritikami, ki so že napadi, vendar ne javne kritike in javni napadi po časnikih, revijah ali vsaj človeku v obraz, marveč tajno, po babje — kot so rekli temu včasih. Gotovo so bile podobne razmere v vseh dobah in časih in krajih, zato pa nič manj ne žalijo laika, ki pričakuje od ljudi, ki mu kujejo kulturno zgodovino, tudi osebnost. Saj osebnost kot taka ni neka idealna, brez napak zamišljena »reč«. Ne. Toda osebnost vendarle mora biti.

Čeprav mi je Janez Menart potem, ko mi je naštel nekaj svojih življenjskih podatkov, omenil, da takile podatki bralca ne zanimajo mnogo, sem vendarle mnenja, da trditev, da je človek produkt okolja in razmer, le ni tako od muh. Saj je n. pr. kar precej zanimivo, da je bila Menartova mati gledališka igralka, ki je ljubila knjige, oder in glasbo, da je bila zadnja leta svojega življenja priklenjena na posteljo in sta tako s sinom skupaj kovala verz in brala. In kdo bi se ne spomnil ob Menartovem pripovedovanju, da je živel pri starših, starih starših; pa pri nunah v klostru, v internatih, pa po sobicah, na njegove pesmi kot iz gubljenih deček, Potepinov Eldorado in druge. Prav na teh poplavljenih iz enega doma v drugi dom — se je srečal in povezal z ljudmi, ki jih smatramo danes za generacijo in ki so kot prvi po vojni vtaknili v zgodovino slovenskega slovstva novi list. Menart govori o začetnih korakih te generacije takole:

»Po vojni, ko sem bil v domu Ivana Cankarja v Ljubljani in končaval klasično gimnazijo, sem stanoval skupaj z Lojzetom Kovarčičem, Danetom Zajcem, Cirilom Zlobcem in Sašo Vugo. Izda-

jali smo svoj literarni list Mi mladi, ki sem ga jaz urejeval. Takrat je izhajala Mladinska revija in počasi smo zlezli vanjo in pričeli v njej objavljati. Spominjam se še, kako sem nosil urednikom svoje prve prispevke in začel prevajati, da bi se še bolj uveljavil. Prevajal sem Byrona in Shakespeara in druge. Potem so ukinili Mladinsko revijo, kar smo mi izkoristili in ustanovili Besedo, edino popolnoma samostojno revijo v Jugoslaviji; dobivala je sicer državno subvencijo, vezana pa ni bila na nobeno založbo. Zdaj sta se nam štirim pridružila še Kajetan Kovič in Tone Pavček. Slovenski knjižni zavod v Ljubljani je leta 1953 predlagal, da bi izdali knjižice svojih pesmi, pa smo se odločili in se združili v zbirki Pesmi štirih. Prireditelji smo hoteli tudi Daneta Zajca, pa ni imel dovolj materiala, pa tudi v Ljubljani ga ni bilo. Vojake je služil. Potem je Beseda prenehala izhajati. Res škoda. V Besedi smo n. pr. sistematično objavljali prevode iz tujih slovestev in v teku kakih deset let bi gotovo zrasel upoštevanja vreden ciklus. Zdaj smo ostali brez revije. Mnogi so pričeli tedaj pošiljati svoja dela v Srbijo in jih tam objavljali, kajti važneje

Pesnik Janez Menart je začel objavljati v prvih povojnih letih in je danes priznan literat. Afirmiral se je 1953 v pesniški zbirki Pesmi štirih, ki pomeni hkrati tudi afirmacijo prve povojne pesniške generacije. Dve leti kasneje je izdal Menart, tokrat samostojno zbirko, Prvo jesen, pred dnevi pa so izšli pri Državni založbi Slovenije v zbirki Tokovi časa njegovi Časopisni stih. Zanimiva knjižica, ki bo med Slovenci gotovo dvignila mnogo prahu.

Menart si je z leti pridobil tudi sloves dobrega in solidnega prevajalca iz francoske in angleške literature. Njemu gre hvala za izbor Byronovih pesmi; kmalu pa se jim bodo pridružili vsi Shakespeareovi soneti. Menartovo ime zasledimo še v mnogih antologijah in pri sosednjih Hrvatih, ki so izdali izbor pesnikovih del pod naslovom Mozaik 1958. leta.

se jim je zdelo, da jih požegnajo srboske modernistične glave kot pa Slovenci; jaz in še nekateri pa smo se hoteli pridružiti Naši sodobnosti. Urednik je vključeval v Sodobnost naše prispevke kot neke nameček. Pa smo pustili svoje poskuse, da bi se kam priključili. No, danes osebno zopet objavljam v Sodobnosti, ker človek po sili razmer pač mora neke tiskati in mi je ta revija danes še najbolj pri srcu.

Janez Menart se je predstavil v zbirki Pesmi štirih kot čustveni lirik na eni in veseli, ironični pesnik na drugi strani, njegovi verz so bili lepo tekoči, rimani in ukvarjali so se povečini z mladostno ljubeznijo, ki se je tu in tam rahlo dotaknila tudi življenja in razmer v tem življenju. Druga, samostojna zbirka Prva jesen, izšla 1955, je poglobila in pomnožila pesnikove motive, prinesla pa mu je tudi za slovenskega pesnika kar neverjetno popularnost, zlasti med mladino, saj si je le-ta citirala Menartove verz in pesmi ob vsaki priložnosti in povsod. Ko sem omenila Menartu to popularnost, se je nasmešnil in dejal: »Biti popularen, je zelo nevarno.« In res. Zlasti med mladino. Prva jesen je padla namreč v čas, ko se na Slovenskem še ni govorilo o tako imenovanem modernističnem pesništvu z njegovimi prostimi oblikami, takoj nato pa nas je zajel val vseh mogočih »najnovejših« izmov in o Menartu, ki je po revijah kaj malo ali nič objavljaj, ni bilo več glasu. Menart se je pojavljal le kot prevajalec, in to dober prevajalec.

»In kaj menite o sodobnem pesništvu pri nas,« sem vprašala. »Oblike, ki si jih danes izbirajo pesniki, se pravi, svobodni verz, ki je bil kot tak v začetku še rimen, pozneje pa je opustil tudi rimo, so se dokončno izoblikovale v Evropi tam nekako do štiriindvajsetega leta tega stoletja. Zakaj je ponovno prišlo do pesnikovanja s temi oblikami, je menda razumljivo. Vsaka generacija, ki se začne za generacijo, ne vem, zakaj to začuti, hoče povedati kaj svojega in na svoj način.

Ti torej, ki so prišli pri nas neposredno za Kovičem in Mi-

nattijem in Zlobcem, niso zavestno doživeli vojne, zanimali so jih drugačni, povečini psihološki motivi in pričeli so tekmovali in se boriti, kajti če bi tega ne storili, bi se prilepili in utonili v generaciji, ki je po mojem edina, ki ima po vojni svoj izoblikovani obraz. Zdi se mi, da je večina pesmi, ki jih srečamo danes po revijah in so videti asociativne, tako razumskih! Samo rokopise bi morali pogledati. »Pesnike« teh pesmi ja nič ne briga in nič ne žre, lovijo sami sebe in svet, da bi dobili motive, tiskali in po vsej sili postali pesniki. Saj nimajo kaj povedati ne o sebi in ne o svetu, kdor pa kaj povedati ima, ta že najde za svojo izpoved ustrezno obliko in kakršna koli oblika je, je meni pač vseeno, važno je le eno, da je pesem res pesem.

»Kdo je potemtakem po vašem res pesnik?«

»Če se omejim na mlade, sta mi najbolj všeč Kajetan Kovič in Dane Zajc, ker imata svoj svet. Prvi estetsko kulturnega, drugi osebno eksistenčnega.«

»Kaj pa med Srbi in Hrvati?«

»Premalo poznam. Na Srbe in Hrvate gledam kot na narod, kot na Angleže, Nemce, Francoze. Prebiram avtorje, ki so mi blizu in ki jih ne poznam, ne pa sodobnike, zato ker so sodobni. Nekateri so tudi mnenja, da je za prevodno književnost bistveno, da dobimo zlasti najnovejše stvaritve. Jaz pa mislim, da so važni vrhovi vseh književnosti in prav te moramo Slovenci dobiti in poznati. Saj vse premnogokrat prevajamo preslabe in preneponembne avtorje.«

»In revija Perspektive?«

»Gre v čudno literarno in filozofsko smer. Saj pa so zbrani v njej skoraj sami, lahko bi rekli, preganjani geniji.«

»Kaj pa vaše delo?« vprašam. »Končal sem slavistiko na ljubljanski univerzi in se zaposlil pri Triglav filmu. Sprva na dramaturškem, zdaj pa delam na oddelku za lutkovni film. Kar se tiče mojega pesnikovanja, pa je zelo različno. Svojo prvo pesem sem »sklanfal« leta 1939. V četrti šoli sem napisal ep. Da bi bil imel v mladosti kake vzornike, se res ne spominjam. Vedno pa sem

užival ob branju poezije. V šoli sem spoznal zelo malo tujih slovestev. Sele pozneje sem prebral precej literature, zlasti poezije.

Ustvarjam večinoma na pamet. Če delo teče, kot pravimo, se mi k določeni snovi kar sama vsili tudi določena pesniška oblika. Včasih seveda ne gre tako lahko in gladko, pa se moram malo potruditi. Zato pa še ni rečeno, da je slabo, če se trudiš. Čim se trudiš, je tu dokaz, da nisi zadovoljen.

Potem ko skoraj dve leti nisem pisal, je nastala pesniška zbirka Časopisni stih.

Časopisni stih predstavljajo v naši literaturi svojevrstno novost,

Letošnji Prešernovi nagajenci: dr. Dragotin Cvetko, Mile Klopčič, Vladimir Skrbinek in ing. arh. Ravnikar

saj niso pesniška zbirka v klasičnem pomenu besede. So zbirka epigramov, satiričnih in humorističnih pesmi, razmišljajo o tem svetu, ga grajajo, rišejo naše vsakdanje in pesnikovo življenje.

Janez Menart sedi, kot bi premišljal.

Zdi se mi, da je silno miren in samozavesten, toda tudi za mirom in samozavestjo se vselej nekaj skriva. Kaj? Eden izmed odgovorov je vse njegovo umetniško delo. In drugi? Ne vem. Vse preuranjen je čas. ALA PEČE

TA TEDEN SMO IZBRALI

»Štirinajsti dan«

slika v zrcalu zaradi svoje neobičajnosti toliko bolj očitna v svojih značilnih potezah.

Ampak:

namesto zrcala naši sodobnosti, v kateri se staro meša s prihodnjim v sedanje — čudna zmes značajev, zgodb, situacij, besed, ki smo jih vse že slišali ali videli tu ali tam; klišeji torej, nabrani z vseh strani; ni karakterja ali tipa, ni situacije ali stavka v tem filmu, ki jih ne bi že kje videli, v tej ali oni tuji ali domači zgodbi, drami, filmu; namesto umetniškega zrcala dobi — malo nadarjeno kompilatorstvo;

namesto realizma — naivnost, ki utegne biti v svojih najšibkejših trenutkih skorajda odvrtna;

namesto poezije — osladeno po preizkušenih (preizkušeno malovrednih) receptih;

namesto zanimive in privlačne zunanosti te zgodbe, ki sama po sebi vsiljuje skoraj že preveč razburljivo zunanjo realizacijo — nespretno zgledovanje po tujih vzorih kriminalnega žanra, nespretno in nepotrebno.

Nekaj svetlih trenutkov, ki pa bi jih pripisali prej igralcem kot scenariju in režiji, zaradi kontrasta le še bolj poudarja preštevilne slabosti tega filma.

Produkcija: Lovčen film, Črna gora.

-in

ŠTIRI PREŠERNOVE NAGRADE

Osmega februarja, na dan, ko Slovenci praznujemo svoj kulturni praznik, so na Izvršnem svetu LRS svečano podelili letošnje Prešernove nagrade.

Dr. DRAGOTINU CVETKU za tehtno znanstveno raziskovalno delo »Zgodovina glasbene umetnosti na Slovenskem«, ki pomeni raziskovanje glasbeni zgodovini prvo sistematično in doslej največ obsežnejše delo, v katerem je avtor zbral ogromno gradivo, ki je bilo doslej popolnoma neznan. S tem je opravil pionirsko nalogo in položil temelj za bodoča raziskovanja slovenske glasbene umetnosti. Avtor je napisal že številne razprave s tega področja, ki so mu služile kot priprava za pristop k »Zgodovini glasbene umetnosti na Slovenskem«.

MILETU KLOPČIČU je Odbor Prešernovega sklada podelil nagrado za pesniško in prevajalsko delo, ki je zelo obširno in kvalitetno. Zlasti s prevodi svetovnih klasikov je Klopčič obogatil našo književnost z zlatimi mi umetninami in z najstrožjimi

VLADIMIR SKRBINŠEK je prejel Prešernovo nagrado za umetniške stvaritve v dramski igri. V svojem dolgotrajnem umetniškem delu se odlikuje kot pronicav in izrazit interpret odskih likov, od katerih so posebno vidne njegove kreacije v Krleževih dramah, zlasti Leona v »Gospodi Glembajevih« in dr. Morgensa v »Areteju«. Za vse njegove stvaritve je značilna izredna notranja intenziteta ter spadajo med najpomembnejše umetniške stvaritve slovenske dramske igre.

Ing. arh. EDVARD RAVNIKAR je prejel nagrado za arhitektonske stvaritve. V Ravnikarjevem ustvarjanju, ki je po tematski raznolikosti in ga odlikuje svežina invencije, zavzema posebno mesto arhitektonsko oblikovanje okrajnega sodišča v Kranju. Prav tako se je visoka raven oblikovanja izrazila tudi v številnih spomeniških realizacijah, med katerimi je treba posebej imenovati grobišča na Rabu, v Begunjah in Dragi. Izredno uspešno je tudi njegovo sodelovanje v

prevajalskimi kriteriji oplemeniti tudi slovenski verz. Na prvem mestu so njegove prepešitve Heineja in Puškina ter v minulnem letu izšli izbor pesniškega dela Lermontova. Prevajene umetnine so postale dostopne tudi širšemu krogu bralcev zaradi tehtnih pripomb in kritičnih ocen avtorjev, njihove vloge in literarne vrednosti. Klopčičevi prevodi dokazujejo veliko pesniško intuicijo in zvestega prevajalca, ki skuša dati v slovenski besedi adekvatno stvaritev.

javnih in internih natečajih v širokem razponu od prvonagajenega v letu 1946 za palačo CK KPJ v Beogradu, do poslednjega prvonagajenega v letu 1960 za novi Trg revolucije v Ljubljani. Njegovo delo je cenjeno tudi v tujini; nase je opozoril z odlično ocenjenim projektom na mednarodnem natečaju za Ruissalo na Finskem. Zelo tehten je Ravnikarjev doprinos k oblikovanju sodobne slovenske arhitekturne kulture in njenih mlajših generacij.

DOMAČE ORODJE ZA TEHNIČNI POUK

Tehnični pouk se v naših osnovnih šolah vse bolj uveljavlja. Seveda obstaja še vrsta problemov in vprašanj, s katerimi se danes zelo resno ukvarjajo ne le šole, njeni družbeni organi in organi komun, ampak tudi republiški organi in razne institucije. Tehnični pouk pač terja določeno materialno bazo t. j. prostore za delavnice, posebno opremo, orodje in morda celo dodatne manjše prostore za vskladiščenje potrošnega gradiva in izdelkov. Vse te stvari je treba rešiti, kar je mogoče pametno, ekonomično, racionalno, a tudi v skladu z obstoječimi higiensko-sanitarnimi predpisi. Republiški svet za šolstvo je zategadelj že pripravil normative delavnic za politehnično vzgojo na osnovnih šolah, medtem ko je Glavni odbor Ljudske tehnike Slovenije v sodelovanju s Tehniško srednjo šolo v Ljubljani organiziral proizvodnjo zelo domiselne, praktične in solidne tipizirane opreme za šolske delavnice. Na podoben način je že tudi vpeljana proizvodnja kompletov orodja za delo v šolskih delavnicah.

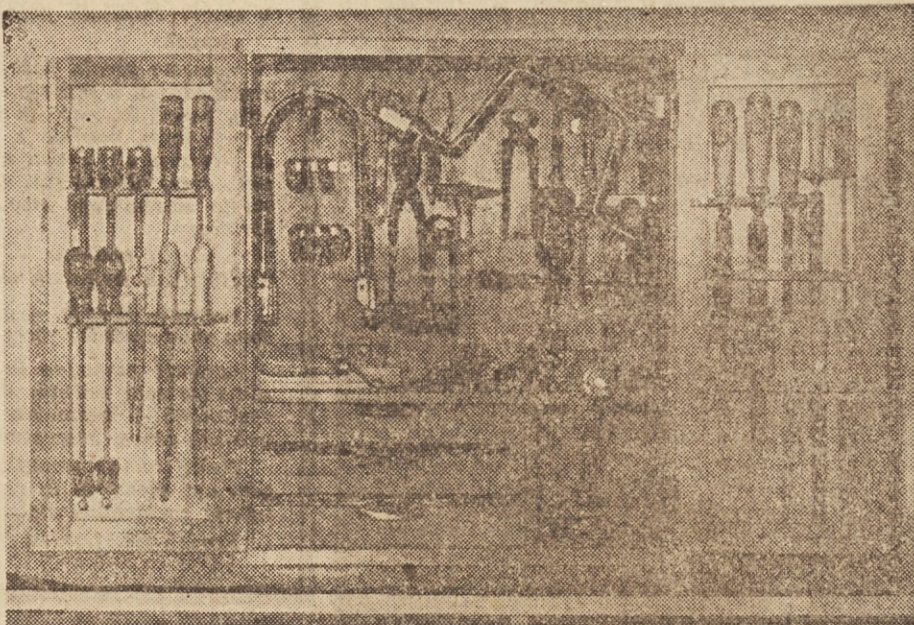
Zaenkrat naj prikažemo nekaj značilnosti zbirke orodja, katerih proizvodnjo je organiziral Zavod za tehnično vzgojo mladine »Mladi tehnik« v Ljubljani v sodelovanju z različnimi gospodarskimi organizacijami. Glede na različne potrebe in na finančno stanje posameznih šol, je bilo treba pripraviti več različnih garnitur orodja. Priložena razpredelnica daje pregled o vsebini sedmih garnitur, ki jih po naročilu dobavlja omenjeni zavod. Kakor je razvidno iz priloženih fotografij, pripada vsaki garnituri tudi lesena omarica, v kateri je vsak kos orodja pritrjen tako, da daje i učitelju i otrokom točen pregled in hkrati omogoča stalen red. Prvi dve garnituri sta vloženi v omarico, ki je podobna kovčku, tako da jo je moč tudi prenašati, ostale omarice so večje, zato jih utrdimo na steno ali pa postavimo na tla.

Posebej kaže opozoriti na zadnji dve zbirki orodja, ki poleg 10 garnitur za posamezne učence (ki so vložene v posebne predale in jih je moč prenesti na delovna mesta) vsebujejo tudi še bogato zbirko specialnega orodja. Ti dve zbirki sta za sodobno organiziran tehnični

pouk seveda najbolj prikladni in želeli bi bilo, da bi si naše šole vendarle lahko nabavile prav takšne zbirke orodja, saj bo od tega v veliki meri odvisna kakovost pouka.

Star pregovor pravi »Vsaka šola nekaj stane!« zato naj ne bo odveč, da to pot navajamo tudi cene posameznih zbir v želji, da bi bili o njih pravilno

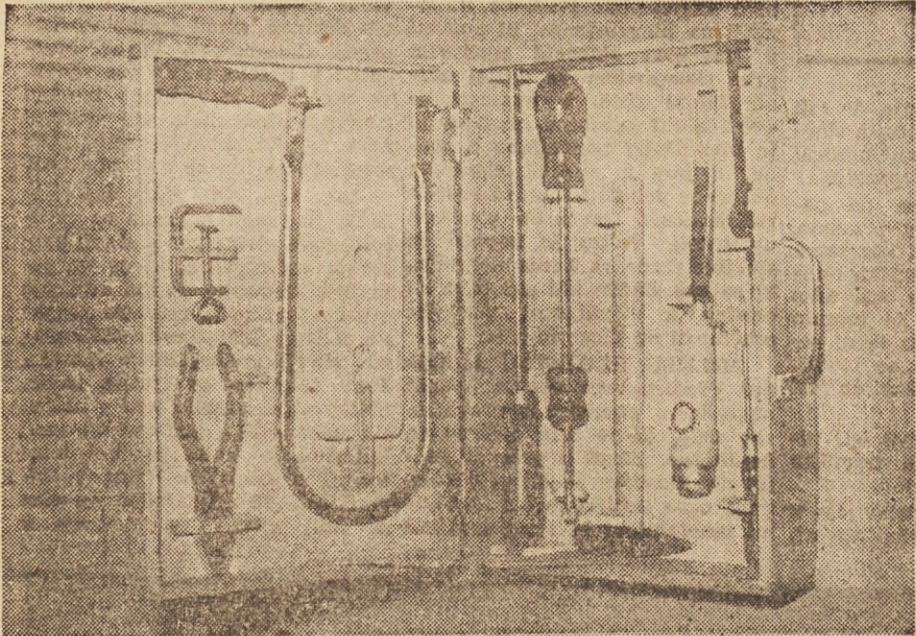
gospodarskih organizacij, ki so prevzele patronat nad šolskimi delavnicami in nekatere šole prav dobro opremile z orodjem in gradivom. Kolektivi teh gospodarskih organizacij se pač zavdajo, da je skrb za šolo ob močni finančni in materialni podpori tudi ena izmed investicij, ki jih vlagajo za svoje bodoče strokovne kadre.

Prenosna garnitura MT-100

obveščene ne le šole in njeni družbeni organi, temveč tudi vsi organi komun, občinski odbori in tudi delovni kolektivi, ki so se doslej — moram reči — še največ zanimali za opremo šolskih delavnic.

Ponekod v tujini, zlasti v Sovjetski zvezi, posamezne tovarne kaj rade odstopajo manjše stroje, ki so izpadli iz proizvodnje, a so za uk še kaj dobri, ravno šolam. Če kaj takega ne bi prišlo pri nas v poštev ravno za osnovne šole, bi tolikanj bolj prišlo v poštev za razne industrijske in druge strokovne šole. Vsekakor pa bi pri nas kazalo še naprej podpirati iniciativo posameznih

Garnitura orodja MT-104

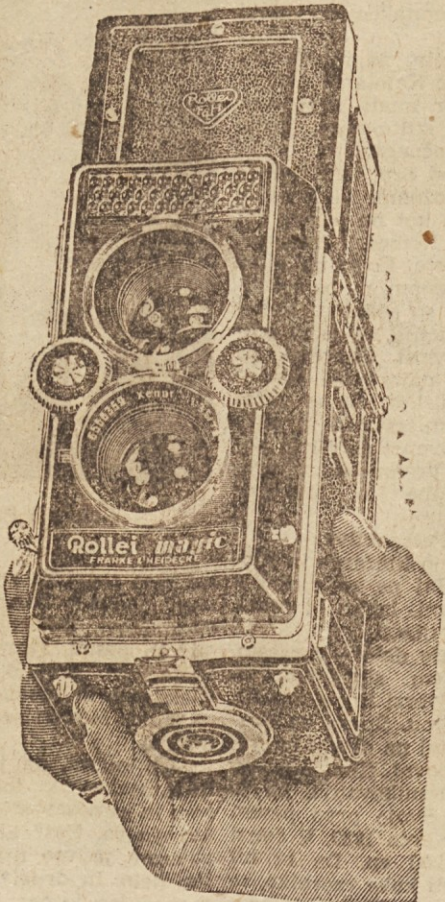
NOVOSTI ZA FOTOAMATERJE

Kakor so med maloslikovnimi kamerami najbolj znani »Leica« aparati, tako so med zrcalnimi kamerami že nekaj desetletij najbolj čislani »Rolleiflex« aparati. Njihov proizvajalec — znana tovarna »Franke & Heidecke« iz Braunschweiga — se na svojih uspehih še nikdar ni uspal. Zato smo se že dlje časa nadejali, da bo tudi »Rolleiflex« prej ali slej dobil še popolnejšo obliko.

Ta pričakovanja niso bila zaman, kajti prav v letošnjem januarju se je omenjena tovarna pojavila na tržišču z novimi kamerami, ki nosijo ime »Rollei magic«. Sama zunanost nove kamere dokazuje, da gre le za novo izpeljanko že klasične »Rolleiflex« kamere, ki pa je tako čudovita, da bi na področju fotografije lahko dobila naziv »Miss elektronike«.

Vanjo je namreč vgrajen sila čudovit in precizen fotoelektrični mehanizem, ki tudi največjemu laiku omogoča pravilno nastavitve osvetlitve. S takšnimi mehanizmi se sicer srečujemo tudi pri drugih kamerah, toda zavedati se moramo, da je vrednost »Rolleiflex« kamer, ki so že doslej prednjačile, s tem izredno odskočila, saj smo dobili kamero, ki bo čez deset let še vedno uživala vsaj toliko spoštovanja, kolikor ga še danes uživajo »Rolleiflex« aparati, ki so bili izdelani že pred desetimi leti.

In še nekaj! Te aparate so doslej uporabljali predvsem profesionalci, fotoreporterji in izkušeni fotoamaterji, toda odslej jih bo lahko uporabljal vsakdo, kdor bo pač voljan odšteti nekaj več denarcev, ki jih je takšna kamera tudi dejansko vredna.

Idealni fotoaparati

SKUPINSKE ANTENE ZA STANOVANJSKE BLOKE

Radio in televizija sta danes najbolj pomembni, a tudi najbolj popularni kulturni dobrini sodobne države. Vzoredno z razvojem televizijske mreže se tudi pri nas naglo razvija mreža oddajnikov in relejnih postaj za ultrakratko valovno področje, ki omogoča radijskim naročnikom najbolj kakovosten sprejem radijskih programov. Radijska tehnika je v zadnjih letih vsekakor izredno napredovala, toda v 90 % primerov je kakovost sprejema na ultrakratkem in televizijskem valovnem področju vendarle pogojena s postavitvijo zunanje antene, kakršnih sicer radijski sprejemniki za običajne dolge, srednje in kratke valove skoroda ne potrebujejo. Tako so antene naenkrat zopet postale zelo aktualne in jih nikakor ne moremo več prezreti.

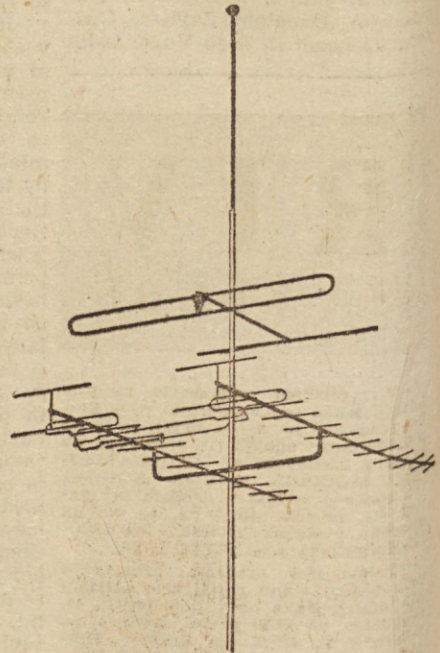
Sicer pa sami lahko opazimo, da se na naših stanovanjskih zgradbah pojavlja vse več anten najrazličnejših konstrukcij in oblik. Nekatere stanovanjske hiše, zlasti stanovanjski bloki, so okičeni z njimi kot kaka noveletna jelka in ne moremo trditi, da je videz teh hiš povsod lep in okusen, pa najsi še tako ustreza zahtevam današnjega časa. Dejstvo je, da je pri nas prišlo že v navado, da vsak lastnik UKV sprejemnika ali televizorja po stari navadi postavlja lastno anteno, in to na mestu,

ki mu je pač najbolj priročno, ne da bi se menil, ali to ustreza zunanjemu videzu hiše. Sicer pa moramo pripomniti, da same antene niti toliko ne kvarijo videza, kolikor priključne vrvice, ki običajno kar prosto vise vzdolž strešnih žlebov do oken posameznih stanovanj. Tu se dejansko pojavlja vprašanje, ali je to res edina možna rešitev. Nikakor ne! Če samo dejstvo, da danes od 280.000 radijskih naročnikov le 30.000 razpolaga z UKV sprejemniki, kaže, da smo šele na začetku uveljavljanja teh sprejemnikov, rudi število televizijskih sprejemnikov, katerih je v Sloveniji trenutno nekaj nad 4000, se bo v bodoče vse hitreje večalo. Sprito tega si lahko zamislimo, da se bodo UKV in TV antene prej ali slej razrasle preko vseh streh. Iz tega pa sledi, da je problem preskrbe stanovanjskih hiš z visokofrekvenčno energijo v današnjih dneh že tako pereč, da ga bo treba reševati na enak ali vsaj podoben način kot rešujemo problem vodovoda, elektrike, plina, telefona itd. Da bi vsak bodoči lastnik omenjenih sprejemnikov še vnaprej postavil lastne antene ni ekonomično niti racionalno ne za njega samega niti za naše gospodarstvo.

Radijska tehnika je tudi na tem področju toliko napredovala, da obstajajo mnogo boljše, bolj ekonomične in tudi cenejše rešitve. To so tako imenovane skupinske antene, ki pridejo v poštev zlasti za večstanovanjske zgradbe. Ena sama skupinska antena lahko oskrbi z visokofrekvenčno energijo vse stanovalece hiše. Le pri največjih stanovanjskih blokih je včasih treba postaviti dve takšni anteni. S postavitvijo takšne antene imajo stanovalci prav gotovo znatno manjše izdatke, kot pa če vsak zase postavlja lastno anteno. Iz prakse tudi vemo, da večje število anten na eni zgradbi povzroča medsebojne motnje, kar se pri skupinskih antenah ne dogaja. Nasprotno, skupinske antene so dokaj boljše konstrukcije in skoraj povsem omilijo tudi motnje, ki jih kljub blokiranju povzročajo sodobne naprave, kot so električna dvigala, pralni stroji, sesalci za prah in drugi gospodinski stroji. Še več. Tem antenam je možno

dodati še posebne skupne ojačevalnike, ki sprejete signale na anteni predhodno ojačijo in zato omogočajo naročnikom še znatno boljši sprejem.

Če govorimo o skupinski anteni kot napravi za redno preskrbo stanovalcev z visokofrekvenčno energijo, potem seveda lahko hkrati rešimo tudi način dovajanja te energije v posamezna stanovanja s podometnimi instalacijami. Pri obstoječih stanovanjskih zgradbah bo to morda predstavljalo majhno težavo, ki pa jo bodo hišni sveti s sodelovanjem stanovalcev v nekoliko daljšem času lahko uresničili. Drugače je z novogradnjami. Pri teh bi kazalo predpisati, da je vsa podometna in-

Shema skupinske antene

lacija za antenske priključke obvezno treba predvideti že v projektu, enako kot to velja za električne in vodovodne instalacije. To je danes docela uresničljivo, saj imamo samo v Sloveniji dve podjetji (Elektrosignal in Ljubljani in ELRAD v Radgoni), ki sta se specializirali za proizvodnjo skupinskih anten in vseh dodatnih instalacijskih ojačevalnih in zaščitnih elementov.

Zahvaljujoč temu dva podjetja bomo s skupinskimi antenami lahko uspešno reševali ne le vprašanje kakovosti radijskega in televizijskega sprejema v sodobnih stanovanjskih zgradbah, ampak tudi estetski videz teh zgradb in naših krajev, kar je v skladu z našimi osnovnimi urbanističnimi načeli.

MILOŠ MACAROL

Kazen

Otrok je prinesel ob poljetju iz šole zadostno oceno. V hiši so pri priti udarili plat zvona, kajti starši so bili vajeni, da je njihov otrok dobival v šoli same odlične ocene. Sledile so represalije. Ne, niso ga tepli, kje pa! Tudi zmerjali ga niso. Družina se namreč šteje za napredno in kot taka se poslužuje drugačnih »vzgojnih« prijemov.

Otrok za kazen ni smel v štirinajstidnevni smučarski tečaj nekam v planine! Ostal je doma.

Lani je pri igri z žogo razbil okno, morda res ne toliko po nesreči kot iz fantovske objektivnosti. Takrat za kazen mesec dni ni smel k telovadbi!

Ne vem, morda so takšne kazni učinkovite. Morda. Vzgojne, sodobne ali celo napredne prav gotovo niso! Otrok je ostal za kazen štirinajst dni v mestni megli, medtem ko so njegovi tovariši štirinajst dni uživali visokogorski zrak, sonce, sneg!

Kaj bi rekli, če bi nekdo za kazen prepovedal svojemu otroku vdihovati sveži zrak? Če bi mu za mesec dni prepovedal stopiti na sonce? Na srečo so takšni srednjeveški vzgojni prijemi za nami, po drugi strani pa jih vedno

znova srečujemo v najrazličnejših izpeljankah. Kako bi si sicer mogli pojasniti takšne kazni, da otroku za mesec dni prepovemo telovadbo!

Mlademu človeku je telesna vzgoja vendar potrebna, prav tako potrebna, kakor je za njegovo poznejšo eksisten-co potrebno, da hodi v šolo, da se uči brati in pisati.

Kako bi pogledali, če bi, recimo, za kazen prepovedali otroku mesec dni pisati domačo nalogo! Smešno, porečete! Seveda! Toda prav tako smešno in nemogoče so poizkusi, da bi otroku prepovedali za določen čas razvijati telesne sposobnosti!

Saj živimo vendar v dvajsetem stoletju!

Majhne so te reči...

Vsaj zdijo se nam neznatne, tako neznatne, da nanje pozabljamo. Se posebno ob svečanih trenutkih; takrat ko nam prsi navdajajo ponos nad uspešno opravljenim delom, ko je vse tako imenitno, ko pod težo kristalnih lestencev in lepih besed nehote — ali pa tudi hote — pozabimo na nekoga, ki nam je bil pred to slovesno uro v veliko pomoč.

Poslušal sem tople zahvalne nagovore in gledal štiri mlade fante, predstavnike

TVD Partizan iz Logatca na zaključni svečanosti v Hotelu Bellevue. Nihče ni omenil njih in njihovega društva, ki je z neverjetno požrtvovalnostjo zares vzorno opravilo organizacijo skakalnih tekem za mladince.

Pa kaj bi zdaj to! Naloga je opravljena. V slavnostnem razpoloženju človek res ne utesne misliti na takšne malenkosti...

BELA OTOŽNOST

Zima in sneg. In bela opojnost...

Tako romantik.

Realist, ki bi k vsemu temu dodal še razmere v našem zimskem športu, bi namesto bele opojnosti zapisal v naslov: BELA OTOŽNOST. Neizmerna in brezupna otožnost!

OB VSAKI PRILOŽNOSTI, KADARKOLI NAS JE KDO VOLJAN POSLUŠATI, SE TRKAMO PO PRSIH IN PRIPOVEDUJEMO NA VSA USTA, KAKO JE PRI NAS SMUČANJE NACIONALNI SPORT ŠTEVILKA ENA. O, PROSIM! ZNAMO POSTREČI TUDI S ŠTEVILKAMI. 100.000, PRAVIMO. TOLIKO, TOVARIŠ, JE PRI NAS SMUČARJEV. TUDI SVETLIH TRADICIJ MINULIH DESETLETIJ IN CELO BLOŠKIH SMUČARJEV TAM IZ ŠESTNAJSTEGA STOLETJA NISMO POZABILI. ČE JE TREBA Z NJIMI PODKREPITI ZAHTEVE PO »VEČJEM RAZUMEVANJU«, SO NAM VEDNO DOBRODOŠLI.

PA VENDAR! PO VSAKEM TAKEM PREPRIČEVANJU IN DOKAZOVANJU, POLNIM NAVDUŠENJA, ČLOVEK UTRUJEN UMOLKNE IN SE VPRAŠA: ZABOGA, KOGA VENDAR PREPRIČUJEMO? KDO JE TISTI KLETI DUŠMAN, KI NAS NIKAKOR NOČE RAZUMETI?

Prejšnjo nedeljo se je ob skakalnici v Šiški zbralo 20.000 gledalcev, da bi prisostvovali skakalnim tekmam za pokal Kongsberg! In vsem so nam verjetno še v spominu reke navdušenih obiskovalcev, ki so se lani valile v dolino planiških skakalnic pod Poncami. Prihajali so iz vseh krajev Slovenije desetstisoči, iz šol, iz tovarn, iz uradov, navdušeni so ploskali in še tedne potem komentirali veliko doživetje.

Brskam po spominu, da bi se domislil, koliko priložnosti so se imeli ljudje med tem prvim in drugim dogodkom, da bi dokazali svojo privrženost zimskim športnim igram? Koliko podobnih prireditev je bilo še na sporedu, da bi mogli soditi: je razumevanje ali ga ni...

Vem, da ni dobro, če se človek prepusti vrtincu občutkov. In spet nimam ne veselja ne namena, da bi se lotil obsežne in nehalne analize, v kateri bi nizal uspehe in pomanjkljivosti v delu naše smučarske organizacije. Zapisal bom le misli. Preproste misli. Takšne, kakršne se porajajo v pogovorih na cesti, v službi, na smučiščih...

In ker so misli in besede te ljudi prav tako naše, če ne še bolj, kakor so naše besede in tolačenja uradnih predstavnikov smučarskega športa, je prav, če enkrat zapišemo tudi to.

PRAVIJO...

da ni res, da bi bile vseh težav krive samo slabe zime, na kar se tako radi zgovarjamo, kadar ob koncu smučarske sezone potegnemo črto in napravimo bilanco.

Toliko snega kot ga je bilo ob skakalnih tekmah preteklo nedeljo v Ljubljani, je bilo še vsako leto! Uspela skakalna prireditev pa nam dokazuje, da se da z dobro voljo tudi ob takšnih minimalnih snežnih razmerah organizirati športni program, čeprav si slabši pogoje menda sploh ni mogoče zamisliti. Pripravljenost posameznikov, podjetij in organizacij, ki so prispevale na pomoč, da so v poslednjem trenutku uredili skakalnico, predvsem pa še rekorden obisk na dan tekmovanja govori, da pri ljudeh razumevanja ne manjka — le da po njem vse preporedko sprašujemo!

Se bi se zbrali desetstisoči pod skakalnico v Šiški. Radi bi ploskali pogumu in eleganci. Ne samo enkrat v letu, ne samo takrat, kadar nas k temu naravnost prisili mednarodni smučarski koledar! In če bi pod skakalnico uredili prostor, kjer bi se lahko zbralo še več ljudi, bi jih na prihodnjih tekmah našli trideset tisoč, morda celo štirideset! In — mimogrede — če bi ob takih prireditvah prodajali spominske značke, tako kot jih je prodajal organizator v Logatcu (!) — bi jih pač prodali!

PRAVIJO...

kaj bi toliko govorili! Saj še v Planici, tam kjer je vse nared, kjer stojijo tri skakalnice zamedene v deviškem snegu, ki naravnost kriči po organizatorju — ni nič! Ni tekem, ni skokov, ni prireditev; niti velikih niti majhnih. Nič! Samo sled divjadi v nedotaknjeni celini pod skakalnicami.

Kaj, bi govorili, pravijo ljudje in zamahnejo z roko.

PRAVIJO...

da letos naši alpski smučarji sploh nič ne pravijo. Lani so imeli veliko povedati, letos pa kot da bi jih pobrala slana! Doma jih ne vidimo, od zunaj pa

tudi ni slišati o njih glasu, ker se vedno uvrstijo na takšna mesta, kjer komentarjev ni več. Pa ne gre za to! Letos so imeli — kolikor vemo — dobre in zgodnje pogoje za priprave. Decembra so že trenirali ob žičnici v Kranjski gori. Potem so odšli na trening v Cervignio. Potem so se vrnili. Potem so spet odšli v Avstrijo, potem v...

Da ne bo nesporazuma — prav je tako; namreč, da trenirajo in da tekmujejo. Toda na pobojnih Vitranca leži sneg že dva meseca; naš največji zimski športno-turistični center se lahko z idealnimi snežnimi razmerami (hvala bgu, vsaj s tem!), pa vendar nismo videli v vsem tem času na njegovih smučiščih nobene tekme. Pač, resnici na ljubo je treba omeniti eno samo častno izjemo, žal pa zanjo ne gre zasluga naši Smučarski zvezi, marveč Smučarski zvezi Hrvaške!!! Že res, da bo tod v marcu velika smučarska prireditev s prvovrstno mednarodno udeležbo, vendar zaradi tega menda ne bo treba čakati vse do takrat, da bi komčno le videli našo državno reprezentanco na domačem terenu!!! Ali pa je morda kje dogovorjeno, da v zimskih športno-turističnih centrih ne sme biti na leto več kakor ena smučarska prireditev??!

Ljudje pravijo, da je bilo slovensko republiško prvenstvo po kvaliteti že od nekdaj na isti ravni kakor državno prvenstvo, se pravi, da je bilo državno prvenstvo samo repriza republiškega. Letos pa so bili naši najboljši alpski tekmovalci tako zaposleni tam zunaj, da se republiški zvezi sploh ni zdelo vredno, da bi nastopili na republiškem prvenstvu.

PRAVIJO...

da ni kadrov. Da ni trenerjev. Da ni inštruktorjev. Da ni učiteljev in vadiateljev za množično smučanje. Iz leta v leto uglašajo, da jih ni in vsakokrat ko to ugotovijo, ugotovijo tudi, da jih je pravzaprav po najnovejših podatkih še nekaj manj kot so mislili.

Pred leti je prišlo v naše tečaje za smučarske učitelje tudi nekaj tovarišev iz Hrvaške. Radi bi se naučili osnov sodob-

ne smučarske tehnike in metodike poučevanja. Gostoljubno in tovariško so jih sprejeli, tako kot sprejme starejši brat neizkušenega mlajšega brata in mu očetovsko čestokrat pa tudi malce zviška deli nauke. Odšli so in naslednje leto spet prišli. Se so prihajali, potem pa jih na lepem ni bilo več v tečaje in na seminarje. Letos pa so se pred začetkom zimske sezone slučajno srečali. Smučarski učitelji Slovenije so imeli svoj zbor v Kranjski gori, smučarski učitelji Hrvaške pa na Vršiču. Obe vojski sta se srečali prav na križišču v Kranjski gori. Tista, ki je krenila na Vršič, je štela osemdeset mož, tista, ki je ostala v dolini, je štela 24 utrujenih veteranov, ki so se ob koncu komaj zedinili, da niso svojega zbora preprosto razpustili.

Nekateri pravijo, da bo kmalu napočil čas, ko bo moral starejši brat v šolo k mlajšemu... Pred dvema tednoma je Smučarska zveza razpisala tečaj za nove učitelje in vadiatelje. Doslej se je prijavilo osem kandidatov...

Pred dvema tednoma je bil v Kranjski gori zaključen tečaj, pravzaprav dva tečaja, ki ju je tako kakor vsako leto organizirala republiška zveza Partizana. Za smučarske vadiatelje! Obeh tečajev se je udeležilo 63 tečajnikov, 28 pa so jih morali odkloniti! Marca bo na Komni še tretji tečaj Partizana za visokogorsko turno smučanje. Tudi lani je Partizan organiziral takšen tečaj. Prejšnja leta je priredil še posebne tečaje za smučarske teke in skoke.

Najbrž imajo prav tisti, ki pravijo, da je Partizan prispeval mnogo več za vzgojo vadiateljskega smučarskega kadra kakor pa smučarska organizacija sama.

PRAVIJO...

da bo že jutri odprla Sportna zveza Slovenije stalno smučarsko šolo v Kranjski gori in v Planici! Pravzaprav to ni več »pravijo«, ampak je postalo že dejstvo!

Se dobro, da imamo poleg smučarske organizacije še nekaj drugih organizacij!

Prav zares. Prava sreča!

Milan Maver

Gostje so odšli. Še nekaj dni se bodo pod skakalnico zbirali otroci, potem bo spet leto in dan samevala...

MALI PRIMERNEJŠI OD VELIKEGA

Minulo nedeljo je Gospodarsko razstavišče v Ljubljani sprejelo pod svojo streho dokaj nenavadne goste v svoji kratki športni zgodovini: najboljši ljubljanske nogometaše in njihove vrstnike iz Trbovelj. Kosali so se v malem nogometu, ki smo ga na ta način v Ljubljani prvokrat »uradno« videli. Moram reči, da se je večina, ki si je ogledala prireditev, tudi ogrela za malo obliko najbolj priljubljene športne panoge.

Ob tem turnirju sem pomislil na športne igre raznih delovnih kolektivov, kjer je bil redno na sporedu tudi nogomet. Enajstoric so nastopile največkrat pomanjkljivo pripravljene, že čez malo časa pa je skoraj vsem, razen redkim aktivnim nogometašem zmanjkalo sape. In že tako veliko igrišče je postalo zanje odločno preveliko, minute pa so teklo po polzevo. Na koncu so že vsi komaj čakali, da se je tekma končala, tako igralci, kot gledalci.

Zakaj tak nepotreben napor? Namreč, pri malem nogometu se igralci prav tako raz-

gibljejo, še celo bolj, toda ob manjšem naporu. Laže je tudi dobiti šest igralcev kot enajst. In marsikdo, ki je doslej govoril, češ, sem že prestar, kdo bo pa toliko tekal sem ter tja, si bo premislil in se spet pojavil v dresu. Pa še ena prednost malega nogometa: manjše igrišče, do katerega je veliko laže priti, mislim do površine, kot pa do običajnega.

Če še enkrat pogledamo vse podrobnosti malega nogometa, potem lahko zapišemo, da je to prav primerna športna panoga za sindikalne aktivne, vsekakor pa bolj kot običajni nogomet. In prav gotovo bo dobila prav kmalu tudi svoje privrženice. Ob podpori, ki jo glede na svoje prednosti tudi zasluži, pa si lahko mali nogomet kmalu utre pot na tovarniška igrišča in dvorišča. Ne bi bilo prav nič čudnega, če bi si nova igra priborila svoje mesto na letošnjih športnih igrah, s tem pa tudi nove posnemalec in pristaše.

Samo: začeti je treba. In kdo bo prvi? V. Š.

Republiška zveza »Partizan« Slovenije je organizirala te dni sedemdnevni tečaj za vodnike pionirjev. Iz vse Slovenije se je prijavilo 78 tečajnikov. Smatrajo, da je tečaj dobro uspel, saj bodo iz tega kadra lahko črpali bodoče vodnike pionirjev. Menijo pa, da so nekatera društva vzela tečaj premalo resno; poslala so namreč premlade ljudi na tečaj, saj so nekateri med njimi dopolnili komaj 14 let in so še sami potrebni zanesljivega vodstva.

PREMIER

Dekle s poševnimi, smaragdnimi očmi ga je vselej čakala. Kar naprej mu je bila za petami. Poskrbela je, da je Ivica kljub napornemu delu nadaljeval življenje, kakršnega se je bil navadil v Zagrebu. Prijateljela je zabave, ki so bile večinoma v Ivicinem stanovanju, včasih pa tudi pri prijateljih, kakor jih je Klara imenovala.

Nekega dne proti koncu »solanja« je Klara rekla Ivici, da ga bo peljala nekam, kjer kvartajo.

»Lepa misel,« je rekel, »saj sem skoraj že pozabil, da so na svetu tudi igre na srečo.«
»Pri nas je takšna igra prepovedana. Igrali bomo skrivaj.«
»Prepovedana je tudi v Jugoslaviji, le s to razliko, da je ta prepoved manj stroga...«
»Tam bova srečala tudi znance iz Zagreba,« je rekla Klara.

»Ali doktorja Spilerja?«
»Ne, temveč nekoga drugega, ki je mnogo pomembnejši in tudi bolj zanimiv. Boš že videl, Presenečen boš.«

Ivica je bil zares presenečen, skoraj tako debelo je gledal kot taktar na bregu ribnika, ko je opazil Oljo, spremenjeno v plavalaso Klara.

Sla sta v nočni lokal. Peljala ga je v zgornje nadstropje. Lezla sta po ozkih, zavijih stopnicah. Klara je bila spredaj, Ivica se je zagledal v njene noge. Brž ko je to opazila, je lahko premaknila krilo.

»Zapomni si,« mu je rekla, »ko sta prišla na vrh stopnic, povedala ti bom eno izmed pravic na lepem vedenju. Kadar je treba po stopnicah navzgor, ne sme biti ženska nikoli pred teboj.«

»Zakaj ne?«
»Najbrž prav zaradi tistega, kar si ti pravkar počel.«

Livirna strelja se jima je globoko priklonil.

»Stevilka tri,« je rekla Klara.

»Kar izvolite,« se je strelja spet priklonil.

Stopila sta v salon s širokimi in globokimi rdečimi naslanjaji. Ob steni sta stali dve mizi, na vsaki strani velikega zrcala po ena. To je bilo vse. Oken ni bilo videti, očito jih je zadrževala neprozorna zavesa.

Komaj sta sedla, že je prišel natak s pladnjem, za njim pa je vstopil plešast mož s temnimi zelenimi naočniki.

»Končno smo se le srečali!« je Klara poskočila in prišlecu ponudila roko.

Plešavec se je sklonil in ji poljubil prste. Potem je snel naočnike in rekel Ivici:

»Zdi se mi, da se poznavata, da sva celo stara znanca.«

Brez temnih očal je bil plešavec popolnoma drug človek. Iz redkokoli spremenjenih temnih naočnikov človeški obraz tako zelo, kot so njegovega. Ivica je zmedeno gledal, iz spomina je skušal izbrskati, kje je že videl ta obraz s temnimi očali, pa se je spomnil, brž ko je oni snel naočnike. Bil je industrijec Berg, ki ga je bil Ivica na Okrugljaku pri igri obral za veliko vsoto.

»Gospod Ivica,« se je Berg nasmešnil, »zdi se, da ste zelo začuden. Morda je pri vsem skupaj na prvi pogled res precej čudnih reči, vendar je za njih pa je vstopil plešast mož s temnimi očali, pa se je spomnil, brž ko je oni snel naočnike. Bil je industrijec Berg, ki ga je bil Ivica na Okrugljaku pri igri obral za veliko vsoto.«

»Sede tedaj je Ivica vstal in se priklonil. Hotel je pokazati zanimanje, pa ni vedel, kaj naj reče. Se je nadaljeval:

»Zdaj imava končno isto delo. Samo zaradi vas sem prišel sem, rad bi prebil nekaj prijetnih ur v družbi starih zagrebških znancev in upam,« je pogledal Karo, »tudi dobrih prijateljev.«

Klara mu je veselo odgovorila:

»Ne vem sicer, ali človek ki za kvartoprisko mizo izgubi visoko vsoto denarja, lahko goji prijateljska čustva do tistega, ki ga je obral, vem pa, da ima ženska vselej zelo spoštljiv odnos do svojega spovednika.«

Hkrati je pobožno sklonila glavo in se pokrila. Ivica je gledal zdaj enega, zdaj drugega.

ga. Tako na ves glas sta se smejala, da se je zdel Ivica samemu sebi neumen in je zardel od jeze. Klara je to opazila, zato je stopila k njemu, ga prišla za roko in ga pobožala.

»Tudi ti se boš smejal, dragi,« je rekla.

»Ali se spominjaš, da si nekoč na zagrebški ulici srečal žensko v črni?«

»Spominjam se...«

»Sel si za njo, pa si se premislil, ko si videl, da je žalostna vdova namenjena v cerkev.«

»Tako je bilo.«

»Tista neznanka v črni sem bila jaz. K spovedi sem bila namenjena. To sicer ni tako smešno, toda če bi bil ti takrat videl mojega spovednika, bi se smejal prav tako sladko, ko se zdaj midva. Spovednik je bil šef...«

»Frekled zaboj,« je zagodrdel šef, vendar se je vmes še vedno smejal. »Pri našem delu se dogajajo kaj čudne reči. Med jezuiti sem imel prijatelja, ki mi je na ta način omogočil sestanke s Klaro. To se morda zdi nenavadno, romantično, vendar je zanesljivo in popolnoma varno. Nisem hotel, da bi kdo začel sumiti o Klari. Ker se je ona takrat zamudila, sem v jezuitskem plašču v tesni spovednici tiho izgovarjal brezbožne besede...«

Ivica se je zasmejal, vendar dokaj kislo. Nekaj v njem se je uprlo. Zdelo se mu je, da sta se ta dva igrala z njim, s čimer sta podcenjevala njegovo pamet. To jima je tudi hotel povedati, hotel je protestirati, tudi ozmerjal bi ju bil, zlasti Berga, pa si ni upal. Namesto vsega tega je rekel:

»Z vseh strani me je polip prijel s svojimi lovskimi. Četudi bi bil hotel, se ne bi mogel rešiti.«

Sefu to očito ni bilo všeč, ker je resno rekel:

»Niti enkrat niste pokazali namena, da se hočete rešiti teh lovčev, kakor vi pravite. Niti s kretjo niste pokazali podobnega namena, sicer bi vi zdaj ne bili tu in se tudi ne bi menili z menoj. Sicer pa ni bilo nobenega polipa, razen tistega v vaši domišljiji seveda.«

Ivica je zardel. Na tistem je ostal pri primerjavi s polipom. Da, lovke so bile. Tudi on sam je postal lovka ali pa vsaj tipalka tega polipa. Šef tega ne razume, si je rekel, jaz pa sem bil dovolj nespamet, da sem to znil. Jezil se je nase, zato je ponovno zardel. Klara mu je hotela pomagati.

»Doktor,« je rekla šefu, »vi ste vzeli njegove besede dobesedno. Ivica ni mislil tako.«

Potem je Ivica hotel tudi sam popraviti svojo nerodnost.

»Primerjava je bila zares kaj malo posrečena. Imate popolnoma prav...«

Tudi nacist je hotel gladi. »Nisem namreval biti nepriljen, nekateri delati muhe iz slova... No, odgovoril o tem!« Zdelo se mu je, da je bil grob in da je napravil nepriljen vtis.

»Sicer pa,« je nadaljeval, »sicer pa sem vam hotel reči, da se veselim vašega napredka. Se bolj mi je všeč to, da boste v prihodnje sodelovali z menoj. Prepričan sem, da nam bomo uspeli velike reči... Zdjaj pa oprostite, drugam se mi mudi. Kar zabavajte se!«

Ivica in Berg sta si segla v roke kot prijatelja. Šef je odšel v prepričanju, da bo treba še paziti na tega mladega človeka.

Tisto noč se je Ivica sanjalo o polipu z nešteto lovskimi. Vile so se okoli njega, ga grabile in mučile, nekajkrat se mu je zdelo, da se bo zdaj, zdaj zadušil.

Ves poten se je zbudil. Klara je sedela ob njem in ga gledala.

»Slabo ti je,« je prijazno rekla.

»Sanjalo se mi je...«

»Najbrž si nerodno ležal. Takrat človeka mora tlačiti.«

Ni ji odgovoril. Njegov pogled je zaplaval skozi zidove, čez mnoge gore in polja, vso pot je iskal sinjo, neskončno globoko vodo, da bi vanjo potopil tega in na tisoče drugih polipov, ki so gomazeli okoli njega. Vedel je: ne bo jih konec, če jih ne bo vseh potopil v vodo brez dna.

Klara ga je zaskrbljeno gledala. Vsa iz sebe je bila.

»Kam strmiš, dragi?« ga je vprašala.

Z dlanjo si je zastril oči.

»Polipe, mnogo polipov vidim...«

»Oha, je vzkliknila. »Ti si zares bolan. Vročino imaš!«

»Kdaj bova šla v Zagreb?« jo je vprašal.

»Čez tri dni.«

»Ali skupaj?«

»Ne. Ko ti prideš, bom jaz že tam. Počakala te bom.«

XVI

Nevlita se je zgrinjala nad Evropo. Sivi in črni oblaki iz svinca in smodnika so se iz nacističnega kraljestva širili na vse strani in kmalu zagnili ves svet. Rajh je priključil Avstrijo, potem je bila na vrsti Češkoslovaška. Anglieški predsednik vlade Chamberlain s slovišnim dežnikom je letel na sestanke s Hitlerjem, potem pa se je vrnil v London. Nacistične radijske postaje so tulle, listi so bili polni novic o razburljivih dogodkih in o Chamberlainovem dežniku. Miru ni bilo mogoče ohraniti, nacistični tanki so vdrli v Francijo, zganjali so hrup, ki je bil glasnejši od njihove dejanske moči. Strmoglavci so tulili, bombe so se razletavale.

V Jugoslaviji je peto kolono delala skrajna desna. Jugoslovanska vlada je bila naklonjena nacistom, katerih volni so znali to tudi izkoristiti. Kreplili so se organizacijsko, zbrali so vse podatke, ki bi jim v primeru vojne prilišili.

Razvajen zaradi pridobljenega denarja in oslabljen z mamili je Ivica po vrtni v Zagreb nadaljeval prejšnje življenje. Vendar ga nacisti niso vzgajali in usposobili za lažno življenje. Za Ivico so imeli časi majhnih volninskih opravkov. Nekdanji sarajevski študent ni več vzdrževal zveze s posrednikom dr. Spilermem, temveč neposredno s šefom. Vsak tretji dan ob določeni uri je plešavec prihajal na obisk k Friedl in Klari. Neke nedelje je prišel prej kot po navadi. To pot ni bil sam. S seboj je pripeljal še drugega funkcionarja.

»Doktor Best,« ga je predstavil Klari in Friedl.

Obe ženski sta vedeli, kdo je doktor Best. Bil je načelnik oddelka RSHA (glavna državna varnostna služba). Na videz je bil uradni na nemškem poslanstvu v Beogradu, v resnici pa je vodil vojnisko službo. Ivica ob njunem prihodu še ni bilo.

»Führer pričakuje od nas vseh,« je rekel doktor Best obema ženskama in šefu, »da izpolnimo svojo dolžnost v odločilnem trenutku, ki se je že močno približal. To je treba razumeti dobesedno. Podrobnosti vam seveda ne morem priporočati. Nujno je treba zbrati kar največ podatkov vojaškega pomena. Poznatni moramo vse do podrobnosti. Ta mladi človek nam se tako odpravi na pot. Tu imamo dovolj ljudi, vi, gospodična Klara, pa poskrbite, da se vam bodo čimprej odprla vrata v ofiserske klube. Načrt za vaše delo je že pripravljen, izvedeli boste za vse, kar je treba...«

»Le nekaj me skrbi,« je rekla Klara, »ne vem, ali bo Ivica to sprejel.«

»Delal bo vse tisto, kar mu bom naročil. Dobro, da ste me spomnili na to možnost... Dajte mi tisto poročilo iz Sarajeva,« je doktor Best rekel šefu.

Zapela je zadržala, iz notranjega predalčka je šef vzel list, potiskan s črkami pisalnega stroja.

»To je iz Izveščke.«

»Tem bolje. Podrobnosti ne zanimajo nikogar izmed nas.«

Potem je naglo bral: skupna študentov z levčarskimi nazori je razpravljal o svojih kolegih, ki so bili v Nemčiji. Neke dekle je rekel, da je tudi »tisti gnoj, ki je kriv Milkijeve smrti, potoval v Nemčijo. Nek študent je potem rekel, čez kako naj bi bil on kriv, ko pa je Milki napravil samomor. Dekle se je zmedlo, zardelo in po kratkem pre-

misleku odgovorilo, da je Milki napravil samomor zaradi ljubeznivosti. Bil je ljubezniven na Ivico. Takrat se je začelo. Ugotovili so, da ne gre za samomor, temveč za uboj, ki ga je policija sama prikrila. Po zbranih podatkih smo spoznali, da je Ivica ustrelil Mikija. Po potrebi bomo zbrali dokazke.

Doktor Best je zganil papir, potem pa je rekel: »Odgovorite jim, da to zaostajate in da ne potrebujemo natančnejših podatkov.«

»To sem storil že pred nekaj meseci,« je rekel šef.

»Zelo dobro,« mu je odgovoril doktor Best.

Ko je Ivica kmalu potem prišel, mu je šef predstavil doktorja Besta in mu tudi povedal, kaj je.

»Prišel sem z namenom,« je rekel doktor Best, »da bi se pomenila o nekaterih nalogah. Seveda menim, da se lahko zanesem na vas.«

»Tudi v prihodnje kakor doslej,« je rekel Ivica.

»Izvrstno!«

Pustili so ju sama. Doktor Best je Ivici obširno razložil, kakšne podatke mora zbrati. Zahteval je risbe vojašnic, utrjenih položajev, poti in cest, železnice, letališče in vsega, kar bi moglo koristiti prodirajoči armadi.

Dotlej je bil Ivica miren in vedro razpoložen, potem pa je prebledel. Polotil se ga je nemir. Ni mislil na težavne naloge, ki so mu jih namenili, temveč na nevarnost, ki bi se ji izpostavil pri njihovem izpolnjevanju.

Kaj bo z njim, če ga primejo? Strel, smrt, konec. Doktor Best je opazil to spremembo. Niti na misel mu ni hodilo, da se njegov agent boji, ker je vedel, da ga oblasti ne bodo preganjali. Misli je, da se Ivica obotavlja zaradi Klare ali pa morda zato, ker ne mara postati izdajalec svoje domovine.

»Sli boste v Skopje,« je kakor tjavdan rekel doktor Best. »Začeli boste v okolici. Namenoma sem izbral Skopje. Hotel sem vas poslati v Sarajevo, ker to mesto dobro poznate, pa sem se premislil. Ne bi vas hotel spominjati na tisti uboj...«

Zalostno naključje...»

Ivica je prebledel. Zmedeno je strmel v doktorja Besta in se začel treseti. Le kako so izvedeli? Huden preplah se ga je lotil. Če vedo oni, ve tudi jugoslovanska policija. Konec, je pomislil.

Doktor Best ga je pozorno gledal. Slutil je, kaj se dogaja v Ivici, vendar ga ni dolgo mučil.

»Ne razburjajte se,« mu je rekel, »nitihe razen nas ne ve za to. Tudi izvedel ne bo nitihe. Razumem, kako nepriljen je, žal mi je, da sem vas prav zdaj spomnil na to, vendar je morda tudi najbolje tako. Ojebliki boste, uboj ni tako strašno dejanje, če človek strelja proti sovražniku. Zdi se mi, da je bil ubiti komunistično usmerjen. Niti jaz niti nitihe naših vam ne zameri, ker ste ubili komuniste. Nitihe vam ne bo zameril, če boste ubili še katerega ali morda še sto takih. Naloga vseh nas je uničiti komuniste. Kakor vidite, sem ta uboj osvetil z druge strani. To razlago sprejmite in se pripravite, da jih bova skupaj pobila.«

Nasmej se je, Ivica si je polagoma opomogel.

»Prav imate, doktor! Vzemil sem se, kakor da sem ubil človeka...«

»Dovolj o tem. Že jutri boste odpotovali v Skopje.«

Dal mu je podrobna navodila. Nastanil se bo v hotelu tik pri železniški postaji. Predstavil se bo kot inženir. Hodil bo po okolici in risal skice vsega, kar bi moglo biti zanimivo. V hotelu je neka plavalasa, kar lepa pevka. Ta je njihova. Z njo mu ni treba govoriti o tem, vendar je dobro, da za vsak primer ve zanjo. Potem mu je želel srečno pot.

Ivica je strmel proti vratom, ki so se zaprla za doktorjem Bestom. Ustrahoval se je, si je rekel, pa je vendar vse skupaj tak preprosto. Nič hudega ni v primerjavi s ti-

stim, kar bi se mu zgodilo, če bi ga odkrili kot navadnega morilca. Seveda ne bi upoštevali, da je on pravzaprav politični morilec, si je dopovedoval. Le kako, da se ni spomnil na to že prej, pred nekaj leti?

»Jutri odpotujem v Skopje!«

Mirno je govoril, ko je Klara stopila v salon. Misli je, da ji bo zaradi slovesa težko, pa je bila mirna, kakor da je to zanjo nekaj povsem vsakdanjega.

»Dreči bova prosilav,« je rekla.

Namesto da bi se razburil spričo njene hladnokrvnosti, kakor bi bil prej prav gotovo storil, je bil tako ves v mislih na »novo osvetlitev zločina, da ni niti opazil njene hladnosti.«

Nacistična tajna služba je v Sarajevu zelo previdno povpraševala po Ivicini preteklosti, zato dolgo ni mogla ugotoviti nič pravega. Ko pa je zasledila prvo nit, ki je peljala k »samomoru« v parku, je prišlo novo naročilo: pustiti vse skupaj. Kljub vsemu je to zadoščalo, da je tudi Aca Strup, Ivicov oče, dobil nekaj na ušesa.

Po ozki ulici se je prišlo v Sarajevu mimo hotela »Central« do obrežja, kjer je stala majhna, vedno polna okrepčevalnica. Podjetni ljudje so tam prodajali cenoeno žganje, ki jim je vrglo lepe zaslužke. Seve so zahajali tja tudi policijski agenti, in sicer ne le zaradi ceneje pijače, temveč predvsem zato, ker si med takimi gosti lahko marsikaj slisal.

Aca Strup je bil reden gost v tisti okrepčevalnici. Zadnja leta je pil mnogo več kot poprej. Nekega dne je sedel v družbi starega uradnika iz policijskih arhivov. Zvrnila sta nekaj kozarčkov, arhivar se je začel saliti.

»Ze dolgo nisem brskal po prasnih fascikilih tako vneto kot pred nekaj dnevi. Neko staro reč je bilo treba najti. Vsega vruga se spomni, samo da človek ne more mirno delati...«

»Kaj pa si iskal?« ga je tjavdan vprašal Aca Strup.

»Nekaj v zvezi s samomorum pred sedmimi leti.«

Aca Strup je nagnil kozareček, potem pa je pogledal arhivarja:

»Kakšen samomor?«

»Mislim, da je bil maturant...«

»Čemu pa jima je bil akt poben?«

»Kdo bi vedel?« Tainik mi je naročil, nekaj da je pregledal, čez kako uro so mi vse skupaj vrnil. Saj pravim, po nepotrebnem sem brskal po prasnih spisih...«

Ta novica je hudo vznemirila Strupa, ki je bil nekaj let zadovoljno živ. Sina je bil poslal študirat in ga z vsem preskrbel, sam pa je bil pred upokojitvijo. In zdaj — nenadoma to. Predarjal je in oblikoval domneve. Ni se mogel domisliti nobene, ki bi bila verjetna in sprejemljiva, prav tako ni mogel najti nobene neverjetne. Ob tem je obupal. Če je kdo zasledil resnico, se lahko zgodi, da bodo preiskavo obnovili. Seve je bilo le malo upanja oziroma malo utemeljenega strahu, da bi zdaj, po toliko letih, izbrskali kaj očitljivega, kaj takega, da bi se vse skupaj spremenilo, toda njegov sin bi mogel imeti preglavice zaradi zasliševanja.

Po čele dneve Aca Strup ni našel miru, pil je odajle več. Že je razmišljal, ali naj gre k Dadinemu očetu, povpraša in mu pove, pa ni šel. Dada je bil bila poročena. Njen oče je tako bogat, da si zdaj, po tolikšnem času, ne bo nihče drznil bliati njegove hčere zaradi gimnazijskega ljubimkanja. Zapisnik o njenem zasliševanju bodo prebrali in to bo vse. Dan za dnem je stari policaj potapljal svojo skrb v cenoeno žganje. Zdeli si je arhivarjeve družbe, ker je upal, da bo še kaj izvedel od njega. Koga drugega ni spraševal. Celo arhivarja si ni upal vprašati naravnost, dolgo se je obotavljal, potem pa je nekega dne le napejal pogovor na »tisto reč«.

»Kaj je bilo potem s tistim samomorum, ki sva se o njem menila pred dnevi?«

Arhivar je držal šlice žganja tik pred ustmi. Roka mu je zastala, začudeno je pogledal Strupa.

»Bratec, ti si že pijan! Kakšen samomor ti blodi po glavi?«

Strupu je bilo brž žal, da je sploh kaj hleknul. Mar bi molčal? Arhivar je očito že pozabil na vse skupaj. Ker pa sem že začel, si je rekel Strup, moram nadaljevati, in je poljsnil:

»Pripovedoval si, da si brskal po starih spisih, pa godrnjal si zaradi tega.«

»Eh, kje je že to! Saj sem že pozabil! Kaj je bilo? Kar na lepem so se spomnili! Takoj daj, so rekli, potem pa nič več. Tu imaš vse skupaj nazaj, so rekli, ni zanimivo, ne potrebujemo. To je bilo, torej — nič.«

Aca Strup je pil tisti dan še več kot po navadi. Čutil je, kako se otresa težkega bremena. Če bi bilo le resnega, bi mogoče spet ponovno zahteval, si je rekel. Šele proti večeru se je Aca Strup odmakal domov. Tako pijan je bil, da se niti sčel ni.

Spored RTV Ljubljana za teden od 13. do 19. februarja 1961

PONEDELJEK

dne 13. februarja

5.00—8.00	Dobro jutro! (pisan glasbeni spored)
5.10—5.30	Nekaj domačih
6.30—6.40	Reklame
6.40—6.50	Simfonija matineja
8.00	Orkestri tega tedna
9.00	Naš podlistek
9.20	Operne melodije
10.15	Melodije južnih morij
10.40	Komorni zbor RTV Ljubljana
11.00	Po svetu jazza
11.30	Za otroke
12.00	Trio Maksa Kovačiča
12.15	Radijska kmečka univerza
12.45	Ing. Jože Spanring: Naloga in uspehi načrtnega uvajanja novih sort
12.55	Iz filmov in glasbenih revij
12.55	Igra vam pianistka Sofija Deželj
13.30	P. I. Čajkovski: Iz cikla »Letni časi«
13.50	Zvočni kaleidoskop
14.15	Jugoslovanske radijske postaje poročajo slovenske poslušalce — RTV Beograd
14.35	Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
15.40	Naši poslušalci na tujem
16.00	Popolnanski koncert operne glasbe
17.00	Lokalni dnevnik
17.15	Sofierjem na poti
18.00	Sportni tednik
18.15	Iz skladateljske skicirke Marija Kogoj
18.50	Človek in zdravje
19.30	Radijski dnevnik
20.00	Glasbeni varieté
20.45	Kulturni globus
20.55—22.45	Koncert Zbora in orkestra Slovenske filharmonije
22.45	Wilko Umkar: Tri novelete za violončelo
23.05	Iz naših studiov
23.35	Prijeten počitek
24.00	Zadnja poročila in zaključek oddaje

DRUGI PROGRAM

19.00	Zvoki iz Irse
19.30	Radijski dnevnik
20.00	Iz Mozartovih oper Idomeo in Bastien in Bastiana
20.30	Utrjuje svojo angleščino! — 6. lekcija
20.45	Isaac Albeniz: Španski napjevi
21.00	Robert Burns-Janez Menart: Veseli beraci
21.30	Igramo za ples
22.00—22.15	Napoved časa, poročila

TOREK

dne 14. februarja

5.00—8.00	Dobro jutro!
8.05	Izberite melodijo tedna!
8.30	Klavir v ritmu
8.55	Radijska šola za srednjo stopnjo
9.25	Stanko Premrl

Ob dvojnem jubileju
Gozdnega gospodarstva
Celje

USPEHI OBETAJO

Ob koncu lanskega leta so v Gozdnem gospodarstvu Celje praznovali kar dvojni jubilej. Lani je minulo deset let, kar je začelo sedanje Gozdno gospodarstvo poslovati kot gospodarsko podjetje in prevzelo v upravo gozdove in druga zemljišča z zgradbami, napravami in inventarjem na območju gozdnih uprav v bližnji in daljni okolici Celja. Istega leta, to je leta 1950, so pri Gozdnem gospodarstvu Celje tudi izvolili prvi delavski svet. Uspela proslava, ki jo je priredil kolektiv, je bila posvečena predvsem desetletnici delavskega upravljanja.

Gozdno gospodarstvo Celje obsega gozdna območja okraja Celje, in sicer v naslednjih občinah: Celje, Laško, Slovenske Konjice, Sentjur, Smarje pri Jelšah in Zalec. Na tem območju so organizirane terenske proizvodne enote oziroma gozdni obrati: Celje, Laško, Rogaška Slatina, Slovenske Konjice in Vitanje. Te proizvodne enote so bolj ali manj samostojne.

Celjsko gozdno gospodarstvo je v desetih letih svojega obstoja preživelo precej reorganizacij in sprememb v poslovanju. Preveč bi bilo, da bi vse te spremembe naštevati. V današnji obliki je podjetje nastalo šele leta 1954. Od tedaj dalje Gozdno gospodarstvo Celje vzgaja in neguje gozdove, opravlja varovalno službo, izkorišča gozdove in z lesom preskrbuje lesno industrijo, rudnike, kemično industrijo ter ostale potrošnike. Ureja gozdove, gradi gozdar-

ske objekte in druge naprave, ki so pri gospodarjenju z gozdovi potrebne.

Da je bil razvoj Gozdnega gospodarstva Celje v vseh desetih letih obstoja tako uspešen, je moral kolektiv premostiti mnogo težav. Območje gospodarstva je zelo razdrobljeno in posamezni deli so zelo oddaljeni drug od drugega. Ta razdrobljenost povzroča tudi veliko razdrobljenost kolektiva, prav to pa otežuje še bolj uspešen razvoj delavskega upravljanja in pa še bolj uspešno delo sindikalne organizacije ter organizacije Zveze komunistov. Kljub objektivnim težavam pa se je delavsko samoupravljanje iz leta v leto krepilo. Iz leta v leto so celjski gozdarji postajali ne samo boljši proizvajalci, ampak tudi zavestni upravljalci svojega podjetja. Že leta 1955 so organizirali ekonomske enote, ki zavzemajo območje sedanjih proizvajalnih enot. To

so bile prve ekonomske enote pri naših gozdnih gospodarstvih. Spočetka seveda niso imele posebnih pristojnosti, z razvojem pa so postale te ekonomske enote glede gospodarjenja skoraj povsem samostojne. Že od leta 1955 se osebni dohodki oblikujejo in izplačujejo na temelju prizadevanja in uspehov posamezne ekonomske enote.

Delitev osebnih dohodkov po uspehu ekonomskih enot in po doseženem učinku vsakega posameznika (nagrajevanje po učinku v sodobnem smislu so uvedli lani) je v njihovem podjetju še bolj utrdilo delavsko upravljanje, gospodarski razvoj podjetja pa je bil še bolj uspešen. Kljub temu nameravajo delitev osebnih dohodkov še bolj vezati na delovno prizadevanost posameznega člana kolektiva, skupine in ekonomske enote.

Dobro gospodarjenje in dobra organizacija sta seveda tudi dohodek podjetja močno okrepila. Leta 1950 so imeli, recimo, samo nekaj čez 20 milijonov dinarjev dohodka, leta 1955 že 295 milijonov, lani pa skoraj že pol milijarde dinarjev. Vzporedno s tem je seveda morala naraščati tudi storilnost. Podatki kažejo, da je bila lani za približno 15 odstotkov večja kakor pred sedmimi leti.

V zadnjih letih se je podjetje predvsem prizadevalo povečati primarno gozdno proizvodnjo, to je povečati kvantitativno in kvalitativno prirastek. Z zavzetostjo vsega kolektiva jim je uspelo, da so povečali prirastek od nekda-

njih 2,5 kubičnega metra na hektar na 6,7 kubičnega metra na hektar. Kljub objektivnim težavam so uspeli zlasti v zadnjih letih mehanizirati izkoriščanje gozdov. Zdaj ima podjetje že dve moderni sodobni žičnici, več motornih vlačilcev, pet motornih žag itd. Pretežni del sredstev so investirali v gozne komunikacije. Skupaj so zgradili 11 in pol kilometrov gozdnih cest, ki so veljale 74 milijonov dinarjev. Precej sredstev so vložili tudi v graditev objektov. Zgradili so upravno poslopje v Celju, tri logarnice v Rogaški Slatini, eno logarnico v Laškem ter eno enodružinsko hišo za gozdnega delavca.

V prihodnje bo podjetje skušalo z umnim gospodarjenjem še bolj okrepiti svoje gospodarstvo. Meliorirati nameravajo — in preusmeriti v ekonomske gozdove — vsa grmišča, ki so na njihovem območju. Meliorirati in introducirati nameravajo smrekovo monokulturno območje na Pohorju, za kar so načrti že izdelani. V gozdovih, kjer je delež listavcev previsok, bodo izboljšali ekonomsko strukturo gozdov. Razen tega bodo nadaljevali z urejanjem gozdov družbenega in zasebnega sektorja ter s premeno gozdov na relativnih tleh.

Dosedanji uspehi Gozdnega gospodarstva Celje dajo upanje in so porok, da bo to podjetje tudi v prihodnje uspešno napredovalo in veliko prispevalo k našemu socialističnemu gospodarskemu razvoju.

za vsakega delovnega človeka!
Najcenejši tednik v Sloveniji!
Cena samo 20 dinarjev

Železniško transportno podjetje v Ljubljani

dopolnjuje

po sklepu 13. seje upravnega odbora z dne 21. februarja 1961

natečaj

za proučitev najprimernejšega načina oblikovanja transportnih dohodkov pri železniških transportnih podjetjih in njihovih transportnih obratih s tem:

Izdelane elaborate je poslati na naslov Skupnost železniških podjetij, gospodarski sektor, Ljubljana, Moše Pijada 39 do 30. junija 1961.

Razpisane nagrade se dvignejo na:

- I. nagrada: 1.500.000 din
- II. nagrada: 900.000 din
- III. nagrada: 500.000 din

Novi zainteresenti lahko dobijo vsa potrebna obvestila pri Skupnosti železniških podjetij Ljubljana, gospodarskem sektorju, osebno ali po telefonu št. 32-510.

UO ŽTP Ljubljana

RAZPIS DRUŠTVA NOVINARJEV SLOVENIJE

Ob 20. letnici Revolucije razpisuje Novinarsko društvo Slovenije za svoje člane nagradni natečaj za najboljše prispevke, objavljene v jugoslovanskem tisku, radiu in televiziji od 1. januarja do 31. decembra 1961.

Nagrade bodo podeljene konec januarja 1962.

Nagrada

»NAŠE ŽENE«

60.000 din za temo »Žena proizvajalka in upravljavka«.

Nagrada

»MLADINE«

60.000 din za:
a) prispevke s področja »Delo SKOJ med mladino v partizanskih brigadah« ali
b) študija o mladinskih listih med NOB, ali
c) študija o manj znanih mladinskih skojevskih voditeljih.

Nagrada

»GLASU«

60.000 din za obdelavo vstaje na Gorenjskem.

Nagrada »DOLENJSKEGA

LISTA«

60.000 din za prispevek »Dolenjska v povojnih letih« — gospodarsko politični pregled razvoja novomeškega okraja 1945—1960 (v podlistkih, najmanj 20 tipkanih strani).

Nagrada »KMEČKEGA

GLASA«

50.000 din za serijo prispevkov »Kaj je dala Revolucija naši vasi«.

Nagrada »PAVLINE«

20.000 din za politično karikaturo.

Nagrada »PAVLINE«

25.000 din za satiro in negativne pojave, ki niso v skladu s samoupravljanjem.

Predlagatelji prispevkov za nagrade so lahko novinarske podružnice, redakcije, politične organizacije in posamezniki. Prispevke bo ocenila komisija za nagrade »TONETA TOMŠIČA« pri Novinarskem društvu Slovenije. Dokončno bo sklep o podelitvi nagrad potrdil upravni odbor Novinarskega društva Slovenije.

Gradivo za natečaj morajo predlagatelji poslati komisiji najkasneje do 6. januarja 1962.

Podrobna pojasnila o razpisanih prispevkih dajejo imenovana uredništva.

Nagrada »DELA«

150.000 din za serijo člankov (najmanj pet) o značilnostih naše socialistične graditve.

Nagrada RTV LJUBLJANA

150.000 din za serijo sestavkov (najmanj pet) o kulturnih in prosvetnih problemih naše družbe.

Nagrada »LJUBLJANSKEGA DNEVNIKA«

100.000 din za dokumentarni podlistek v nadaljevanjih (najmanj 20 tipkanih strani) na temo »Ljubljana v dneh vstaje in boja proti okupatorju«.

Nagrada »TEDENSKE TRIBUNE«

100.000 din za serijo podob (12 tipkanih strani) iz jugoslovanske zunanje politične dejavnosti.

Nagrada »DELAVSKE ENOTNOSTI«

80.000 din za serijo prispevkov (najmanj tri) o delavskem samoupravljanju.

Nagrada »GOSPODARSKEGA VESTNIKA«

80.000 din za serijo komentarjev (vsaj tri) o aktualnih gospodarskih dogodkih z upoštevanjem rezultatov dosedanjega razvoja.

Nagrada »VEČERA«

30.000 din za novelo iz naše sodobnega življenja.

Nagrada »VEČERA«

50.000 din za spominski članek (ali serija člankov) na temo »Naš človek v borbi za svobodo«.

Nagrada »TOVARISA«

80.000 din za vsklajeno in po tematiki zaključeno serijo (najmanj pet) slik iz obdobja revolucije (1941—1961). Serija lahko zajema katero koli obdobje iz tega časa (borba, obnova, prva petletka, samoupravljanje itd.).

Nagrada ni vezana na posameznika, lahko konkurirajo tudi skupine, ki predložijo zaključeno serijo.

»Ivan Milutinović«

Tekstilna
industrija
ZEMUN

Tvornička ul. br. 14
Tel: 37-250

Predstavništva:

BEOGRAD — ul. 7. jula br. 34 — Tel. 26-843

SARAJEVO — ul. Mustafa Golubovića 6/1 — Tel. 54-07

NIŠ — ul. Trg Pavla Stojkovića br. 34 — Tel. 20-32

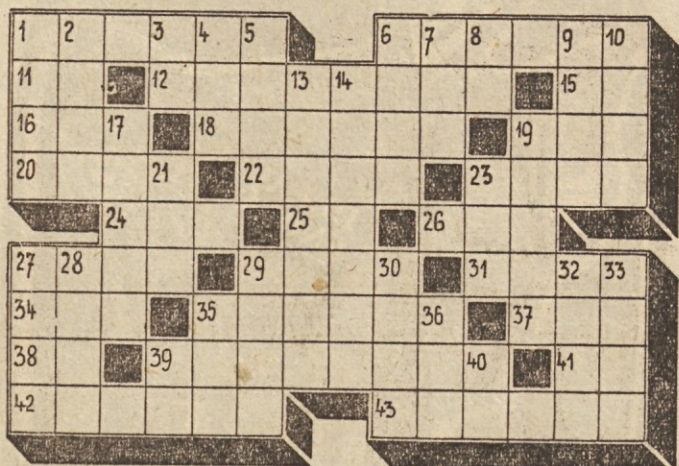
PROIZVODI:

blago za moške obleke, moške in ženske plašče kakor prvovrstno plastiko 60, 80 in 100 %.

ROSHAR širine 40, 45 in 50 cm. Volna za ročna dela »MACA« in vse vrste VOLNENEGA, ČESANEGA IN VLEČENEGA PREDIVA ZA TRIKOTAZO IN INDUSTRIJO.

Za razvedrilo in kratek čas

Križanka št. 6

VODORAVNO: 1. zaničljiv naziv za slabega konja, 6. najmanjši denarni prispevek, 11. izraz pri igri, 12. privid, 15. japonska dolžinska mera, 16. najvišje karte, 18. tiran, 19. poganjek, 20. osvežilna pijača, 22. delovni polet, 23. mešanica tekočine in plina, 24. obdobje, 25. vrsta piva, 26. otok našega Jadrana, 27. zaupanje, 29. jutranja zarja, 31. gozdna rastlina, 34. hoditi, 35. neapolnjen, 37. oblika razcvetja, 38. nota v solmizaciji, 39. prevladujoč, 41. romanski spolnik, 42. organsko barvilo, 43. strokovnjak za ustroj človeškega telesa.

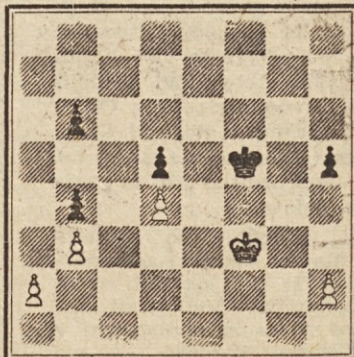
NAVPIČNO: 1. žabja noga, 2. vrata v plotu, 3. nada, 4. ribja koščica, 5. naziv za Irsko, 6. posebna oblika kisika, 7. nagel umik, 8. osebni zaimek, 9.

pristanišče v Alžiriji, 10. vzrok spremembe gibalnega stanja, 13. večja elektrotehniška enota, 14. razčlenitve, kemične preiskave, 17. lesni drobc, 19. škaf, 21. naplavo, 23. dvojica, 27. manjša stanovanjska hiša z vrtom, 28. sestavni del svetilnega plina, 29. skorja zmrznjenega snega, 30. pritisk telesa na vodoravno podlago, 32. podkožna maščoba, 33. najmanjši delec snovi, 35. predlog, 36. pripadnik sibirskega ljudstva, 39. različna soglasnika, 40. predlog.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE
Vodoravno: 1. stiskač, 7. otirala, 13. toda, 14. glena, 16. rman, 17. opolo, 19. ataka, 21. ost, 1. 22. laguna, 24. oranje, k, 27. moči, 28. vlak, e, 29. organi, 31. Oregon, t, 34. čil, 35. intka, 37. orali, 39. Alah, 41. Erato, 43. Drač, 44. Koseski, 45. arbitri.

ŠAH • ŠAH • ŠAH

Ne morem si kaj, da Vas ne bi vprašal, če ste pri zadnjem diagramu strmeli, ko ste sledili uspešnemu diagonalnemu pohodu črnega kralja za pobeglim belim kmetom, združenemu s sočasnimi približevanjem lastnemu, na prvi pogled nič veliko vrednemu kmetičku. Pa vendar je ta posrečena kombinacija enega in drugega prinesla črnemu uspeh: zadnji hip je na prav nenavaden način še rešil pol točke. To so že težje zadeve v kmečkih končnicah, ki pa kažejo, da so marsikdaj skrite v njih rešilne možnosti, se pravi, da površna ocena ni dovolj,

marveč je treba pozicijo nekoliko natančneje pregledati. Za kapitulacijo je zmerom čas, razen seveda, kadar je položaj kristalno — izgubljen.

Tokrat imate na diagramu pozicijo iz neke partije v okviru letošnjega sindikalnega prvenstva Ljubljane. Na vsaki strani so ostali le še štirje kmetje. Kaj poročate k tej poziciji? Pojdimo lepo po vrsti!

1. Na potezi je beli. Kaj bo storil? Če se umakne s kraljem, dovoli vdor nasprotnega kralja in že je po njem. Zakaj, najbrž že ni treba več razlagati. Poteza s kraljem za belega torej ne pride v poštev, se pravi da je treba igrati s h-kmetom. Možno je dvojje, h3 in h4. Če potegne beli h2-h4, sledi za črnega tempo-poteza b6-b5 in beli mora iz opozicije nasprotnemu kralju, se pravi, da je izgubljen. V poštev pride tako samo h2-h3 in zdaj črni niti po b6-b5, niti po h5-h4 ne more prodrati. Partija je tako remi.

2. Na potezi je črni. Tudi on bo igral s kmetom, enim ali drugim, pa je partija v obeh primerih spet samo remi.

Skratka: pouk iz te pozicije in podobnih primerov bi bil, da je dobro prihraniti si kdaj tudi kak tempo in z njim, če seveda gre, prisiliti nasprotnika, da opusti pol točke prinašajočo opozicijo in dovoli osvajalni pohod med svoje kmete.

OBVESTILA BRALCEM

DELA VSKA ENOTNOST

V zadnjem času prihajajo na upravo in uredništvo številna vprašanja kako je s ceno našega lista. Vsem naročnikom, bralcem in vsem, ki se zanimajo za naš list sporočamo, da ostane cena »Delavske enotnosti« v prvem tromesečju nespremenjena. Te dni bo naš izdajateljski svet razpravljal o možnostih in poteh, da bi kljub številnim podražitvam ostala cena »Delavske enotnosti« nespremenjena.

V zadnjem času se je močno razmahnila akcija za pridobivanje novih naročnikov na naš list. Naj za vzgled omenimo nekaj primerov. Vsem, ki nam pomagajo, za njihovo prizadevnost prav lepa hvala.

Kolektiv CENTROMERKUR v Ljubljani je imel v začetku leta 1960 le 18 naročnikov. Članici te sindikalne podružnice ANGELI ŠKRJANC, vodji enega izmed oddelkov, pa je uspelo, da je pridobila v kratkem času še 36 novih naročnikov. To je še zlasti velik uspeh, če upoštevamo, da kolektiv šteje le nekaj nad 100 članov in je zdaj skoraj vsak drugi član kolektiva naročnik »Delavske enotnosti«.

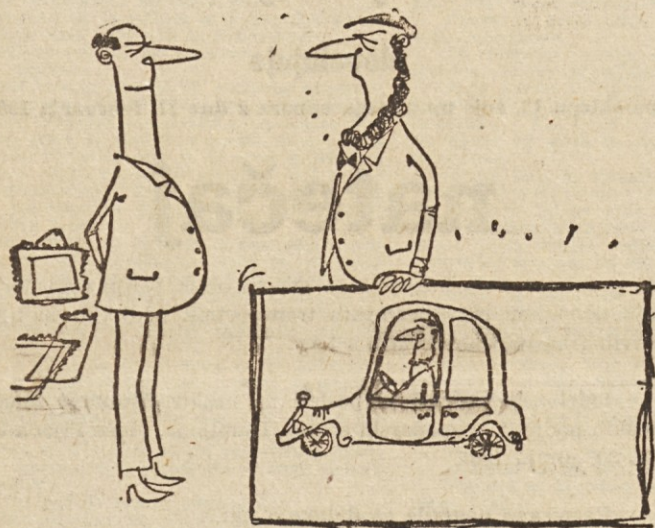
Zlasti so prizadevni člani sindikalne podružnice ŽELEZARNE RAVNE na Koroškem: FRANCE LEVAR, IVAN JAMNIK, IVAN MOČNIK, FRANC RASPNET in MARTIN ZOHAR. V zadnjih dveh mesecih so pridobili 309 novih naročnikov, z delom pa niso prenehali.

Omeniti pa moramo še prizadevni tovariši iz tovarne DEKORATIVNIH TIKANIN v Ljubljani OLGO DOLENC in IVANKO SUŠTERŠIČ, ki sta pridobili 17 novih naročnikov; ZVONETA JAMNIKA iz Rudnika Trbovlje, ki je pridobil 36 novih naročnikov ter FRANCA RAUSERA iz sindikalne podružnice rudnika svinca Mežica, ki je pridobila 24 novih naročnikov.

Naj bodo omenjeni primeri spodbuda tudi drugim. Vsi aktivisti »DELA VSKA ENOTNOSTI«, ki so doslej uspešno zbirali nove naročnike, so bili že nagajeni. Da bi akcijo še pospešili, smo se odločili, da odslej damo vsakemu posamezniku ali sindikalni podružnici za pridobljenega novega naročnika za dobo 1 leta na »DELA VSKO ENOTNOST« 200 dinarjev nagrade.

Ker pa so nekateri pokazali izredno prizadevnost, sta se uredništvo in uprava odločila, da bosta dala najbolj uspešnim posameznikom oziroma sindikalnim podružnicam ob zaključku akcije, to je ob 1. maju, še posebne nagrade.

Čez nekaj dni bo izšel II. del »POGOVORI 60«. Knjiga bo stala v platno vezana 400 dinarjev, brošura pa 360 dinarjev. Ker je naklada omejena, opozarjamo vse ustanove, podjetja, sindikalne podružnice in posameznike, da čimprej pošljejo naročila — Vsem listim, ki so lani prejeli »Pogovore 60« I. del, bomo zdaj poslali tudi II. del, da bodo imeli našo publikacijo v celoti zbrano. Obenem obveščamo, da imamo na zalogi še 120 izvodov »Pogovori 60« I. del

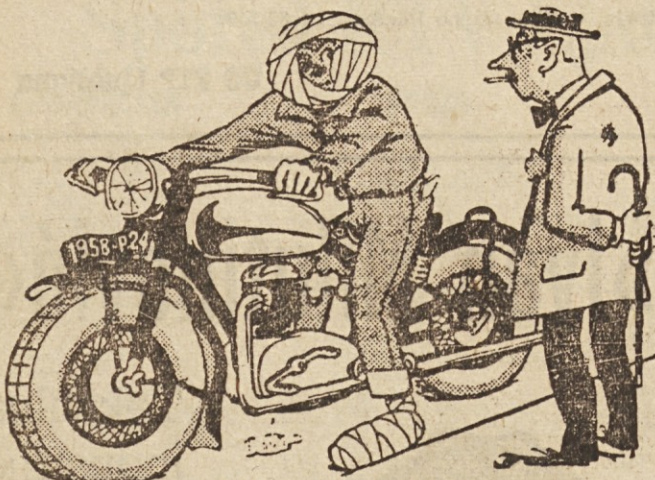

— To je moj najnovejši avtoportret!

POSKUSNI ZAJČEK

— Daj, bodi tokrat ti poskusni zajec! Predstavi se moji ženi in reci, da sem s teboj proslavljal deseto obletnico mature!

— Odličen je! Že petkrat sem padel, pa se mu ni nič zgodilo!

V NAŠIH MUZEJIH

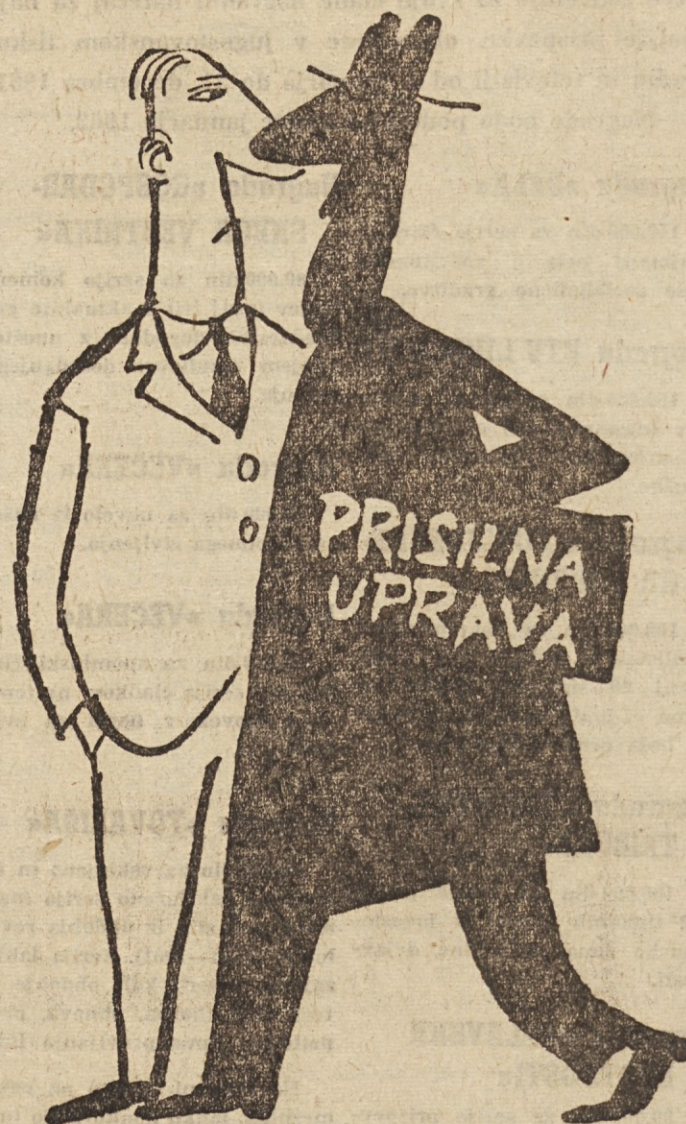
— Tiho! Nikomur niti besedice o najinih vtisih iz jonskofske. Raje bova pisala spomine!

BREZ BESED

— Avto je vse, kar ima!

DIREKTORJEV MRK